

prof. dr. Ivan TURK

PRIMERI, PROBLEMI IN PRIGODKI IZ UPRAVLJALNEGA RAČUNOVODSTVA

Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani
EKONOMSKA FAKULTETA BORISA KIDRIČA

Ljubljana, 1985

PRIMERI, PROBLEMI IN PRIGODKI IZ
UPRAVLJALNEGA RAČUNOVODSTVA

prof. dr. Ivan TURK

Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani
EKONOMSKA FAKULTETA BORISA KIDRIČA

Ljubljana, 1985

II 361299

II 361299

Na podlagi mnenja republiškega komiteja za kulturo je učbenik (skripta) oproščen prometnega davka po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur.l. SFRJ št. 33/72 in sl.).

20. III. 1986

0-993

a

Oznake v zvezi z razvrščanjem gradiva:

- A Oblikovanje informacij za kadrovske odločitve
- B Oblikovanje informacij za tehnične odločitve
- C Oblikovanje informacij za nakupne odločitve
- Č Oblikovanje informacij za proizvodne odločitve
- D Oblikovanje informacij za prodajne odločitve
- E Oblikovanje informacij za finančne odločitve
- F Oblikovanje informacij o poslovnem izidu
- G Oblikovanje informacij za presojanje rezultatov poslovanja

A-1	Zaposlitev novih delavcev na obstoječih delovnih sredstvih	1
A-2	Dodatno delo obstoječih delavcev na obstoječih delovnih sredstvih	2
A-3	Obseg nadurnega dela	4
A-4	Nadurno delo ali novi delavci	6
B-1	Nakup stroja v zvezi z novo dejavnostjo	7
B-2	Zamenjava starega stroja z novim kupljenim ob nespremenjenem obsegu dejavnosti	9
B-3	Metoda obračuna amortizacije	10
B-4	Prodaja stroja pred koncem njegove življenjske dobe	11
C-1	Nakup ali lastna proizvodnja sestavnega dela	12
C-2	Popravilo v lastni vzdrževalni delavnici ali zunanjem servisu	14
C-3	Optimalna količina naročila	15
Č-1	Delitveni obračun stroškov z enakovrednimi številami	17
Č-2	Obračun stroškov množinske proizvodnje v posameznem obratu s celotnimi stroški izdelovalnega materiala ob začetku proizvodnje, brez začetnega, toda s končnim stanjem nedokončane proizvodnje	18
Č-3	Obračun stroškov množinske proizvodnje v posameznem obratu s stroški izdelovalnega materiala v različnih stopnjah, brez začetne, toda s končnim stanjem nedokončane proizvodnje	19
Č-4	Obračun stroškov množinske proizvodnje v posameznem obratu s stroški izdelovalnega materiala ob začetku proizvodnje, toda s začetnim in končnim stanjem nedokončane proizvodnje	20
Č-5	Obračun stroškov množinske proizvodnje v dveh zaporednih obratih, brez začetnega stanja, toda s končnim stanjem nedokončane proizvodnje v obeh	22
Č-6	Obračun stroškov množinske proizvodnje v dveh zaporednih obratih, z začetnim in končnim stanjem nedokončane proizvodnje v obeh	24

Č-7	Obračun stroškov raznovrstne proizvodnje, ki so poznani le po svojih naravnih vrstah	26
Č-8	Obračun stroškov raznovrstne proizvodnje, ki so poznani po stroškovnih mestih	28
Č-9	Vpliv uvajanja stroškovnih mest na ugotavljanje lastne cene I	29
Č-10	Dodajanje splošnih stroškov na poznane neposredne stroške količinske enote proizvoda s pomočjo podatkov v obračunskem listu stroškov celotne dejavnosti	30
Č-11	Ugotavljanje spremenljivih stroškov na količinsko enoto proizvoda	31
Č-12	Ugotavljanje spremenljivih in stalnih stroškov	33
Č-13	Vpliv vzpostavljanja delovnih skupnosti na kalkulacijo stroškov	34
Č-14	Potrebni obseg dodatne dejavnosti	36
Č-15	Potrebni obseg dejavnosti z nespremenjeno sestavo	38
Č-16	Izbira med različnimi razpoložljivimi stroji pri izvedbi proizvodnje določene vrste	40
Č-17	Vpliv obsega proizvodnje na izbiro strojev	42
Č-18	Sestava proizvodnje pri omejenih zmogljivostih	44
Č-19	Opustitev določene vrste proizvodov	46
Č-20	Opuščanje posameznih vrst proizvodov	48
D-1	Potreba po zajemanju programiranega odhodka med stroški	52
D-2	Delitveni obračun stroškov pri poznani prodajni ceni	55
D-3	Delitveni obračun stroškov pri iskani prodajni ceni	56
D-4	Ugotavljanje primernosti prodajne cene ob nepopolno poznanih stroških na količinsko enoto proizvoda	57
D-5	Postavljanje okvirne prodajne cene proizvoda ob nepopolno poznanih stroških	58

III

D-6	Postavljanje okvirne prodajne cene ob vseh poznanih stroških	60
D-7	Postavljanje prodajne cene ob tržnih omejitvah	62
D-8	Prodaja ali nadaljevanje z višjo stopnjo proizvodnje	64
D-9	Odločitev o izvozu	66
D-10	"PLANET", inozemska zastopstva	67
D-11	"ISU", industrija svinjskega usnja	69
D-12	"Indel", industrija elektromehanike	72
E-1	Ugotavljanje potrebnega zneska obratnih sredstev	76
E-2	Preoblikovanje sredstev	77
E-3	Preoblikovanje sredstev - vpliv obstoja tekočih obveznosti v zvezi z danimi sredstvi	79
E-4	Preoblikovanje sredstev - vpliv ukinitve akontacij obveznosti iz dohodka	80
E-5	Preoblikovanje sredstev - vpliv nezadostnega dolgoročnega kredita za začetna obratna sredstva	82
E-6	Preoblikovanje sredstev - vpliv povečanja zalog in/ali terjatev ob nespremenjenem obsegu poslovanja	83
E-7	Preoblikovanje sredstev - vpliv nakupa dodatnih osnovnih sredstev	84
E-8	Preoblikovanje sredstev - vpliv povečanega obsega poslovanja	85
E-9	Preoblikovanje sredstev - vpliv vključitve v verigo nastajanja skupnega proizvoda kot nosilca skupnega prihodka	86
E-10	Vračanje sredstev	88
E-11	Vpliv sestave financiranja na vračanje sredstev in najmanjši potrební pozitivni poslovni sklad	89
E-12	Vpliv sestave financiranja na razporejanje dohodka	90
E-13	Vpliv razporejanja skupnega dohodka na bilanco stanja	91
E-14	Vpliv spremenjenih nabavnih cen na bilanco stanja in bilanco uspeha	93
E-15	Poslovnoizidni tok in finančni tok v primeru pozitivnega poslovnega izida	94

IV

E-16	Poslovnoizidni tok in finančni tok v primeru negativnega poslovnega izida	95
E-17	Poslovnoizidni tok in finančni tok v primeru plačilne nezmožnosti	96
E-18	Poslovnoizidni tok in finančni tok v primeru uporabe sredstev skupne porabe	97
E-19	Bilanca gibanja sredstev in njen odnos do bilance prejemkov in izdatkov	98
E-20	Izkazovanje in presojanje finančnih tokov	101
E-21	Vpliv sestave financiranja organizacije združenega dela na poslovni izid in njegov nerazporejeni ostanek	103
F-1	Dopolnjevanje podatkov o stalnih stroških, spremenljivih stroških, odhodkih, dobičku in stopnji prispevka za kritje	105
F-2	Vpliv vrednotenja zalog proizvodov (in nedokončane proizvodnje) po lastnih cenah, po spremenljivih stroških in po materialnih stroških z amortizacijo na obdobjni poslovni izid v pogojih enakomerne prodaje in neenakomerne proizvodnje	106
F-3	Vpliv vrednotenja zalog proizvodov (in nedokončane proizvodnje) po lastnih cenah, po spremenljivih stroških in po materialnih stroških z amortizacijo na obdobjni poslovni izid v pogojih enakomerne prodaje	107
F-4	Vpliv vrednotenja zalog materiala po povprečnih prvih ali zadnjih nabavnih cenah na vrednost zalog in dohodek	108
F-5	Vpliv sprotnega pokrivanja akontiranega dohodka na poslovni izid	109
F-6	Vpliv zniževanja prodajnih cen pri nespremenjenem obsegu prodaje na poslovni izid	110
F-7	Ugotavljanje dohodka in akumulacije ob upoštevanju gibanja nedokončane proizvodnje in zalog proizvodov	111
F-8	Vpliv kupoprodajnih odnosov med temeljnimi organizacijami na kalkulacijo stroškov in prihodka	112
F-9	Razporejanje skupnega prihodka	113
F-10	Razporejanje skupnega dohodka	115

F-11	Poslovni izid iz spremenjenega obsega zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje	117
F-12	Inflacijski dohodek in njegovo razporejanje	119
F-13	Skriti dobiček in skrita izguba	122
F-14	"GRADILIT"	124
F-15	"MERKURIA"	128
G-1	Stopnja obdavčitve pozitivnega poslovnega izida	133
G-2	Ugotavljanje denarnih sredstev, ki so porabljena pri vračilu kredita	134
G-3	Odmik ostvarjenih neposrednih materialnih stroškov količinske enote proizvoda od načrtovanih	135
G-4	Odmik ostvarjenih splošnih stroškov količinske enote proizvoda od načrtovanih	136
G-5	Zbirne bilance uspeha za tri različno sestavljene delovne organizacije	137
G-6	Vpliv reorganizacije delovne organizacije na razmerje splošnih in neposrednih stroškov	141
G-7	Dejanski in standardni stroški proizvodnje v industrijski organizaciji združenega dela	143
G-8	Ločene razlike pri stalnem in spremenljivem delu splošnih proizvodnih stroškov	146
G-9	SKupne razlike pri splošnih proizvodnih stroških	147
G-10	Predračunska in aktivnostna razlika pri splošnih proizvodnih stroških	148
G-11	Odmik ostvarjenih postavk pri oblikovanju in razporejanju dohodka od načrtovanih	150

ZAPOSLOITEV NOVIH DELAVCEV NA OBSTOJEČIH DELOVNIH SREDSTVIH

V proučevani organizaciji združenega dela pripada pri zamišljenem obsegu proizvodnje že zaposlenim delavcem naslednje število mesečnih točk kot podlaga za razdelitev osebnih dohodkov:

	Število delavcev	Število točk mesečno
Neposredna proizvodnja:		
visokokvalificirani	6	13.000
kvalificirani	72	110.000
polkvalificirani	15	20.000
nekvalificirani	12	11.400
Obratna režija:		
z visoko izobrazbo	1	2.600
s srednjo izobrazbo	9	20.000
visokokvalificirani	3	7.000
kvalificirani	1	1.500
Upravno-prodajna režija:		
z visoko izobrazbo	4	12.000
s srednjo izobrazbo	20	46.000

Po letnem načrtu so proizvedene količine enake prodanim, z njimi pa bo doseženih 180 milijonov din prihodkov. Pri tem se bodo pojavili materialni stroški v neposredni proizvodnji 100 milijonov din, v obratni, upravni in prodajni režiji 20 milijonov din ter amortizacija 15 milijonov din. Dohodek je obdavčen s prispevki in davki po stopnji 10 % od osnove, ki je manjša od dohodka za 8.740 din mesečno na delavca. Druge obveznosti iz dohodka znašajo 2 miliona din in od njega niso odvisne. Za akumulacijo je predvidenega 17,5 % čistega dohodka, sklad skupne porabe pa je oblikovan z 10 % od zneska osebnih dohodkov.

Problemi:

1. Po kakšni vrednosti točke je mogoče delavcem obračunati mesečne akontacije osebnih dohodkov, če v okviru letno načrtovanih osebnih dohodkov želimo ohraniti 2,5 % rezervo, ki ni sproti akontirana?
2. Kako vpliva povečanje števila delavcev v proizvodnji za 12 na načrtovano vrednost točke pri akontiranju osebnih dohodkov, če domnevamo, da se zaradi tega za 10 % poveča obseg proizvodnje in prodaje ob nespremenjenih cenah, ohrani se pa dosedanje razmerje pri razporejanju čistega dohodka na osebne dohodke s skladom skupne porabe po tej strani in na akumulacijo po drugi strani? Sestava delavcev je naslednja: 10 kvalificiranih in 2 polkvalificirani.
3. Kako vpliva povečanje števila delavcev v režijskih službah za 5 na načrtovano vrednost točke pri akontiranju osebnih dohodkov, če domnevamo, da se zaradi tega ne spremenijo prihodki, a tudi ne dohodek in razmerje pri razporejanju čistega dohodka? Sestava novih delavcev je naslednja: 3 z visoko in 2 s srednjo izobrazbo.
4. Kako vpliva povečanje števila delavcev v režijskih službah za 5 na akumulacijo, če se zaradi tega ne spremenijo prihodki, a tudi ne dohodek in prvotno načrtovana vrednost točke? Sestava novih delavcev je naslednja: 3 z visoko izobrazbo in 2 s srednjo izobrazbo.
5. Za koliko bi se moral povečati letni dohodek ob povečanju števila delavcev, katerih delo je izraženo s povečanjem števila točk za 163.200 letno, če želimo ohraniti prvotno obračunsko vrednost točke in prvotno načrtovano akumulacijo? Za koliko bi se moral povečati, če bi želeli ohraniti tudi prvotno razmerje razporejanja čistega dohodka?

DODATNO DELO OBSTOJEČIH DELAVCEV NA OBSTOJEČIH DELOVNIH SREDSTVIH

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja samo s proizvodnjo določene vrste proizvodov. Ob proizvodnji 600 enot proizvoda mesečno, je lastna cena enote (brez vključenih prispevkov in davkov iz dohodka) naslednja:

Neposredni stroški

materialni stroški	(1)	6.495.-	
osebni dohodki	(1)	<u>1.899.-</u>	8.394.-

Splošni proizvodni stroški

materialni stroški brez vzdrževanja	(1)	485.-	
stroški vzdrževanja	(0)	18.-	
amortizacija	(0)	620.-	
obveznosti iz dohodka	(0)	20.-	
osebni dohodki	(0,5)	<u>293.-</u>	1.463.-

Splošni upravno-prodajni stroški

materialni stroški	(0,1)	327.-	
amortizacija	(0)	6.-	
obveznosti iz dohodka	(0)	85.-	
osebni dohodki	(0,1)	<u>335.-</u>	<u>753.-</u>
			10.583.-

Številke v oklepaju pomenijo variatorje, ki so veljavni pri proizvodnji 600 enot mesečno; 0 pomeni stalne stroške in 1 sorazmerne stroške.

Prodajna cena količinske enote je 12.058 din. Prispevki in davki so računani z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico osebnih dohodkov, sklad skupne porabe se obračunava z 10 % od osebnih dohodkov in še ni vključen v lastni ceni, rezervni sklad z 2,5 % od dohodka, v ostanku čistega dohodka so osebni dohodki udeleženi z 10 %, ostanek pa gre v poslovni sklad.

Problemi:

1. Za koliko je mogoče iz naslova ostanka čistega dohodka popraviti vračunane osebne dohodke pri predvideni mesečni proizvodnji in za koliko oblikovati poslovni sklad?
2. Kako vpliva na osebne dohodke in oblikovanje poslovnega sklada 20 % povečanje mesečne proizvodnje z nadurnim delom obstoječih delavcev?

A - 3

OBSEG NADURNEGA DELA

Na določenem objektu je treba izvesti montažna dela v roku 3 mesecev (po 25 delovnih dni), pri čemer je predvideno 5000 norma ur pri neposrednem delu VKV delavcev na objektu.

Ura dela teh delavcev je obračunana z 72.- din.

Koeficient za nadurno delo znaša 1,50, pri čemer je treba upoštevati, da znaša po statistični dokumentaciji povprečno doseganje norm:

pri 8 urnem delavniku	130 %
pri 9 urnem delavniku	128 %
pri 10 urnem delavniku	125 %
pri 11 urnem delavniku	122 %
pri 12 urnem delavniku	120 %

Plačevanje presežka norm je sorazmerno s preseganjem.

Drugi stroški, ki se pojavijo v zvezi z delavci, so naslednji:

enkratni prevoz vseh delavcev na objekt in nazaj s kombijem	2.000,- din
nastanitev in prehrana delavca mesečno	3.000,- din
terenski dodatek delavca mesečno	1.400,- din
dnevnice na dan (le za prva 2 dni)	250.- din
komplet orodja na delavca	2.400.- din

Problemi:

1. Kolikšno je največje potrebno število VKV delavcev, koliko rednih ur in nadur bi morali opraviti ter kolikšni bodo njihovi 3 mesečni osebni dohodki? Maksimalno potrebno število delavcev dobimo po obrazcu:

število norma ur za neposredno delo na objektu
število mesecev x število delovnih dni mesečno
x 8 ur x stopnja doseganja norm ob 8 urnem delavniku

Potrebno število norma ur mesečno na delavca pa dobimo po obrazcu:

število norma ur za neposredno delo na objektu
število delavcev x število mesecev

2. Kolikšno je najmanjše potrebno število VKV delavcev, koliko rednih ur in nadur bi morali opraviti ter kolikšni bodo njihovi 3 mesečni osebni dohodki? Minimalno potrebno število delavcev dobimo po obrazcu:

število norma ur za neposredno delo na objektu
število mesecev x število delovnih dni mesečno
x 12 ur x stopnja doseganja norm ob 12 urnem delavniku

3. Ali se za organizacijo združenega dela bolj izplača večje število delavcev z manjšim številom nadur ali manjše število delavcev z večjim številom nadur?

A - 4

NADURNO DELO ALI NOVI DELAVCI

V centru za avtomatsko obdelavo podatkov bi bilo treba mesečno zluknjati in zverificirati 200.000 kartic, sedanji delavci pa zmorejo v rednem delovnem času le 140.000 kartic. Ker luknjači in verificirke niso polno zasedeni, bi center lahko opravil celotno potrebno delo, če bi uvedel nadurno delo ali pa nastavil 4 nove delavce s skupnimi mesečnimi osebnimi dohodki 54.500 din v stalnem znesku. Na te osebne dohodke je treba prišteti 10 % pribitek za oblikovanje sklada skupne porabe. Stroški za investicijsko vzdrževanje in drugi splošni materialni stroški spremenljivega značaja bi ob predvidenem povečanem delu porasli za 10.000 din, če bi uvedli nadurno delo, in za 15.000 din, če bi na strojih delali novi delavci. Računati je treba s tem, da je učinek novih delavcev v začetku za 30 % manjši od učinka obstoječih delavcev, ki pa zato v nadurah dobivajo 50 % dodatek na osebne dohodke.

Nabavna cena kartice je 0,50 din, cena za luknjano kartico, ki jo zaračuna center, pa znaša 2.- din.

Problemi:

1. Ali v danih okoliščinah v kratkem roku dati prednost nadurnemu delu obstoječih delavcev ali novim delavcem?
2. Do kakšnega obsega bi kazalo s povečanimi osebnimi dohodki v rednem delovnem času spodbuditi obstoječe delavce, da bi brez nadurnega dela sami obdelali dodatnih 30.000 kartic, medtem ko bi le za preostalih 30.000 kartic bilo potrebno nastaviti 2 nova delavca ali uvesti nadurno delo?

B - 1

NAKUP STROJA V ZVEZI Z NOVO DEJAVNOSTJO

Proučevana organizacija združenega dela namerava vpeljati neko novo dejavnost, za kar je potreben nakup stroja. Ta dejavnost bi bila v prvih dveh letih dopolnilna k že obstoječi dejavnosti, nato bi pa dosedanje dejavnost postopoma začela opuščati.

Računati je mogoče z letno prodajo 20.000 količinskih enot nove vrste poslovnega učinka po prodajni ceni 200 din v prvih dveh letih; v naslednjih treh letih je mogoče računati z letno prodajo 50.000 količinskih enot po enaki prodajni ceni. Od vključno šestega leta dalje zaenkrat ni mogoče računati s prodajo.

Na trgu sta na razpolago dva stroja, ki bi omogočila nameravano proizvodnjo; imata različno nabavno ceno, a povzročata tudi različne spremenljive stroške na količinsko enoto;

Vrsta stroja	Nabavna cena	Spremenljivi stroški na enoto	
		materialni str.	osebni dohodki
stroj X	4,000.000 din	100.- din	38,20 din
stroj Y	6,000.000	90.- din	35.- din

Nova dejavnost bo povečala dotedanji stalni del stroškov le za amortizacijo novega stroja. Ker bo v prvih dveh letih stara dejavnost obstajala v nezmanjšanem obsegu, nove ni treba bremeniti s sorazmernim delom dotedanjih stalnih stroškov. Ker se pa od tretjega leta dalje zmanjša obseg dotedanje dejavnosti izven nove proučevane, mora tedaj nova dejavnost prevzeti naše naslednje letne stalne stroške:

materialni stroški	400.000 din
osebni dohodki	800.000 din
druge obveznosti iz dohodka	250.000 din

Sklad skupne porabe je letno oblikovan z 10 % od tedanjih osebnih dohodkov, prispevki in davki iz dohodka pa so obračunani z 10 % od dohodka, zmanjšane za polovico osebnih dohodkov.

Nova dejavnost zahteva za 1.000.000 din povečana obratna sredstva in seveda naložbo v nov stroj; ob koncu petega leta je mogoče prodati stroj X ali stroj Y kot odpadni material za 100.000 din.

Problemi:

1. Za kateri stroj naj se organizacija dela odloči, če ima na razpolago sredstva svojega poslovnega sklada, po samoupravnem sporazumu pa računa najmanj z 10 % donosnostjo poslovnega sklada?
2. Za kateri stroj naj se odloči organizacija združenega dela, če ima možnost za financiranje nove dejavnosti le s pomočjo bančnega kredita, ki ga dobi za 5 let ob 10 % obrestni meri?
3. Za kateri stroj naj se organizacija združenega dela odloči, če v vsakem primeru lahko ob začetku sama s svojim poslovnim skladom pokriva 50 % naložbe v dodatna osnovna in obratna sredstva, medtem ko drugih 50 % združujejo oziroma vlagajo druge osebe?

ZAMENJAVA STAREGA STROJA Z NOVIM KUPLJENIM OB NESPREMENJENEM OBSEGU DEJAVNOSTI

Proučevana organizacija združenega dela se med drugim ukvarja tudi z določenim poslovnim učinkom, za katerega je potreben stroj X, ki ga je svoj čas kupila za 400.000 din, a je ob začetku danega leta že 50 % odpisan. Pri letno prodanih poslovnih učinkih dane vrste doseže 1,200.000 din prihodkov, medtem ko ima z njimi 500.000 din spremenljivega dela materialnih stroškov in 380.000 din spremenljivega dela osebnih dohodkov. Stroj bi lahko uporabljala še 4 leta, v katerih bi ga morala v celoti amortizirati.

Na trgu se je pa pojavil nov stroj Y, ki bi ga lahko uporabljala namesto starega; ima nabavno ceno 300.000 din in omogoča zmanjšanje spremenljivega dela osebnih dohodkov za 90.000 din pri istem obsegu dejavnosti. Ima pa ravno tako samo 4 letno življenjsko dobo. Če bi ga kupila in z njim zamenjala stari stroj X, se izven amortizacije ne bi spremenili nikaki drugi stroški stalnega značaja. Zaradi nespremenjenega obsega dejavnosti se tudi ne bi spremenila potreba po obratnih sredstvih.

V naslednjih letih ni mogoče računati s povečanjem prodanih količin, niti s spremembo prodajnih cen. Če bi organizacija združenega dela kupila novi stroj, bi stari ostal neizrabljen in ga ne bi bilo mogoče niti prodati.

Za nakup novega stroja Y so na razpolago sredstva amortizacije. Po samoupravnem sporazumu je treba zagotoviti donosnost naložb, ki ni manjša od 12 % letno.

Prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka, zmanjšane za polovico osebnih dohodkov oziroma z 11,11 % od zneska, ki ne vključuje prispevkov in davkov iz dohodka.

Problemi:

1. Ali naložba v stroj Y ob danih okoliščinah izpolnjuje pogoj o 12 % donosnosti naložbe?
2. Ali je bolje količino danih poslovnih učinkov ustvarjati na dosedanjem stroju X ali pa na novo kupljenem stroju Y, pri čemer bi stroj X ostal neporabljen?

B - 3

METODA OBRAČUNA AMORTIZACIJE

Proučevana organizacija združenega dela ima med drugim tudi naslednja osnovna sredstva, ki spadajo v isto skupino:

Oznaka osnovnega sredstva	Nabavna vrednost	Nodpisana vrednost
A	200.000 din	-
B	250.000 din	30.000 din
C	300.000 din	72.000 din
Č	300.000 din	150.000 din
D	300.000 din	300.000 din

Osnovna sredstva so različno stara, zato imajo tudi različno stopnjo odpisanosti, vendar so še vsa v uporabi. Pri osnovnih sredstvih iz te skupine je po predpisih predvidena 8 letna življenjska doba, ki ustreza 12,5 % amortizaciji letno.

V organizaciji združenega dela ne obstaja namera, da bi kasneje še dokupila osnovna sredstva iz iste skupine, ker se namerava preusmeriti in bo potrebovala osnovna sredstva drugih skupin. Toda 8 let se še namerava ukvarjati z dejavnostjo, ki so ji namenjena ta osnovna sredstva, saj ji ne prinaša izgube.

Prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka (po odbitku 50 % osebnih dohodkov). Rezervni sklad se oblikuje z 2,5 % od dohodka. V organizaciji združenega dela računajo z najmanjšo akumulacijo 10 % od poslovnega sklada.

Problem:

Ali naj bo obračunana amortizacija posamično pri vsakem osnovnem sredstvu ali skupinsko?

B - 4

PRODAJA STROJA PRED KONCEM NJEGOVE ŽIVLJENJSKE DOBE

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja z določeno dejavnostjo na stroju X, ki ima ob koncu 3. leta pri nabavni vrednosti 4 milijonov din neodpisano vrednost 2,4 milijonov din. S to dejavnostjo se namerava ukvarjati še dve leti in bi v vsakem dosegla 3,9 milijonov din dohodka in v njegovem okviru 582.500 din akumulacije (glej primer B-1). Ob koncu 5. leta bi za stroj dobila 100.000 din, medtem ko ima ob koncu 3. leta zanj ponudbo za 2,2 milijona din.

Problem:

Ali se izplača stroj že sedaj prodati in s tem tudi predčasno ukiniti dano dejavnost, če pri tem ne bi bilo težav z delavci ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, ker jih je mogoče zaposliti drugje?

NAKUP ALI LASTNA PROIZVODNJA SESTAVNEGA DELA

Proučevana organizacija združenega dela potrebuje pri svoji proizvodnji med drugim 1.000 kosov določenega sestavnega dela. Ta sestavni del bi lahko kupovala na trgu po ceni 380.- din za kos, lahko bi ga pa tudi proizvajala sama, pri čemer bi se ji med drugim pojavili naslednji stroški na kos:

neposredni materialni stroški	160.- din
neposredni osebni dohodki	100.- din
spremenljivi del splošnih materialnih stroškov	50.- din

Ostali dodatni stroški, ki odpadejo na posamezen kos sestavnega dela, so odvisni od konkretnih okoliščin, v katerih bi se proučevana organizacija združenega dela lotila lastne proizvodnje sestavnega dela.

Prispevki in davki iz dohodka se obračunavajo z 10 % od dohodka, ki je zmanjšan za polovico osebnih dohodkov, oblikovanje sklada skupne porabe pa z 10 % od osebnih dohodkov.

Problemi:

1. Za katero različico naj se proučevana organizacija združenega dela odloči, če ima za potreben obseg proizvodnje tega sestavnega dela še razpoložljive in sicer neizrabljene zmogljivosti strojev in niso potrebne nikake posebne priprave na to proizvodnjo, ki bi povzročile nove stroške izven običajnih in že predvidenih? Za kritje vseh stalnih splošnih stroškov (brez prispevkov in davkov iz dohodka) je po letnem predračunu predviden 60 % dodatek stalnega dela materialnih stroškov in amortizacije na neposredne osebne dohodke, 20 % dodatek pogodbenih obveznosti iz dohodka na neposredne osebne dohodke in 20 % dodatek stalnega dela osebnih dohodkov na neposredne osebne dohodke, pri čemer pa načrtovani obseg neposrednega dela z dosedanje proizvodnjo še ni izčrpan.

2. Za katero različico naj se proučevana organizacija združenega dela odloči, če mora za proizvodnjo sestavnega dela najprej nabaviti stroj, ki ji povzroča stalne stroške 50.000 din v razdobju, v katerem je potrebnih 1.000 kosov tega sestavnega dela? Ti stalni stroški so iz skupine materialnih stroškov in amortizacije, nanašajo se pa na celotno zmogljivost novega stroja, ki ob proizvodnji 1.000 kosov sestavnega dela še ne bo v celoti izrabljena.
3. Za katero različico naj se organizacija združenega dela odloči, če sicer za proizvodnjo sestavnega dela obstaja potreben stroj, vendar so že v celoti izrabljene njegove zmogljivosti? V času, ki je potreben za proizvodnjo 1.000 enot sestavnega dela, bi se morala organizacija združenega dela odreči proizvodnji nekega drugega proizvoda, pri katerem bi lahko dosegla prihodke 500.000 din ob spremenljivih stroških 420.000 din.

POPRAVILO V LASTNI VZDRŽEVALNI DELAVNICI ALI ZUNANJEM SERVISU

Za potrebe vseh proizvodnih obratov v proučevani organizaciji združenega dela je vzpostavljena vzdrževalna delavnica kot posebna obračunska enota. Stroške, ki se pojavljajo v njej, morajo kriti tisti proizvodni obrati, za katere po delovnih nalogih opravlja storitve. Ker je sorazmerno dobro opremljena s stroji, katerih zmogljivosti ni dobro izrabljena, je na podlagi letnega razmerja med načrtovanimi splošnimi stroški v vzdrževalni delavnici in načrtovanimi neposrednimi osebnimi dohodki po delovnih nalogih ugotovljen 200 % dodatek, ki ga upošteva v kalkulacijah. Med splošne stroške so vključeni tudi osebni dohodki v delavnici, ki so stalnega značaja, amortizacija, splošni materialni stroški, ustrezni del obveznosti iz dohodka, oblikovanje sklada skupne pprabe in prispevki in davki iz dohodka, ki so povezani z vračunanimi osebnimi dohodki, skladom skupne porabe in drugimi obveznostmi iz dohodka.

V določenem proizvodnem obratu se je pojavila potreba po velikem popravilu. Vzdrževalna delavnica iste organizacije združenega dela je predložila naslednji predračun stroškov:

neposredni materialni stroški	275.000 din
neposredni osebni dohodki	130.000 din
dodatek splošnih stroškov	
200 % od neposrednih osebnih dohodkov	260.000 din
	665.000 din

Istočasno pa je zasebni obrtnik dostavil ponudbo, po kateri bi enako storitev opravil za 600.000 din.

Problemi:

1. Za katero ponudbo se kaže odločiti z vidika obrata in za katero z vidika celotne organizacije združenega dela?
2. Kako vpliva na odločitev o nosilcu izvedbe popravila dejstvo, da lahko zasebni obrtnik opravi delo šele 5 dni kasneje kot lastna vzdrževalna delavnica, tako proizvodni obrat kot tudi vzdrževalna delavnica sta pa temeljni organizaciji združenega dela?

OPTIMALNA KOLIČINA NAROČILA

Proučevana organizacija združenega dela porabi na leto 80 količinskih enot določene vrste materiala, ki ga kupi po ceni 270.- din za enoto. Njegova poraba je enakomerna, povprečna zaloga pa je v preteklosti znašala 13,33 količinskih enot izven tistih količin, ki sestavljajo varnostno zalogo. Čeprav je povprečno zalogo mogoče smatrati kot normalno, se le pojavlja vprašanje, ali je bolje v teku leta kupiti večkrat manjše količine ali manjkrat večje količine. Nabavni rok znaša 30 dni.

V organizaciji združenega dela znašajo stalni stroški skladiščenja 1.000.000 din letno, skladišče pa obsega 200 m² prostora; spremenljivi del stroškov skladiščenja, ki je odvisen od vrednosti zalog, je v preteklosti znašal 60.000 din letno pri povprečni vrednosti zalog 400.000 din; spremenljivi del stroškov skladiščenja, ki je odvisen od uporabljene površine skladišča, pa je znašal 164.808 din letno. Količinska enota proučevane enote materiala zavzema 5 m² skladiščnega prostora. V novem razdobju ni pričakovati sprememb cen, ki bi vplivale na te stroške.

Po drugi strani znašajo stalni stroški v zvezi z nabavo v vseh službah, ki so vključene v tovrstna dela (nabavna, prevzemna, računovodstva služba itd.), 1.800.000 din letno; povprečni neposredni stroški posameznega naročila so v teh službah v preteklosti znašali 200 din; spremenljivi del stroškov naročanja pa je znašal 159.900 din pri 5.200 opravljenih urah. Na posamezno naročilo odpade v povprečju 5 ur dela v teh službah. V novem razdobju ni pričakovati sprememb v teh razmerjih.

Organizacija združenega dela ne uporablja bančnih kreditov, v zvezi z angažiranjem lastnih sredstev pa računa z 10 % donosnostjo letno.

Problemi:

1. Koliko znaša optimalna količina določene vrste materiala v posameznem naročilu? Po opredelitvi je to tista količina, ki v letnem znesku povzroča najmanjšo vsoto stroškov naročanja in stroškov skladiščenja in za katero je predvidena naslednja formula:

$$Q_{opt} = \sqrt{\frac{2x \text{ letno potrebna količina} \times \text{stroški posameznega naročila}}{\text{letni stroški količinske enote v zalogi}}}$$

2. Kdaj je treba naročiti novo količino, če varnostna zaloga zadošča za dva tedna?

Č - 1

DELITVENI OBRAČUN STROŠKOV Z ENAKOVREDNIMI ŠTEVILI

Proučevana temeljna organizacija ima v danem razdobju 8,000.000 din stroškov, proizvede pa 500 m³ desk, 200 m³ mostnic in 200 m³ žaganega gradbenega lesa. Enakovrednostna števila so za deska 1, za mostnice 0,8 in za žagan gradbeni les 0,7.

Vprašanja:

1. Koliko znaša celotna proizvedena količina, če jo izrazimo v pogojnih enotah?
2. Koliko znašajo stroški na pogojno enoto in koliko na dejansko količinsko enoto vsake vrste proizvodov?
3. Kolikšni stroški odpadejo na celotno količino proizvedenih desk, koliko na celotno količino proizvedenih mostnic in koliko na celotno količino proizvedenega gradbenega lesa?

OBRAČUN STROŠKOV MNOŽINSKE PROIZVODNJE V POSAMEZNEM OBRATU
S CELOTNIMI STROŠKI IZDELOVALNEGA MATERIALA OB ZAČETKU PROIZ-
VODNJE BREZ ZAČETNEGA, TODA S KONČNIM STANJEM NEDOKONČANE
PROIZVODNJE

Proučevana temeljna organizacija je v danem mesecu začela proizvodnjo na 30.000 količinskih enotah, ob koncu meseca pa je imela v nedokončani proizvodnji 2.000 količinskih enot, ki so imele stopnjo dokončanosti 0,5. V tem mesecu so se pojavili stroški izdelovalnega materiala 90.000 din in stroški predelave (drugi materialni stroški, amortizacija po najmanjših stopnjah, vračunani dohodek v okviru lastne cene I) 58.000 din. Stroški izdelovalnega materiala so se pojavili že ob začetku proizvodnega procesa, stroški predelave pa sorazmerno s potekom proizvodnega procesa do njegovega konca.

Vprašanja:

1. Kolikšni so stroški izdelovalnega materiala na začeto količinsko enoto in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano količinsko enoto?
2. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo?
3. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v danem mesecu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca?

Č - 3

OBRAČUN STROŠKOV MNOŽINSKE PROIZVODNJE V POSAMEZNEM OBRATU
S STROŠKI IZDELOVALNEGA MATERIALA V RAZLIČNIH STOPNJAH . BREZ
ZAČETNE, TODA S KONČNIM STANJEM NEDOKONČANE PROIZVODNJE

Proučevana temeljna organizacija je v danem mesecu začela proizvodnjo na 28.000 količinskih enotah, ob koncu meseca pa je imela v nedokončani proizvodnji 4.000 količinskih enot s stopnjo dokončanosti 0,5. V razdobju so se v zvezi s to proizvodnjo pojavili naslednji stroški: stroški izdelovalnega materiala A ob začetku proizvodnega procesa v znesku 56.000 din, stroški izdelovalnega materiala B, ko je dosežena stopnja dokončanosti 0,75, v znesku 42.000 din, in stroški predelave enakomerno v vseh stopnjah z zneskom 52.000 din.

Vprašanja:

1. Kakšne količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala A, kakšne količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala B in kakšne količine v zvezi s stroški predelave je treba upoštevati pri dokončani proizvodnji ter pri končni nedokončani proizvodnji?
2. Kolikšni so stroški izdelovalnega materiala A na začetno količinsko enoto, stroški izdelovalnega materiala B na količinsko enoto preko stopnje dokončanosti 0,75, ter stroški predelave na pogojno dokončano enoto?
3. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo?
4. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v danem mesecu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca?

OBRAČUN STROŠKOV MNOŽINSKE PROIZVODNJE V POSAMEZNEM OBRATU
S STROŠKI IZDELOVALNEGA MATERIALA OB ZAČETKU PROIZVODNJE,
TODA Z ZAČETNIM IN KONČNIM STANJEM NEDOKONČANE PROIZVODNJE

Proučevana temeljna organizacija je ob začetku meseca imela 5.000 količinskih enot v nedokončani proizvodnji s stopnjo dokončanosti 0,8, v mesecu je začela delo na 30.000 količinskih enotah, ob koncu meseca pa je imela v končni nedokončani proizvodnji 2.000 količinskih enot s stopnjo dokončanosti 0,5. V začetni nedokončani proizvodnji so bili zajeti stroški izdelovalnega materiala 7.500 din in stroški predelave 4.000 din, v razdobju so se pa pojavili na novo stroški izdelovalnega materiala 48.000 din in sicer ob začetku proizvodnje ter stroški predelave 33.000 din sorazmerno s stopnjo dokončanosti.

Vprašanja:

1. Kako je treba upoštevati količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala in kako količine v zvezi s stroški predelave, ki se nanašajo na dokončano proizvodnjo po tej strani in na nedokončano proizvodnjo po drugi strani, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
2. Kolikšni so stroški izdelovalnega materiala na novo začeto količinsko enoto in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto?
3. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
4. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v danem mesecu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
5. Kako je treba upoštevati količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala in kako količine v zvezi s stroški predelave, ki se nanašajo na dokončano proizvodnjo po tej strani in na nedokončano proizvodnjo po drugi strani, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?

6. Kolikšni so stroški izdelovalnega materiala na začetno količinsko enoto ne glede na to, kdaj je bila začeta, in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto ne glede na to, kdaj je bila začeta?
7. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?
8. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v danem mesecu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?

OBRAČUN STROŠKOV MNOŽINSKE PROIZVODNJE V DVEH ZAPOREDNIH
OBRATIH BREZ ZAČETNEGA STANJA, TODA S KONČNIM STANJEM
NEDOKONČANE PROIZVODNJE V OBEH

Proučevana organizacija združenega dela ima dva obrata. Ko je na določeni količini dokončan proces v prvem obratu, preide v drugega. Ob začetku danega meseca v nobenem od teh obratov ni bilo nedokončane proizvodnje. V I. obratu je bila začeta proizvodnja na 31.000 količinskih enot, od katerih jih je ob koncu meseca nedokončanih 2.000 količinskih enot, medtem ko je v II. obratu nedokončanih 10.000 količinskih enot. Nedokončana proizvodnja ima ob koncu meseca v I. obratu stopnjo dokončanosti 0,5, v II. obratu pa 0,6.

Stroški izdelovalnega materiala se pojavljajo ob začetku procesa v I. obratu in ob koncu procesa v II. obratu. V proučevanem mesecu so znašali v I. obratu 31.000 din v II. obratu 38.000 din. Stroški predelave pa se pojavljajo enakomerno. V proučevanem mesecu so znašali v I. obratu 45.000 din in v II. obratu 75.000 din.

Vprašanja:

1. Kakšne količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala in kakšne količine v zvezi s stroški predelave je treba upoštevati pri dokončani proizvodnji ter pri nedokončani proizvodnji v I. obratu?
2. Kolikšni so stroški izdelovalnega materiala na začeto količinsko enoto v I. obratu in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto v I. obratu?
3. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v I. obratu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo v istem obratu?
4. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v I. obratu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca v istem obratu?

5. Kakšne količine v zvezi s prevzetimi stroški I. obrata, kakšne količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala in kakšne količine v zvezi s stroški predelave je treba upoštevati pri dokončani proizvodnji ter pri nedokončani proizvodnji v II. obratu?
6. Kolikšni so iz I. obrata prevzeti stroški na začetno količinsko enoto v II. obratu, kolikšni stroški izdelovalnega materiala na dokončano količinsko enoto v II. obratu in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto v II. obratu?
7. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v II. obratu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo v istem obratu?
8. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v I. obratu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca v istem obratu?

OBRAČUN STROŠKOV MNOŽINSKE PROIZVODNJE V DVEH ZAPOREDNIH
OBRATIH Z ZAČETNIM IN KONČNIM STANJEM NEDOKONČANE PROIZ-
VODNJE V OBEH

Proučevana organizacija združenega dela ima dva obrata. Ko je na določeni količini dokončan proces v prvem obratu, preide v drugega. V danem razdobju je bilo v I. obratu v začetni nedokončani proizvodnji 5.000 količinskih enot, začeto je bilo delo na 30.000 količinskih enotah in dokončano na 33.000 količinskih enotah; v II. obratu je bilo v začetni nedokončani proizvodnji 10.000 količinskih enot ter v končni 8.000 količinskih enot. Količinske enote v začetni nedokončani proizvodnji so imele v I. obratu stopnjo dokončanosti 0,8 in v II. obratu 0,3; količinske enote v končni nedokončani proizvodnji so imele v I. obratu stopnjo dokončanosti 0,5 in v II. obratu 0,7.

Stroški izdelovalnega materiala se pojavljajo ob začetku proizvodnje v I. obratu in ob koncu v II. obratu, stroški predelave pa sorazmerno s stopnjo dokončanosti. V začetni nedokončani proizvodnji so se v I. obratu zaustavili stroški izdelovalnega materiala 7.500 din in stroški predelave 4.000 din, v II. obratu pa preneseni stroški I. obrata 25.000 din in stroški predelave 7.000 din. V razdobju so se pojavili v I. obratu stroški izdelovalnega materiala 48.000 din in stroški predelave 33.000 din, v II. obratu pa stroški izdelovalnega materiala 19.800 din in stroški predelave 41.360 din.

Vprašanja:

1. Kako je v II. obratu treba upoštevati količine v zvezi s prevzetimi stroški I. obrata, količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala v tem obratu in količine v zvezi s stroški predelave v tem obratu, ki se nanašajo na dokončano proizvodnjo po tej strani in na nedokončano proizvodnjo po drugi strani, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?

2. Kolikšni so v II. obratu prevzeti stroški I. obrata na novo začeto količinsko enoto, kolikšni so v tem obratu stroški izdelovalnega materiala na dokončano enoto in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
3. Kolikšni stroški odpadejo na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in v kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo v II. obratu, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
4. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v danem mesecu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca v II. obratu, če upoštevamo metodo zaporednih cen (FIFO)?
5. Kako je treba upoštevati v II. obratu količine v zvezi s prenesenimi stroški I. obrata, količine v zvezi s stroški izdelovalnega materiala v tem obratu in količine v zvezi s stroški predelave v tem obratu, ki se nanašajo na dokončano proizvodnjo po tej strani in na nedokončano proizvodnjo po drugi strani, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?
6. Kolikšni so v II. obratu prevzeti stroški I. obrata na začeto količinsko enoto, kolikšni stroški izdelovalnega materiala na dokončano enoto in kolikšni stroški predelave na pogojno dokončano enoto, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?
7. Kolikšni stroški odpadejo v II. obratu na celotno dokončano proizvodnjo v danem mesecu in kolikšni na končno nedokončano proizvodnjo, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?
8. Kolikšni so stroški dokončane količinske enote v II. obratu in kolikšni stroški nedokončane količinske enote ob koncu meseca, če upoštevamo metodo tehtanih povprečnih cen?

OBRAČUN STROŠKOV RAZNOVRSTNE PROIZVODNJE, KI SO POZNANI LE PO SVOJIH NARAVNIH VRSTAH

V proučevanem razdobju se ukvarja organizacija združenega dela z naslednjimi vrstami proizvodov, s katerimi so povezani neposredni stroški:

Vrste	Količina	Neposredni materialni stroški	Neposredni osebni dohodki
A	500	700.000 din	300.000 din
B	600	1.000.000 din	700.000 din
C	800	1.500.000 din	100.000 din
Č	50	350.000 din	200.000 din

V istem razdobju so bili v tej organizaciji združenega dela obračunani še naslednji splošni stroški:

splošni materialni stroški	950.000 din
amortizacija	900.000 din
splošni osebni dohodki	700.000 din
druge obveznosti iz dohodka	440.000 din

Organizacija združenega dela programira oblikovanje sklada skupne porabe z 1.200.000 din in oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada skupaj 1.300.000 din. Prispevke in davke iz dohodka pa je treba obračunati z 10 % od dohodka, zmanjšane za polovico osebnih dohodkov.

Vprašanja:

- Kakšni so splošni stroški v okviru lastne cene I. celotne proizvodnje v danem razdobju in kolikšen je njihov koeficient dodatka? Kakšen je koeficient dodatka programiranih delov dohodka v okviru razlike do celotne lastne cene II?
- Kolikšna je lastna cena I celotne količine proizvodov A ter kolikšna na količinsko enoto? Kolikšna je lastna cena II celotne količine proizvodov A ter kolikšna na količinsko enoto?

3. Kako je mogoče razčleniti lastno ceno I količinske enote proizvoda A na materialne stroške z amortizacijo po tej strani in na programirani dohodek po drugi strani? Kako je s tovrstno razčlenitvijo lastne cene II količinske enote proizvoda A?
4. Kakšne so sestavine kalkulacije stroškov, če je poznana prodajna cena količinske enote A in sicer z 4.500 din?
5. V čem so pomanjkljivosti ugotavljanja lastne cene I in lastne cene II če so na razpolago le v tem primeru navedeni podatki?

OBRAČUN STROŠKOV RAZNOVRSTNE PROIZVODNJE, KI SO POZNANI PO STROŠKOVNIH MESTIH

V proučevanem razdobju se ukvarja organizacija združenega dela s proizvodi vrste A, B, C in Č, pri katerih so poznani neposredni materialni stroški in neposredni osebni dohodki v zneskih, ki so navedeni v primeru Č7

Splošni stroški v okviru lastne cene I so pa poznani že z delom, ki se pojavlja v proizvodnji in z delom, ki se pojavlja v nakupu, upravi in prodaji:

	skupaj	splošni proizvodni stroški	splošni stroški nakupa, uprave in prodaje
splošni materialni stroški	950.000	200.000	750.000
amortizacija	900.000	z41.889	158.111
splošni osebni dohodki	700.000	210.000	490.000
druge obveznosti iz dohodka	440.000	380.000	60.000
programirani prispevki in davki iz dohodka	...	...	...

Prispevke in davke iz dohodka je treba obračunati z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico osebnih dohodkov.

Vprašanja:

1. Koliko znašajo splošni proizvodni stroški v celotnem znesku in koliko splošni stroški nakupa, uprave in prodaje v celotnem znesku? Koliko znaša koeficient dodatka prvih in koliko koeficient dodatka drugih stroškov?
2. Kolikšna je lastna cena I celotne količine proizvodov vrste A in koliko pri količinski enoti?

VPLIV UVAJANJA STROŠKOVNIH MEST NA UGOTAVLJANJE LASTNE CENE I

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja v določenem razdobju 500.000 enot proizvoda A, 100.000 enot proizvoda B in 100.000 enot proizvoda C. Pri tem se ji pojavljajo naslednji neposredni stroški:

Vrsta proizvoda	Neposredni materialni str.	Neposredni obrat I	Osební dohodki obrat II
A	4.500	150	25
B	200	25	400
C	200	75	575

Vsi zneski so v tisoč dinarjih.

Splošni proizvodni stroški znašajo 2.500 tisoč dinarjev, pojavljajo se pa v obratu I z 1.500 tisoč din in v obratu II z 1.000 tisoč din. Splošni stroški nakupa, uprave in prodaje znašajo 740 tisoč din, pojavljajo se pa v zvezi z nakupom z 490 tisoč din, v zvezi z ostalimi dejavnostmi pa z razliko.

Vprašanja:

1. Kakšni so koeficienti dodatka splošnih proizvodnih stroškov kot celote in splošnih stroškov nakupa, uprave in prodaje kot celote? Kolikšna je lastna cena I količinske enote A, B in C, če ne upoštevamo podrobnejše razčlenitve splošnih stroškov po stroškovnih mestih?
2. Kakšni so koeficienti dodatka splošnih proizvodnih stroškov v obratu I in II ter splošnih stroškov nakupa ter drugih splošnih stroškov? Kolikšna je lastna cena I količinske enote A, B in C, če upoštevamo podrobnejšo razčlenitev splošnih stroškov po stroškovnih mestih?
3. Kakšna je sodba o uspešnosti posamezne vrste proizvodov, če je dosegljiva prodajna cena količinske enote A 12 din, količinske enote B 15 din in količinske enote C 23 din?

DODAJANJE SPLOŠNIH STROŠKOV NA POZNANE NEPOSREDNE STROŠKE
KOLIČINSKE ENOTE PROIZVODA S POMOČJO PODATKOV V OBRAČUNSKEM
LISTU STROŠKOV CELOTNE DEJAVNOSTI

Pri proučevanih proizvodih, ki jih je v danem razdobju organizacija združenega dela proizvedla v količini 500 enot, so obračunani neposredni materialni stroški 700.000 din in neposredni osebni dohodki 300.000 din, zadnji na naslednjih glavnih stroškovnih mestih:

I	50.000 din
II	80.000 din
III	70.000 din
IV	35.000 din
V	65.000 din

Splošni stroški se pojavljajo na stroškovnih mestih X, Y in Z pomožne dejavnosti ter I, II, III, IV in V glavne dejavnosti, kjer nastajajo tudi obravnavani proizvodi. Obračunski list stroškov za proučevano razdobje kaže v končni stopnji naslednje podatke:

	I	II	III	IV	V
splošni stroški	391.852	665.790	664.557	568.839	858.962
neposredni osebni dohodki	150.000	115.000	390.000	350.000	295.000

Vprašanja:

1. Kakšna je lastna cena količinske enote proučevane vrste proizvoda?
2. Katere možne pomanjkljivosti izračuna vidite?

UGOTAVLJANJE SPREMENLJIVIH STROŠKOV NA KOLIČINSKO ENOTO PROIZVODA

V proučevani organizaciji združenega dela se v zvezi s količinsko enoto proizvoda A pojavljajo neposredni materialni stroški 1.400 din in neposredni osebni dohodki 600. Neposredni osebni dohodki pri celotni dejavnosti danega razdobja so obračunani z 1,300.000 din. Splošni stroški pa so naslednji:

vrsta splošnih stroškov	znesek	variator
splošni materialni stroški	950.000	0,2
amortizacija	900.000	0
programirani splošni osebni dohodki	700.000	0,3
programirane druge obveznosti iz dohodka	440.000	0,3
programirani prispevki in davki iz dohodka (v okviru lastne cene I)	160.000	0,3
programirano oblikovanje sklada skupne porabe	200.000	0
programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada	1,300.000	0
programirani prispevki in davki dodatno v okviru lastne cene II	166.000	0

Vprašanja:

1. Kolikšen je spremenljivi del splošnih stroškov in kolikšen stalni del splošnih stroškov? Kolikšen je koeficient dodatka spremenljivega dela splošnih stroškov in kolikšen koeficient dodatka stalnega dela splošnih stroškov?
2. Kolikšen je prispevek za kritje stalnega dela materialnih stroškov z amortizacijo in dohodka, če je pri količinski enoti proizvoda A prodajna cena 4.500 din? Kolikšen je prispevek za kritje dobička? Kolikšen je neangažirani dobiček?

3. Kolikšen je prispevek za kritje dohodka, če je pri količinski enoti proizvoda A prodajna cena 4.500 din? Kolikšen je prispevek za kritje stalnih delov razporejanja dohodka in dobiček?
4. Koliko znašajo spremenljivi stroški količinske enote proizvoda A? Kolikšen je prispevek za kritje vseh stalnih stroškov in kolikšna stopnja prispevka za kritje?
5. Kakšne poenostavitve pri postavljanju variatorjev zaznate? V čem utegne biti pomanjkljivost izračunov na podlagi navedenih podatkov?

UGOTAVLJANJE SPREMENLJIVIH IN STALNIH STROŠKOV

Proučevana temeljna organizacija je v I. razdobju imela 400.000 din splošnih stroškov določene vrste, proizvedla pa je 120.000 količinskih enot proizvoda. V II. razdobju je nasprotno imela 450.000 din splošnih stroškov iste vrste, proizvedla pa je 140.000 količinskih enot proizvoda.

Vprašanja:

1. Koliko znašajo spremenljivi stroški te vrste na količinsko enoto proizvoda?
2. Koliko znašajo stalni stroški te vrste v celotnem znesku?
3. Kakšna je enačba za stroške te vrste, po kateri bi lahko izračunali njihov znesek pri kateremkoli obsegu dejavnosti?
4. Kako vpliva na izračun spremenljivega in stalnega dela stroškov dejstvo, da so na znesek stroškov v II. razdobju vplivale spremenjene cene, ki so se povečale za 5 %?
5. Kako vpliva na izračun spremenljivega in stalnega dela stroškov dejstvo, da so se v I. razdobju pojavili programirani stalni stroški 10.000 din, ki jih v II. razdobju ni bilo?
6. Kako vpliva na predračun stroškov pri kakem drugem obsegu dejavnosti v novem razdobju dejstvo, da je pričakovati povečanje cen za 10 %?

VPLIV VZPOSTAVLJANJA DELOVNIH SKUPNOSTI NA KALKULACIJO STROŠKOV

V proučevani delovni organizaciji znašajo neposredni materialni stroški 3,550.000 din, od česar odpadejo na obrat I 2,050.000 din in na obrat II 1,500.000 din. Neposredni osebni dohodki so v celotni delovni organizaciji obračunani z 1,300.000 din, od česar odpade na obrat I 800.000 din in na obrat II 500.000 din.

Splošni stroški se v delovni organizaciji, ki je sestavljena iz dveh obratov, pojavljajo takole: splošni materialni stroški 950.000 din, amortizacija 900.000 din, splošni osebni dohodki 700.000 din, druge obveznosti iz dohodka 440.000 din in prispevki in davki (v okviru lastne cene I) 160.000 din, skupaj 3,150.000 din. Ti splošni stroški so bili razdeljeni takole: 925.889 din splošnih proizvodnih stroškov in 918.154 din splošnih stroškov nakupa, uprave in prodaje na obrat I ter 732.111 din splošnih proizvodnih stroškov in 573.846 din splošnih stroškov nakupa, uprave in prodaje na obrat II in tamkajšnjo proizvodnjo.

Ko se iz obeh obratov razvijeta dve temeljni organizaciji, se v okviru delovne organizacije pojavi tudi delovna skupnost. Od prvotnih splošnih stroškov v novih okoliščinah odpadejo na različne dele v okviru delovne organizacije naslednji:

	TOZD I	TOZD II	Del.skupnost
splošni materialni stroški	100.000	100.000	750.000
amortizacija	400.889	341.000	158.111
splošni osebni dohodki	150.000	60.000	490.000
druge obveznosti iz dohodka	200.000	180.000	60.000
prispevki in davki iz dohodka	75.000	51.111	33.889

Stroški delovanja delovne skupnosti pa obsegajo tudi oblikovanje sklada skupne porabe in sorazmerni del prispevkov in

davkov v tej zvezi. Pred vzpostavitvijo temeljnih organizacij in delovne skupnosti je v razliki med lastno ceno II in lastno ceno I celotne proizvodnje bilo zajeto programirano oblikovanje sklada skupne porabe 200.000 din, programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada 1,300.000 din in prispevki in davki iz dohodka v zvezi s tem oblikovanjem skladov 166.666 din. Po vzpostavitvi delovne skupnosti odpade nanjo 49.000 din oblikovanja sklada skupne porabe in 5.444 din prispevkov in davkov iz dohodka.

Vprašanja:

1. Kakšna je lastna cena I celotne proizvodnje v obratu I in v obratu II? Kakšna je lastna cena II celotne proizvodnje v obratu I in v obratu II?
2. Kakšna je lastna cena I celotne proizvodnje v TOZD I in v TOZD II? Kakšna je lastna cena celotne proizvodnje v TOZD I in v TOZD II?
3. Kakšna je sestava splošnih stroškov v obratu I in II skupaj?
4. Kakšna je sestava splošnih stroškov v TOZD I in TOZD II skupaj?

POTREBNI OBSEG DODATNE DEJAVNOSTI

Manjša obrtna organizacija se ukvarja s proizvodnjo proizvodov A, ki jih prodaja po prodajni ceni 130.- din za kos. Proizvedene količine so v vsakem mesecu enake prodanim količinam. Neposredni in spremenljivi splošni materialni stroški znašajo na količinsko enoto proizvoda A 50.- din, neposredni in spremenljivi splošni osebni dohodki na količinsko enoto A pa 30.- din. Stalni splošni stroški se pojavljajo v mesečnem znesku 120.000.- din, od česar odpade na osebne dohodke 80.000 din, medtem ko ni drugega vračunanega dohodka v njihovem okviru.

Svojo dejavnost pa želi razširiti z vpeljavo proizvodov tipa B, ki bi pa povečali dotedanji stalni del materialnih stroškov z amortizacijo za 40.000.- din mesečno. Dosegljiva prodajna cena količinske enote B je 50.- din, spremenljivi stroški, ki jih povzroča, pa znašajo 20.- din pri materialnih stroških in 15.- din pri osebnih dohodkih.

Prispevki in davki se obračunavajo z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico osebnih dohodkov, sklad skupne porabe pa oblikuje z 10 % od osebnih dohodkov.

Problemi:

1. Koliko količinskih enot proizvoda A mora organizacija združenega dela mesečno proizvesti in prodati, če se ukvarja samo s to vrsto proizvodnje, da bi tedaj dosegla dobiček 30.000 din, ki omogoča akumulacijo, a tudi povečanje siceršnjih osebnih dohodkov in obračunanega zneska za sklad skupne porabe?

2. Koliko količinskih enot proizvodov B mora organizacija združenega dela mesečno proizvesti in prodati, če se začne dodatno ukvarjati še s to vrsto proizvodnje. da bi pri količinski enoti B dosegla 10 % dobička v prodajni ceni?
3. Kakšen bo mesečni dobiček, če tedaj organizacija združenega dela proizvede 5.000 kosov A in 8.000 kosov B?

POTREBNI OBSEG DEJAVNOSTI Z NESPREMENJENO SESTAVO

Proizvajalna organizacija združenega dela načrtuje naslednje prihodke iz prodaje:

proizvodi A	1,000.000 din
proizvodi B	2,500.000 din
proizvodi C	500.000 din

Stopnja prispevka za kritje znaša pri posameznih proizvodih kot sledi:

proizvod A	0,6
proizvod B	0,5
proizvod C	0,4

Pri tem je v okviru spremenljivih stroškov na količinsko enoto upoštevan tudi ustrezni del oblikovanja sklada skupne porabe in prispevkov in davkov iz dohodka.

Stalni stroški se pa pri organizaciji združenega dela pojavljajo v načrtovanem razdobju v znesku 1,700.000 din. Tudi ti že vključujejo med drugim ustrezni del oblikovanja sklada skupne porabe in prispevkovi n davkov iz dohodka.

Problem:

1. Koliko količinskih enot proizvoda A mora organizacija združenega dela mesečno proizvesti in prodati, da se ukvarja samo s to vrsto proizvodnje, da bi tedaj dosegla dobiček 30.000 din, ki omogoča vzdrževanje, a tudi povečanje plačevanih osebnih dohodkov in obračunane zneske za sklad skupne porabe?

Problemi:

1. S kakšnim dobičkom lahko računa organizacija združenega dela na podlagi zgornjih navedb? Dobiček pri tem omogoča akumulacijo in povečanje vračunanih osebnih dohodkov in sklada skupne porabe, zajema pa tudi ustrezne prispevke in davke iz dohodka.
2. Za koliko je treba ob nespremenjeni sestavi spremeniti prvotno predvideni obseg dejavnosti, da bi dosegli v istem razdobju dobiček 500.000 din?
3. Za koliko se lahko ob nespremenjeni sestavi zmanjša prvotno predvideni obseg dejavnosti, da se še ne pojavi izguba? Kakšna je stopnja varnostne razlike?
4. Kako vpliva na prag pokrivanja stroškov sprememba sestave dejavnosti in sicer tako, da so proizvodi A udeleženi v prihodkih z 12,5 %, proizvodi B s 25 % in proizvodi C s 62,5 %?

IZBIRA MED RAZLIČNIMI RAZPOLOŽLJIVIMI STROJI PRI IZVEDBI PROIZVODNJE DOLOČENE VRSTE

Proučevana organizacija združenega dela se namerava ukvarjati s proizvodnjo določene vrste proizvoda, označujemo jo kot proizvodnjo X. To lahko izvede na različne načine, zlasti se pa postavljata dve različici: ali pri tem uporabiti stroj A ali stroj B? Za vsak od teh strojev so poznani mesečni zneski stalnih stroškov, ki sestojijo iz stroškov amortizacije stroja, zavarovalne premije za stroj, obresti od kreditov, s katerimi je bil stroj nabavljen, a tudi sorazmerni del drugih stalnih stroškov v organizaciji združenega dela, ki so v predračunu razdeljeni na proizvodna stroškovna mesta sorazmerno z načrtovano izrabo zmogljivosti tamkajšnjih strojev. Na tak način odpadejo naslednji stalni stroški na dana stroja v letnem znesku:

stroj A	1,200.000.- din letno
stroj B	800.000.- din letno

Načrtovana izraba zmogljivosti znaša 2.000 strojnih ur pri vsakem od teh strojev.

V strojni uri je mogoče proizvesti na

stroju A	10 enot proizvoda X
stroju B	8 enot proizvoda X

Stroški izdelovalnega materiala, ki odpadejo na količinsko enoto proizvoda X, so vedno enaki in niso odvisni od tega, ali je v uporabi stroj A ali stroj B; znašajo 10.- din.

Pač pa se razlikujejo drugi spremenljivi stroški, ki odpadejo na količinsko enoto proizvoda X in obsegajo izdelovalne osebne dohodke, kakor tudi spremenljivi del vseh splošnih stroškov. Spremenljivi stroški razen stroškov izdelovalnega materiala so preračunani na uro dela stroja in znašajo pri

stroju A	160.- din na uro
stroju B	200.- din na uro

Problemi:

1. Na katerem stroju naj proučevana organizacija združenega dela proizvede proizvode X, če so zmogljivosti obeh strojev še neizrabljene?
2. Na katerem stroju naj proučevana organizacija združenega dela proizvede proizvode X, če so zmogljivosti stroja B še na razpolago brez omejitve, medtem ko bi se v primeru uporabe stroja A morala odreči proizvodnji Y, ki jo je mogoče izvesti le na stroju A in ne tudi na stroju B?
V vsaki strojni uri stroja A, ki bi bila uporabljena za proizvodnjo X, bi bila izgubljena proizvodnja Y, ki bi prinašala 300.- din prihodkov in povzročala 220.- din prihodkov in povzročala 220.- din spremenljivih stroškov.

VPLIV OBSEGA PROIZVODNJE NA IZBIRO STROJEV

Proučevana organizacija združenega dela prodaja svoje proizvode v plastični embalaži, ki jo kupuje po ceni 1.- din. Plastično embalažo pa bi lahko proizvajala tudi sama, če bi kupila ustrezeni stroj. Na ponudbo sta dva stroja ob enakih kreditnih pogojih, toda z različnimi stalnimi stroški, ki bi jih zaradi razlik v nabavni vrednosti povzročala. Stalni stroški, ki vključujejo amortizacijo, zavarovalno premijo, obresti od kredita itd., znašajo

pri stroju A 50.000.- din letno

pri stroju B 72.000.- din letno

Spremenljivi stroški, ki vključujejo neposredne materialne stroške, neposredne osebne dohodke in od njih odvisne prispevke in davke iz dohodka pa znašajo na količinsko enoto proizvedene plastične embalaže:

pri stroju A 0,5 din na enoto

pri stroju B 0,4 din na enoto

Zmogljivost vsakega od teh strojev je proizvodnja 250.000 količinskih enot plastične embalaže letno.

Stroški izdelovalnega materiala, ki odpadajo na količinsko enoto proizvoda X, so vedno enaki in niso odvisni od tega, ali je v uporabi stroj A ali stroj B; znašajo 10.- din. Pač pa se razlikujejo drugi spremenljivi stroški, ki odpadajo na količinsko enoto proizvoda X in obsegajo izdelovalne osebne dohodke, kakor tudi spremenljivi del vseh splošnih stroškov. Spremenljivi stroški vseh stroškov izdelovalnega materiala so preračunani na uro dela stroja in znašajo pri

pri stroju A 150.- din na uro

pri stroju B 200.- din na uro

Problemi:

1. Katera je najmanjša potrebna količina plastične embalaže, pri kateri se že izplača uporaba stroja A in pri kateri se izplača uporaba stroja B?
2. Na katerem stroju naj organizacija združenega dela proizvaja plastično embalažo, če lahko računa na letno prodajo 140.000 kosov proizvoda v plastični embalaži?
3. Na katerem stroju naj organizacija združenega dela proizvaja plastično embalažo, če lahko računa na letno prodajo 240.000 kosov proizvoda v plastični embalaži?

SESTAVA PROIZVODNJE PRI OMEJENIH ZMOGLJIVOSTIH

Proučevana organizacija združenega dela ima v razdobju na razpolago 10.000 strojnih ur, ki jih lahko porabi pri proizvodnji proizvodov vrste A, B in C. Količinsko enoto A proizvaja 5 ur, količinsko enoto B 4 ure, količinsko enoto C pa 2 uri.

Spremenljivi stroški, ki odpadejo na količinsko enoto A znašajo 200.- din, pri B znašajo 250.- din in pri C 150.- din. Zajemajo pa poleg neposrednih materialnih stroškov in neposrednih osebnih dohodkov še spremenljivi del vseh splošnih stroškov vključno z ustreznim delom oblikovanja sklada skupne porabe, prispevkov in davkov iz dohodka.

Stalni stroški, ki so vezani na celotno zmogljivost, znašajo 500.000.- din. Zajemajo pa poleg amortizacije še vse tiste materialne stroške in vračunani dohodek, ki ima stalni značaj; v tem okviru je tudi ustrezni del oblikovanja sklada skupne porabe, prispevkov in davkov iz dohodka.

Pri proučitvi trga je bilo ugotovljeno, da je na njem mogoče prodati 2.000 količinskih enot proizvoda A, 2.000 količinskih enot proizvoda B in 3.000 količinskih enot proizvoda C. Dosegljiva prodajna cena pri proizvodu A bi bila 500.- din, pri proizvodu B 500.- din in pri proizvodu C 280.- din.

Problemi:

1. Kakšen je dobiček količinske enote, kakšna bi bila sestava proizvodnje, če bi se naslonili na podatek o dobičku količinske enote in v čem so pomanjkljivosti takšnega pristopa k reševanju naloge?
2. Kakšen je prispevek za kritje stalnih stroškov (in dobiček) pri količinski enoti, kakšna bi bila sestava proizvodnje, če bi se naslonili na podatek o prispevku za kritje pri količinski enoti in v čem so pomanjkljivosti takšnega pristopa k reševanju naloge?
3. Pri kakšni sestavi proizvodnje doseže organizacija združenega dela najboljši poslovni izid?

Proizvod	Materijski stroški	Osebnih dohodki	Skupaj neposredni stroški
A	500.- din	500.- din	1.000.- din
B	900.- din	1.100.- din	2.000.- din

OPUSTITEV DOLOČENE VRSTE PROIZVODOV

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja s proizvodnjo proizvodov A in proizvodov B, za kar ima tudi razpoložljive zmogljivosti. V izhodiščnem razdobju proizvede 4.000 kosov proizvoda A in 500 kosov proizvoda B; proizvodnjo teh proizvodov ne more povečati, čeprav ima za to razpoložljive zmogljivosti, ker ni možnosti za prodajo na trgu. Na drugačne proizvode se pa ne more preusmeriti, ker preusmeritev ne omogočajo razpoložljive zmogljivosti.

Neposredni stroški, ki bremenijo količinsko enoto proizvoda A oziroma B so naslednji:

Proizvod	Materialni stroški	Osebni dohodki	Skupaj neposredni stroški
A	500.- din	500.- din	1.000.- din
B	900.- din	1.100.- din	2.000.- din

Splošni stroški, ki se pojavljajo v izhodiščnem razdobju, znašajo za celotno organizacijo združenega dela 1,500.000.- din. V njihovem okviru je amortizacija 500.000.- din s stalnim značajem, materialni stroški 600.000.- z variatorjem 0,1, osebni dohodki 300.000.- din s stalnim značajem in obveznosti iz dohodka 100.000.- din s stalnim značajem.

Prodajna cena, ki jo je mogoče doseči na trgu, znaša 1.500.- din pri proizvodu A in 2,400.- din pri proizvodu B ter je ni mogoče zvišati.

Problemi:

1. Kakšen poslovni izid doseže celotna proučevana organizacija združenega dela v izhodiščnem mesečnem razdobju, kakšnega s proizvodi A in kakšnega s proizvodi B, če vse tedaj proizvedene količine tudi proda?
2. Kakšne so posledice ukinitve proizvodnje proizvodov B?

Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									
Izhodišče									

OPUŠČANJE POSAMEZNIH VRST PROIZVODOV

Delovna organizacija proizvaja in prodaja 6 različnih vrst proizvodov. Vsaka vrsta zahteva posebna osnovna sredstva, ki jih ni mogoče izrabiti drugače ali odtujiti. Prav tako ni mogoče prodati večjih količin ali dvigniti prodajne cene.

Začetno poročilo o uspešnosti poslovanja proučevanega podjetja je naslednje:

Začetno poročilo

	Skupaj	A	B	C	D	E	F
Neposr. str.mat.	440.000	60.000	80.000	100.000	50.000	100.000	50.000
Neposr. oseb.str.	370.000	50.000	30.000	10.000	80.000	100.000	100.000
Spl.spremen. stroški	71.000	20.000	5.000	10.000	5.000	20.000	11.000
Skupaj sprem. str.proizvoda	881.000	130.000	115.000	120.000	135.000	220.000	161.000
Spl.stal. str. proizv.	765.000	150.000	100.000	156.000	73.000	215.000	71.000
Spl.drugi stal.str. (10% od OD)	37.000	5.000	3.000	1.000	8.000	10.000	10.000
Skupaj stroški	1, 683.000	285.000	218.000	277.000	216.000	445.000	242.000
Prihodki	2,209.000	635.000	350.000	297.000	250.000	452.000	225.000
Dobiček	526.000	350.000	132.000	20.000	34.000	7.000	-17.000

Ker je pri proizvodih F bila izkazana izguba 17.000.- din, je delovna organizacija ukinila to proizvodnjo. Za drugo razdobje je računovodstvo podalo naslednje poročilo o uspešnosti poslovanja:

	Skupaj	A	B	C	D	E
Skupaj sprem. str.proizv.	720.000	130.000	115.000	120.0 00	135.000	220.000
Spl. stalni str. proizvoda	694.000	150.000	100.000	156.000	73.000	215.000
Spl. drugi stal.stroški (40% od OD)	108.000	20.000	12.000	4.000	32.000	40.000
Skupaj str.	1,522.000	300.000	227.000	280.000	240.000	475.000
Prihodki	1,984.000	635.000	350.000	297 000	250.000	452.000
Dobiček	462.000	335.000	123.000	17.000	10.000	-23.000

To pot se je pojavila izguba pri proizvodih E v znesku 23.000.- din. Zato je delovna organizacija v naslednjem razdobju ukinila tudi to proizvodnjo, ob koncu tretjega razdobja pa je računovodstvo podalo naslednje poročilo o uspešnosti poslovanja:

	Skupaj	A	B	C	D
Skupaj spremenlj. str. proizvoda	500.000	130.000	115.000	120.000	135.000
Spl.stalni stroški proizvoda	479.000	150.000	100.000	156.000	73.000
Spl.drugi stalni str. (190% od OD)	323.000	95.000	57.000	19.000	152.000
Skupaj stroški	1,302.000	375.000	272.000	295.000	360.000
Prihodki	1,532.000	635.000	350.000	297.000	250.000
Dohodki	230.000	260.000	78.000	2.000-110.000	

Ker se je sedaj pojavila izguba pri proizvodih D in sicer 110.000.- din, je to proizvodnjo delovna organizacija takoj ukinila. Ob koncu četrtega razdobja pa je računovodstvo podalo naslednje poročilo o uspešnosti poslovanja:

	Skupaj	A	B	C
skupaj spremenlj. stroški proizvoda	365.000	130.000	115.000	120.000
Splošni stalni str. pr.	406.000	150.000	100.000	156.000
Spl.drugi stalni str. (440% od OD)	396.000	220.000	132.000	44.000
Skupaj stroški	1,167.000	500.000	347.000	320.000
Prihodki	1.282.000	635.000	350.000	297.000
Dobiček	115.000	135.000	3.000	-23.000

Zaradi izgube pri proizvodih C, ki je znašala 23.000,- din, se je delovna organizacija v petem razdobju omejila samo na proizvodnjo A in B. Ob koncu petega razdobja pa je računovodstvo podalo naslednje poročilo o uspešnosti poslovanja:

	Skupaj	A	B
Skupaj spremenlj. str.proizvodov	245.000	110.000	115.000
Splošni stalni str. proizvoda	250.000	150.000	100.000
Splošni drugi stalni stroški	552.000	345.000	207.000
Skupaj stroški	1,047.000	625.000	422.000
Prihodki	985.000	635.000	350.000
Dobiček	-62.000	10.000	-72.000

Vidimo, da se je sedaj pojavila tudi proizvodnja B z izgubo. Zato jo je delovna organizacija v šestem razdobju ukinila. Toda za to razdoblje je nato računovodstvo predložilo naslednje poročilo o uspešnosti poslovanja:

A	
Skupaj spremenlj.str.proizvoda	130.000
Splošni stalni str.proizvoda	150.000
Spl.drugi stalni str.	652.000
Skupaj stroški	932.000
Prihodki	635.000
Dobiček	-297.000

Problemi:

1. Zakaj ima delovna organizacija pri čedalje večjem številu proizvodov izgubo? Ali naj ukine tudi proizvodnjo proizvodov vrste A?
2. Kako naj bi delovna organizacija zasnovala svoje odločitve in kako naj bi bilo temu ustrezno sestavljeno računovodsko poročilo o uspešnosti poslovanja?

POTREBA PO ZAJEMANJU PROGRAMIRANEGA ODHODKA MED STROŠKI

Proučevana temeljna organizacija proizvaja le eno samo vrsto proizvoda in sicer vedno toliko, kolikor sproti prodaja, zato je proizvedena količina enaka prodani količini. Vsa prodana količina je takoj plačana. Pri količinski proizvodnji do 20.000 enot v razdobju se stroški amortizacije in materialni stroški izven neposrednih materialnih stroškov v svojem celotnem znesku ne spreminjajo, kar velja tudi za stroške obresti in zavarovalnih premij; so torej stalni stroški. Neposredni materialni stroški so sorazmerni z obsegom proizvodnje in so potemtakem spremenljivi stroški. Število administrativno-strokovnih, pomožnih in drugih delavcev se pri količinski proizvodnji do 30.000 kosov ne spreminja; njihovi osebni dohodki imajo torej značaj stalnih stroškov. Čas neposrednega dela na proizvodih pa je sorazmeren z obsegom proizvodnje; neposredni osebni dohodki imajo potemtakem značaj sorazmernih stroškov.

Načrtovana količina je 10.000 enot proizvoda v razdobju. Prodajna cena količinske enote je 500 din. Stalni materialni stroški z amortizacijo v razdobju znašajo 750.000 din in stalni del obveznosti iz dohodka 100.000 din. Spremenljivi materialni stroški znašajo 250 din na količinsko enoto. Načrtovani stalni osebni dohodki v razdobju znašajo 500.000 din, načrtovani spremenljivi osebni dohodki na količinsko enoto pa 100 din. V vsaki količinski enoti je vsebovana 1 izdelovalna delovna ura, medtem ko je režijskih delovnih ur v celotnem razdobju 2.500. Prispevki in davki iz dohodka so računani z 10 % od dohodka po odbitku 50 % osebnih dohodkov oziroma z 11,00 % od osnove, ki jih ne vsebuje, a v zvezi s katero jih je treba obračunati.

Vprašanja:

1. Pri kateri količini proizvodov, ki so po predpostavkah hkrati proizvedeni in prodani, doseže temeljna organizacija prag dohodka? Katera količina proizvodnje in prodaje je pa potrebna, da ne bi bilo izgube, če bi temeljna organizacija iz kateregakoli razloga morala omejiti predvideni obseg dejavnosti? Pri kakšnem obsegu dejavnosti, izraženem v količinskih enotah, bi bilo mogoče doseči še programirano oblikovanje skladov v znesku 300.000 din? Za vsak odgovor o potrebnih količinah sestavi stopenjski izkaz uspeha, v katerem bodo vidni prihodki, dohodek, čisti dohodek in akumulacija!
2. Koliko znaša načrtovani dohodek pri 10.000 količinskih enotah v danem razdobju na uro neposrednega dela in koliko na uro neposrednega in režijskega dela skupaj? Ali lahko na podlagi takšnega podatka oblikujemo odgovor na vprašanje, pri katerem obsegu dejavnosti se pojavlja izguba ali pri katerem obsegu dejavnosti lahko oblikovanje skladov povečamo na šestkratni začetni načrtovani znesek?
3. Pri analizi trga je ugotovljeno, da bi bilo možno prodati na njem tudi 12.000 količinskih enot v danem razdobju, toda le, če bi temeljna organizacija znižala prodajno ceno od 500 din na 480 din; ali se ji izplača ob takšnih okoliščinah povečati proizvodnjo? Kolikšen je dohodek in kolikšen ostanek dohodka? Ali je dohodek na delovno uro in na izdelovalno delovno uro v novih okoliščinah večji v primerjavi s prvotnim načrtovanim in ali daje podlago za odločitev?
4. Poleg tega, da temeljna organizacija lahko na domačem trgu proda 10.000 količinskih enot v danem razdobju po 500 din vsako, se ji odpre še možnost, da proda na tujem trgu 2.500 količinskih enot po 400 din v danem razdobju; ali se ji izplača povečati obseg proizvodnje in prodaje v takšnih okoliščinah? Ali je dodatni dohodek na dodatno izdelovalno

uro večji kot pri izhodiščno načrtovani količini in ali je mogoče sprejeti odločitev na tej podlagi?

5. Ali se temeljni organizaciji ob drugih nespremenjenih okoliščinah izplača z novim strojem nadomestiti del ročnega dela, pri čemer se ji stalni del materialnih stroškov z amortizacijo poveča za 300.000.- din, medtem ko na enoto proizvoda prihrani 1/4 ure dela? Kolikšen je v novih okoliščinah dohodek in kolikšen ostanek dohodka? Ali je dohodek na delovno uro in dohodek na izdelovalno delovno uro po tej spremembi večji kot v izhodiščnem primeru in ali je takšen podatek zadovoljiv pri sprejemanju ustrezne odločitve?

6. Za koliko bi temeljna organizacija morala dvigniti prodajno ceno proizvoda, da bi ob nespremenjenih okoliščinah pokrila povečane druge obveznosti iz dohodka za 200.000 din?

DELITVENI OBRAČUN STROŠKOV PRI POZNANI PRODAJNI CENI

Proučevana temeljna organizacija proizvaja v danem razdobju 8.000 količinskih enot proizvodov, pri katerih je prodajna cena že poznana in znaša 1.250 din pri količinski enoti. V tem razdobju se ji v zvezi s celotno količino proizvodov pojavljajo materialni stroški 4,500.000 din, druge obveznosti iz dohodka 440.000 din in programirani osebni dohodki 2,000.000 din. Prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico programiranih osebnih dohodkov. Oblikovanje sklada skupne porabe je programirano z 10 % od osebnih dohodkov, programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada pa s 65 % od osebnih dohodkov.

Vprašanja:

1. Kolikšen je dohodek pri celotni količini v razdobju in kolikšen pri količinski enoti ter kako je treba obračunati prispevke in davke iz dohodka?
2. Ugotovi razširjeno lastno ceno I za celotno količino in za količinsko enoto, pravtako razširjeno lastno ceno II za celotno količino in za količinsko enoto!
3. Kolikšen je neangažirani čisti dobiček pri celotni količini in kolikšen pri količinski enoti?

DELITVENI OBRAČUN STROŠKOV PRI ISKANI PRODAJNI CENI

Proučevana temeljna organizacija proizvaja v danem razdobju 8.000 količinskih enot proizvodov, pri katerih prodajna cena še ni poznana. V tem razdobju se ji v zvezi s celotno količino proizvodov pojavljajo materialni stroški 4,500.000 din, amortizacija po najmanjših stopnjah 900.000 din, programirani osebni dohodki 2,000.000 din in druge programirane obveznosti iz dohodka 440.000 din. Prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico programiranih osebnih dohodkov. Oblikovanje sklada skupne porabe je programirano z 10 % od osebnih dohodkov, programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada pa s 65 % od osebnih dohodkov.

Vprašanja:

1. Koliko znašajo programirani prispevki in davki iz dohodka, ki jih je treba povezovati s pokrivanjem programiranih osebnih dohodkov in drugih obveznosti iz dohodka, koliko pa tisti, ki jih je treba povezovati s programiranim oblikovanjem skladov?
2. Ugotovi lastno ceno I za celotno količino in za količinsko enoto, pravtako lastno ceno II za celotno količino in za količinsko enoto?
3. Kolikšen je neangažirani dobiček pri celotni količini in kolikšen pri količinski enoti, če se temeljna organizacija odloči za prodajno ceno 1.250 din pri količinski enoti?

UGOTAVLJANJE PRIMERNOSTI PRODAJNE CENE OB NEPOPOLNO
POZNANIH STROŠKIH NA KOLIČINSKO ENOTO PROIZVODA

Na količinsko enoto proizvoda A se nanašajo materialni stroški z najmanjšo amortizacijo v znesku 2.253,85 din, osebni dohodki so pa akontirani v znesku 923,08 din, od tega neposredni osebni dohodki 600 din.

V istem razdobju so bili v zvezi s celotno proizvodnjo obračunani neposredni osebni dohodki 1,300.000 din, medtem ko so po proizvodih nerazdeljeni naslednji zneski;

programirani prispevki in davki iz dohodka	326.666 din
programirani drugi dohodek	440.000 din
programirano oblikovanje sklada skupne porabe	200.000 din
programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada	1,300.000 din
dosegljiva prodajna cena tega proizvoda je	4.500 din

Vprašanja:

1. Koliko znaša na podlagi teh podatkov ugotovljena lastna cena II pri proizvodu A? Ali je prodajna cena tega proizvoda zadovoljiva?
2. Kakšne so pomanjkljivosti presoje na podlagi razpoložljivih podatkov?

POSTAVLJANJE OKVIRNE PRODAJNE CENE PROIZVODA OB NEPOPOLNO
POZNANIH STROŠKIH

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja s proiz-
vodnjo več različnih vrst proizvodov. V zadnjem letu je iz-
kazala

prihodke iz prodaje	2,500.000.-din
neposredne stroške prodanih proizvodov	1,200.000.-din
spremenljivi del splošnih stroškov prodanih proizvodov (z vključenim obli- kovanjem sklada skupne porabe ter pri- spevki in davki iz dohodka, povezanimi s spremenljivim delom vračunanega dohodka)	300.000.- din

V novem letu proučuje uvedbo novega proizvoda X, ki ga je
mogoče proizvajati na obstoječih napravah in za katerega
so poznani naslednji podatki:

neposredni materialni stroški	10.- din
neposredni osebni dohodki	15.- din
spremenljivih del splošnih stroškov (z vključenim oblikovanjem sklada skupne porabe ter prispevki in davki iz dohodka, povezanimi s spremenljivim delom vračuna- nega dohodka)	5.- din

V novem letu se ne spremeni raven nabavnih cen, niti potreba po dotedanjem poslovnem izidu.

Problemi:

1. Kakšna naj bo okvirna prodajna cena količinske enote X, če ob uvedbi te proizvodnje organizacija združenega dela ne poveča izrabo svojih zmogljivosti, temveč sorazmerno zmanjša proizvodnjo drugih vrst proizvodov?
2. Kakšna je lahko najnižja prodajna cena količinske enote X, če ob uvedbi te proizvodnje organizacija združenega dela ohrani staro dejavnost v nezmanjšanem obsegu?

D- 6

POSTAVLJANJE OKVIRNE PRODAJNE CENE OB VSEH POZNANIH STROŠKIH

Lastna cena I proizvoda vključuje materialne stroške, amortizacijo, programirane osebne dohodke, druge programirane obveznosti iz dohodka ter programirane prispevke in davke iz dohodka za pokritje programiranih osebnih dohodkov in drugih programiranih obveznosti iz dohodka. Pri količinski enoti X znaša 400.- din ter vključuje 250.- din programiranih osebnih dohodkov, ki so deloma ob začetku ugotovljeni kot neposredni stroški, deloma pa na proizvod prenešeni kot splošni strošek; prav tako vključuje tudi 6.- din obresti od kreditov, ki odpadejo na proučevani proizvod.

Proučevana organizacija združenega dela proizvede letno 10.000 količinskih enot proizvoda X. Obratna sredstva, ki so povezana s to proizvodnjo, imajo koeficient obračanja 4. Neodpisana vrednost osnovnih sredstev, ki so povezana s to proizvodnjo, znaša 1.200.000.- din, vendar je od njihovih izrabljenih zmogljivosti le 20 % izrabljenih pri proizvodnji X, medtem ko so ostale izrabljene pri proizvodnji drugih vrst proizvodov. Poslovna sredstva, ki so angažirana pri proizvodnji X, je organizacija združenega dela pridobila z 600.000.- din bančnega kredita, ostanek pa je že pokrit s poslovnim sklantom.

Prispevki in davki iz dohodka, ki niso vključeni že v lastni ceni I. se obračunavajo z 10 % od razlike med prodajno ceno in lastno ceno I. Oblikovanje sklada skupne porabe pa z 10 % od osebnih dohodkov.

Problemi:

1. Kakšna naj bo okvirna prodajna cena količinske enote X, če organizacija združenega dela v letnem merilu načrtuje pri celotni proizvodnji vseh vrst proizvodov osebne dohodke v znesku 8,000.000.- din in akumulacijo 700.000.- din, v okviru prodajne cene količinske enote proizvoda pa želi vzpostaviti še 8 % rezervo od lastne cene II za popuste?
2. Kakšna naj bo okvirna prodajna cena količinske enote X, če organizacija združenega dela v letnem merilu načrtuje stroške v znesku 18,000.000.- din (od tega 8,000.000.- din za osebne dohodke), ki so nato porazdeljeni v okvir lastne cene I celotne proizvodnje, ves načrtovani dobiček, ki naj med drugim omogoča 700.000.- din akumulacije, pa razporeja po proizvodih sorazmerno z njihovo lastno ceno I? Okvirna prodajna cena naj obsega tudi 8 % rezerv od lastne cene II za popuste.
3. Kakšna naj bo okvirna prodajna cena količinske enote X, če želi organizacija združenega dela doseči 10 % akumulacijo od poslovnega sklada ter to upoštevati tudi pri vsaki vrsti proizvodov posebej? Okvirna prodajna cena pa naj obsega še 8 % rezerv od lastne cene II za popuste.
4. Kakšna naj bo okvirna prodajna cena količinske enote X, če je le sicer njegova lastna cena II izračunana tako kot pri 3. problemu, toda prodajna cena mora vključevati poleg 8 % rezerve za popuste pri tem proizvodu še pokritje primanjkljaja prodajne cene pri drugih proizvodih, pri katerih kalkulatивно ugotovljenih prodajnih cen ni mogoče doseči na trgu, medtem ko pri prodajni ceni proizvoda X ni omejitev? Pri celotni letno načrtovani proizvodnji drugih vrst proizvodov znaša primanjkljaj, ki bi ga bilo treba pokriti s celotno letno načrtovano količino proizvodov X 165.000.- din.

D - 7

POSTAVLJANJE PRODAJNE CENE OB TRŽNIH OMEJITVAH

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja proizvode Y. V zvezi s to proizvodnjo ima stalne stroške 600.000.- din mesečno; ti zajemajo večino splošnih materialnih stroškov, amortizacije, splošnih osebnih dohodkov, obveznosti iz dohodka ter tiste prispevke in davke iz dohodka, ki so obračunani od stalnega dela splošnih osebnih dohodkov in obveznosti iz dohodka. Osebni dohodki v tem okviru znašajo 200.000.- din. Vsaka količinska enota proizvoda Y pa povzroča spremenljive stroške 120.- din, ki sestojijo iz neposrednih materialnih stroškov, neposrednih osebnih dohodkov, spremenljivega dela splošnih stroškov ter tistih prispevkov in davkov iz dohodka, ki so obračunani od spremenljivega dela osebnih dohodkov. Osebni dohodki v tem okviru znašajo 50.- din.

Oblikovanje sklada skupne porabe ni vključeno med stalne in spremenljive stroške, obračunava se pa z 10 % od osebnih dohodkov.

Prodajna cena količinske enote je 180.- din.

Sedanji obseg proizvodnje in prodaje je 12.000 količinskih enot proizvoda Y mesečno, s čimer so 60 % izrabljene zmogljivosti, ki so povezane z nastankom stalnega dela stroškov. Dosedanje povpraševanje ne omogoča povečati količinski obseg proizvodnje in prodaje ob dani prodajni ceni.

Problemi:

1. Ker organizacija združenega dela ni zadovoljna z dosedanjim mesečnim poslovnim izidom, proučuje možnost, da bi ga povečala z dvigom prodajne cene za 200.- din, vendar pri takšni ceni lahko računa le s prodajo 9.000 količinskih enot mesečno; proučuje pa tudi drugo možnost, po kateri bi v primeru znižanja prodajne cene na 160.- din lahko prodala 15.000 količinskih enot mesečno. Za katero različico naj se odloči?
2. Ker organizacija združenega dela ni zadovoljna z dosedanjim mesečnim poslovnim izidom, proučuje možnost, da bi ga povečala z dvigom prodajne cene na 200.- din, čeprav bo zaradi tega povpraševanje padlo, ali pa z znižanjem prodajne cene na 160.- din, pri čemer računa z dvigom povpraševanja. Kakšne količine bo lahko prodala ob spremenjenih cenah, ni poznano. Katera različica se organizaciji združenega dela izplača, če se ukvarja s proizvodnjo dnevniških potrebščin, pri katerih je koeficient cenovne prožnosti povpraševanja - 1 in katera, če se ukvarja s kulturnimi dobrinami, ker je koeficient cenovne prožnosti povpraševanja - 3?
3. Ker organizacija združenega dela ni zadovoljna z dosedanjim mesečnim poslovnim izidom, proučuje možnost, da bi ob nespremenjeni prodajni ceni z gospodarsko propagando povečala povpraševanje po proizvodih Y ter s tem njihovo prodajo in proizvodnjo. Za koliko se mora najmanj povečati povpraševanje, da bi bili kriti stroški gospodarske propagande, ki znašajo 150.000.- din?

D - 8

PRODAJA ALI NADALJEVANJE Z VIŠJO STOPNJO PROIZVODNJE

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja med drugim 1.000 količinskih enot proizvoda A z lastno ceno 500.- din in prodajno ceno 550.- din. Lastna cena I pri tem vključuje materialne stroške, amortizacijo, programirane osebne dohodke, programirane obveznosti iz dohodka ter prispevke in davke iz dohodka v zvezi z vračunanim dohodkom; pri tem znašajo programirani osebni dohodki 200.- din. Od njih v okviru lastne cene I ni obračunano 10 % oblikovanje sklada skupne porabe, ker mora biti pokrito iz razlike med prodajno ceno in lastno ceno I; prav tako še niso obračunani 10 % prispevki in dayki iz ostanka dohodka, ki je opredeljen ravno z razliko med prodajno ceno in lastno ceno I.

Iz proizvoda A je mogoče v nadaljnji stopnji proizvesti proizvod B, vendar se pri tem pojavljajo dodatni neposredni materialni stroški 50.- din in neposredni osebni dohodki 100.- din, medtem ko je koeficient dodatka spremenljivega dela splošnih materialnih stroškov in amortizacije na neposredne osebne dohodke 0,05 in stalnega dela splošnih materialnih stroškov z amortizacijo 0,15, koeficient dodatka spremenljivega dela splošnih osebnih dohodkov na neposredne osebne dohodke 0,05 in njihovega stalnega dela 0,20 ter koeficient dodatka drugih obveznosti iz dohodka na neposredne osebne dohodke, ki so vse stalnega značaja, 0,05 pri načrtovanem obsegu letne dejavnosti.

Proizvod B je mogoče prodajati po prodajni ceni 730.- din.

Problemi:

1. Ali naj proučevana organizacija združenega dela prodaja proizvode A ali naj iz njih proizvede in nato prodaja le proizvode B, če ima za to na razpolago potrebne zmogljivosti, ki bi sicer ostale neizrabljene?
2. Ali naj proučevana organizacija združenega dela prodaja proizvode A ali naj iz njih proizvede in nato prodaja proizvode B, če lahko to dodatno proizvodnjo k že obstoječi izvede le po nakupu novega stroja, ki v posameznem razdobju povzroči stalne stroške 10.000.- din?
3. Ali naj proučevana organizacija združenega dela prodaja proizvode A ali naj iz njih proizvede in nato prodaja proizvode B, če mora zaradi tega zmanjšati obseg proizvodnje proizvodov C, ki so v času, ki je potreben za pretvorbo proizvodov A v proizvode B in ki bi bil izgubljen, omogočali prihodke 200.000.- din, povzročali pa spremenljive stroške (vključno z oblikovanjem sklada skupne porabe in ustreznim delom prispevkov in davkov iz dohodka) 170.000.- din, od tega 100.000.- din neposrednih osebnih dohodkov, ter pokrivali stalne stroške (vključno z oblikovanjem sklada skupne porabe in ustreznega dela prispevkov in davkov iz dohodka) po veljavnih koeficientih dodatka?

D - 9

ODLOČITEV O IZVOZU

Proučevana organizacija združenega dela med drugim v obračunskem razdobju prodaja na domačem trgu 5.000 količinskih enot določenega proizvoda po ceni 30.000.- din. Lastna cena I tega proizvoda znaša 28.500.- din ter je sestavljena iz materialnih stroškov, amortizacije, osebnih dohodkov, obveznosti iz dohodka ter 10 % prispevkov in davkov v zvezi z vračunanim dohodkom; osebni dohodki v tem okviru znašajo 14.000.- din (variator 0,5) ter so podlaga za izračun 10 % odvajanja v sklad skupne porabe. Pri proizvodnji za potrebe domačega trga niso izrabljene vse razpoložljive zmogljivosti, ki jih sicer ni mogoče izrabiti za proizvodnjo kake druge vrste proizvodov.

Na zunanji trg bi organizacija združenega dela lahko izvozila 2.500 kosov v istem obračunskem razdobju, vendar bi pri tem dosegla prodajno ceno 21.000.- din za količinsko enoto, kar je za 1.000.- din manj od nove povprečne lastne cene I povečane količine proizvodnje dane vrste.

Problemi:

1. Ali se ob navedenih okoliščinah izplača proizvesti še 2.500 kosov za izvoz, če se pri tem ne pojavlja posebna potreba po deviznih sredstvih?
2. Kje je spodnja meja za prodajno ceno na tujem trgu?

"PLANET", INOZEMSKA ZASTOPSTVA

Delovna organizacija "Planet" se ukvarja z zastopanjem tujih firm, ki proizvajajo avtomobile in rezervne dele za avtomobile. Kot zastopniška organizacija ima s pogodbami določeno provizijo od prodanega blaga, ki je pred tem v konsignacijskih skladiščih. To blago je last firm, ki jih zastopa, proda pa ga lahko le za devizna sredstva.

V preteklosti je ugotavljala le, kolikšen je njen dohodek in presežek dohodka (dobiček) v celoti, ni pa bilo poznano, v kolikšnem obsegu se pojavlja pri zastopanju posamezne tuje firme. Kasneje pa je organe upravljanja začelo zanimati tudi to vprašanje. Zato je bila vzpostavljena ločena evidenca stroškov za naslednje enote:

- zastopstvo A
- zastopstvo B
- zastopstvo C
- zastopstvo D
- uprava

Ob koncu aprila je bil sestavljen naslednji obračun uspeha za prvo tromesečje:

Enota	Realizirana provizija	Stroški	Presežek dohodka
Zastopstvo A	182.667,03	856.732,32	125.934,71
Zastopstvo B	1,243.002,08	1,032.037,06	210.965,02
Zastopstvo C	887,935,06	673,485,02	214.450,04
Zastopstvo D	773.054,04	722.067,35	50.986,69
Skupaj zastopstva	3,886.658,21	3,284.321,75	602.336,46
Uprava	-	283.685,58	-283.685,58
S k u p a j	3,886.638,21	3,568.007,33	318.650,88

Stroški uprave so bili nato razporejeni v sorazmerju s kalkulativnimi osebnimi dohodki na zastopstva A, B, C in D. Po tej razporeditvi je obračun uspeha izgledal takole:

Enota	Realizirana provizija	Stroški	Presežek dohodka
Zastopstvo A	982.667,03	943.789,02	38.878,01
Zastopstvo B	1.243.002,08	1.121.823,05	121.179,03
Zastopstvo C	887.935,06	718.063,02	169.872,04
Zastopstvo D	773.054,04	784.332,28	-11.278,20
S k u p a j :	3.886.658,21	3.568.007,33	318.650,88

Organi upravljanja so na podlagi tega obračuna uspeha pričeli diskusijo, v kateri je prevladalo mišljenje, da ne kaže obdržati zastopstva D, ker ustvarja izgubo. Vendar so za vsak primer le imenovali posebno komisijo za kontrolo podatkov, ki jih je predložilo računovodstvo. Komisija je bila sestavljena iz strokovnih ljudi v komerciali in računovodstvu. Po daljšem in natančnem pregledu je komisija ugotovila, da je stanje v obračunu uspeha za I. tromesečje prikazano povsem pravilno. Zato so organi upravljanja končno sprejeli sklep, da se zastopstvo D ukine, ker je pač bolje zožiti dosedanji obseg poslovanja, kot pa dopuščati izgube, ki bi jih morale pokrivati druge enote.

Problemi:

1. Kako bi opredelili problem, s katerim se je srečala delovna organizacija?
2. Kaj sodite o reševanju tega problema?

"ISU", INDUSTRIJA SVINJSKEGA USNJA

ISU je industrijska delovna organizacija z naslednjim registriranim poslovnim predmetom: predelava svinjskih kož in z njo povezan nakup svinjskih kož na domačem trgu, uvoz svinjskih kož, prodaja usnja na domačem trgu in izvoz usnja.

Delovna organizacija izkorišča kapacitete svojih strojev samo s 50 %, ker ne more dobiti dovolj svinjskih kož na domačem trgu, medtem ko so možnosti uvoza zaradi težav v pogledu deviz prav tako omejene. V svojih letnih planih navadno predvideva, da bo nabavila cca 5.000 ton surovih kož in da bo iz njih izdelala cca 1 milijon m² usnja. Asortiment gotovih proizvodov pa iz leta v leto spreminja, ker se prilagaja povpraševanju na trgu in tamkaj dosegljivim cenam. Za proučevano leto je postavila naslednji plan proizvodnje:

	m ²
Svinjsko zgornje usnje	534.000
Svinjsko galanterijsko usnje	132.000
Usnje za podloge	255.600
Cepljenec	<u>84.000</u>
	1.005.600

Najugodnejši presežek dohodka je mogoče doseči pri zgornjem usnju, tj. oblačilnem in obutvenem velurju. Toda za takšno usnje so potrebne tudi najbolj kvalitetne surovine. Teh pa v večjih količinah ni mogoče nabaviti niti na domačem niti na tujem trgu. Uvožene svinjske kože imajo navadno še slabšo kvaliteto kot domače.

Pri galanterijskem usnju niso več potrebne tako kvalitetne surovine kot pri zgornjem usnju. Vendar je povpraševanje po njem v zadnjem času upadlo. Zato je raje dvignilo proizvodnjo usnja za podloge, po katerem je povpraševanje izredno veliko in tudi prodajne cene primerne. Pri proizvodnji usnja za podloge je mogoče uporabljati najslabše surovine (nečisto lice,

strgane kože, ubodi, rezi, zarasle in odprte hraste, groba struktura lične strani itd.).

Realne možnosti za povečanje planirane proizvodnje zaenkrat obstajajo le pri usnju za podloge. Seveda bi pa lahko povečala proizvodnjo usnja za podloge le, če bi povečala uvoz nekvalitetnih surovin, saj na domačem trgu niti te niso dosegljive v večjih količinah, kot so tiste, ki jih je že upoštevala v planu nabave. Povečan uvoz nekvalitetnih surovin pa bi bil izvedljiv le, če bi iz njih izdelano usnje za podloge izvozila in si s tem pridobila potrebna devizna sredstva.

Kalkulacija lastne cene 1 m² usnja za podloge, izhajajoč iz planiranega obsega proizvodnje za proučevano leto, je naslednji:

	N din
Surovina	17,00
Pomožni material	3,50
Izdelavni osebni dohodki	2,50
Režijski stroški - variabilni	3,00
Variabilni stroški na m ²	26,00
Režijski stroški - fiksni	6,50
Lastna cena 1 m ²	32,50
Povpr.dosež.prod.cena (dom. trg)	36,00
Presežek dohodka na m ²	3,50

Pri povečanju letne proizvodnje za 10 %, tj. od cca 1 milijona m² usnja na cca 1,1 milijon m² usnja, ne bi bile potrebne nikake dodatne investicije. Zato bi se pa tudi fiksni stroški na 1 m² usnja znižali, in sicer v primeru usnja za podloge takole:

6,50 N din/m ²	pri skupni količini 1 milijon m ² usnja
- 5,91 N din/m ²	pri skupni količini 1,1 milijon m ² usnja
0,59 N din/m ²	

Lastna cena proizvedenega m² usnja za podloge bi torej bila nižja.

Prodajna služba pa je ugotovila, da bi pri izvozu povečane količine usnja za podloge bilo možno doseči v povprečju le prodajno ceno 28,00 N din/m².

Problemi:

1. S kakšnim problemom se delovna organizacija srečuje?
2. Kaj predlagate?

"INDEL", INDUSTRIJA ELEKTROMECHANIKE

Delovna organizacija "Indel" se ukvarja z dvema tipoma proizvodnje:

- a) s serijsko proizvodnjo na zalogo
- b) z individualno proizvodnjo po naročilu kupcev.

Serijska proizvodnja na zalogo je uvedena pri tistih proizvodih, ki jih je stalno mogoče prodajati preko trgovine na debelo in drobno. Ta tip proizvodnje zahteva analizo trga in plan prodaje za posamezna časovna razdobja. Na podlagi plana prodaje so sestavljeni plan proizvodnje, plan nabave in plan potrebnih strojnih zmogljivosti. Tehnološki postopki so dokaj stabilni in se spreminjajo samo ob spremembah proizvodnega programa ali bistvenih spremembah samega proizvoda.

Drugače je pri individualni proizvodnji po naročilu kupcev. Ta tip proizvodnje otežkoča planiranje, povzroča težave pri nabavi materiala in pri zasedbi strojnih zmogljivosti. Včasih so nekatere strojne zmogljivosti slabo izrabljene, medtem ko se po drugi strani že pojavljajo ozka grla. Slabo izrabljene zmogljivosti pomenijo med drugim tudi slabo izrabo delovnega časa tamkajšnjih delavcev, medtem ko je ozka grla mogoče premagovati z zvedbo novih izmen ali z nadurnim delom, kar povečuje stroške.

Usklajevanje individualne proizvodnje s serijsko povzroča še posebne težave. Pri terminiranju je namreč treba upoštevati pravilno zaporedje operacij in zasedbo strojev s proizvodi serijske proizvodnje. Ker so pa nekateri stroji pretežno namenjeni individualni proizvodnji in nimajo povsem izrabljenih zmogljivosti, sprejema delovna organizacija tudi naročila za razne proizvodne storitve.

S proizvodnimi storitvami je mišljeno izvajanje določenih tehnoloških faz, izdelovanje polproizvodov ali delov po posebnem naročilu zunanjega naročnika, kar ne spada v okvir individualne proizvodnje, ali pa zgolj izvrševanje raznih popravil.

Naročilnice za takšna dela se zbirajo pri referentu za proizvodne storitve. Ta najprej ugotovi, ali so na razpolago neizrabljene strojne zmogljivosti, ki so potrebne za izvršitev naročila. Če ugotovi, da so na razpolago, naročilo sprejme.

V nasprotnem primeru ga odkloni. Na podlagi naročilnice nato izpiše nalog za proizvodno storitev in ga skupaj z materialom preda ustrezni delavnici. Ko je delo končano, dostavi kontrola vse kose v odpremo, nalog za proizvodno storitev pa vrne referentu. Na nalog je delavnica že pred tem vpisala, koliko ur je bilo vloženih v proizvodno storitev in koliko je bilo porabljenega materiala.

Na podlagi teh podatkov in podatka o planiranih stroških produktivne ure na stroškovnem mestu, ki je delo opravilo, izdela kalkulant kalkulacijo lastne in prodajne cene opravljene proizvodne storitve.

Lastna cena proizvodne storitve ima naslednjo strukturo:

stroški izdelavnega materiala
+ stroški dela

Stroški dela so zmnožek porabljenega delovnega časa in planiranih stroškov produktivne ure na stroškovnem mestu, ki je delo opravilo. Planirani stroški produktivne ure so zasnovani na povprečni izrabi strojnih zmogljivosti pri redni proizvodnji na posameznem stroškovnem mestu. Tako so npr. na stroškovnem mestu A sestavljeni takole:

Stroškovno mesto A	Planirani stroški produktivnostne ure v N din
1. Izdelavni osebni dohodki	3,19
2. Režijski osebni dohodki str. mesta	1,14
3. Amortizacija	1,07
4. Investicijsko vzdrževanje	0,86
5. Posebno orodje	0,03
6. Električna energija	0,35
7. Pomožni material	0,83
8. Drugi stroški	0,63
Stroški stroškovnega mesta	8,10

9. Medobratne storitve	1,24
10. Prenešeni stroški delovne enote	1,54
11. Prenešeni stroški drugih del. enot	3,09
12. Stroški uprave	2,43
Prenešeni stroški iz drugih enot	8,30
Skupni stroški produktivne ure na stroškovnem mestu	16,40

Če planirane stroške produktivne ure na stroškovnem mestu A razčlenimo na fiksni in variabilni del, dobimo naslednji pregled:

Stroškovno mesto A	Planirani stroški produktivne ure v N din	Planirani fiksni stroški produkt. ure v N din	Planirani variabilni stroš. prod. ure v N din
1. Izdelavni OD	3,19	-	3,19
2. Režijski OD str. mesta	1,14	0,66	0,48
3. Amortizacija	1,07	1,07	-
4. Invest. vzdržev.	0,86	0,86	-
5. Posebno orodje	0,03	0,03	-
6. Električna energija	0,35	0,00	0,24
7. Pomožni material	0,83	-	0,83
8. Drugi stroški	0,63	0,20	0,43
Stroški stroš. mesta	8,10	2,93	5,17
9. Medobratne storitve	1,24	-	1,24
10. Prenešeni stroški delovne enote	1,54	1,54	-
11. Prenešeni stroški drugih delov.enot.	3,09	3,09	-
12. Stroški uprave	2,43	2,43	-
Prenešeni stroški iz drugih enot	8,30	7,06	1,24
Skupni stroški prod. ure na stroš. mestu	16,40	9,99	6,41

Ko kalkulant po že opisani poti ugotovi lastno ceno opravljene proizvodne storitve, prišteje še določen dobiček in dobi prodajno ceno.

Število naročil za razne proizvodne storitve čedalje bolj pada, čeprav bi z njimi delovna organizacija želela izboljšati izkoriščanje svojih strojnih kapacitet.

Problemi:

1. Kako bi opredelili problem, s katerim se srečuje delovna organizacija?
2. Kakšno rešitev predlagate?

UGOTAVLJANJE POTREBNEGA ZNESKA OBRATNIH SREDSTEV

Proučevana temeljna organizacija uporablja materiale X, Y in Z. V preteklem letu je pri 60 milijonih din porabljenega materiala X znašala njegova povprečna zaloga 5 milijonov din, pri materialu Y je v preteklem letu bilo razmerje med nabavno vrednostjo porabljenih količin in povprečnimi zalogami 30 milijonov din: 3 milijone din, pri materialu Z pa 20 milijonov din: 2,1 milijonov din. V novem razdobju v zvezi s tedaj načrtovano dejavnostjo predvideva 90 milijonov din stroškov materiala X, 20 milijonov din stroškov materiala Y in 10 milijonov din stroškov materiala Z.

Ukvarja se pa s proizvodnjo proizvodov A in B. V preteklem letu so znašali stroški dokončane proizvodnje A (brez amortizacije) 164 milijonov din in dokončane proizvodnje B 33,75 milijonov din, medtem ko so ti stroški v povprečni nedokončani proizvodnji A znašali 6,3 milijonov din, v povprečni nedokončani proizvodnji B 1,47 milijonov din. V novem razdobju se v zvezi s tedanjo proizvodnjo predvideva 210 milijonov din tovrstnih stroškov v zvezi s proizvodi A in 83,4 milijonov din v zvezi s proizvodi B, po predračunu pa znašajo toliko tudi tovrstni stroški v prodanih količinah. Koeficient obračanja zalog proizvodov A je v preteklem letu znašal 22 in pri proizvodih B 26.

V novem razdobju je načrtovana prodajna vrednost prodanih proizvodov 300 milijonov din ter plačilo v 15 dneh po prodaji.

Vprašanja:

1. Kakšen je načrtovani znesek obratnih sredstev?
2. Kako je mogoče financirati ta znesek obratnih sredstev?
3. Kakšne probleme vidite v zvezi s podatki, na katerih je zasnovan izračun potrebnega zneska obratnih sredstev?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV

Novo ustanovljena temeljna organizacija je začela 1.1. svoje poslovanje s pomočjo kredita 150 milijonov din, katerega sredstva je vložila v zgradbe v znesku 50 milijonov din in v opremo 50 milijonov din, medtem ko je ostanek na razpolago še v denarni obliki.

Obseg proizvodnje je v vsakem mesecu enak, proizvodnja, na kateri je začeto delo v posameznem mesecu je šele čez mesec dni prodana.

Stroški se pojavljajo v enakem znesku vsak mesec. Amortizacija je računana z 1,2 % letno od zgradb ter z 12 % letno od opreme. Materialni stroški se pojavljajo samo v zvezi s porabljenimi količinami materiala v znesku 10 milijonov din mesečno. Osebni dohodki za opravljeno delo v posameznem mesecu so obračunani z 10 milijoni din. Obresti od dobljenega kredita so računane z 12 % letno, kredit pa ostane do konca leta nespremenjen.

Druge obveznosti iz dohodka, ki niso odvisne od njegovega končnega zneska ali pa jih je treba obračunati prej kot je mogoče pokriti osebne dohodke in obresti, znašajo mesečno 2,95 milijonov din.

V zalogah proizvodov in nedokončani proizvodnji se zaustavljajo tudi vračunane sestavine prihodnjega dohodka, ki so akontirane ne glede na njegov končni obračun. Kupci poravnajo račun za kupljene proizvode v 15 dneh, kar pomeni, da vsa prodajna vrednost prodanih proizvodov že sooblikuje dohodek; prodajna cena je za 20 % višja od prvotno upoštevanih stroškov.

V začetku poslovanja so vzpostavljene normalne zaloge materiala z vrednostjo 10,55 milijonov din, tako da so kasneje mesečno porabljene količine enake tedaj dodatno nabavljenim količinam; dobaviteljem so kupljene količine plačane takoj, tako da se do njih ne pojavlja nikaka obveznost, vrednost zalog pa je krita v okviru dobljenega kredita za obratna sredstva.

Vse obveznosti iz dohodka, vključno z obrestmi in osebnimi dohodki, ki so v posameznem mesecu obračunane, so tedaj tudi poravnane.

Vprašanja:

1. Kakšne poenostavitve vidite v izhodiščnih podatkih?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak mesec?
4. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega meseca?
5. Kolikšna je neodpisana vrednost osnovnih sredstev 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
6. Sestavi bilanco stanja 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca;
7. Za koliko se povečajo sredstva od 1. januarja do 1. februarja od 1. februarja do 1. marca, od 1. marca do 1. aprila in nato vsak mesec in zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
8. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu in nato vsak mesec ter kako je razdeljen?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV OBSTOJA TEKOČIH OBVEZNOSTI V ZVEZI Z DANIMI SREDSTVI

Ob drugih nespremenjenih okoliščinah kot so poznane v primeru E-2 obstajajo obveznosti do dobaviteljev materiala v povprečnem znesku, ki ustreza polovici mesečno kupljenih količin. Dodatno pa ob koncu vsakega meseca obstajajo še obveznosti iz osebnih dohodkov, ki so poravnane v prvi tretjini naslednjega meseca.

Vprašanja:

1. Kako ocenjujete realnost zgornjih predpostavk?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak mesec ter kakšna je plačilna zmožnost proučevane temeljne organizacije?
4. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega meseca?
5. Kolikšna je neodpisana vrednost osnovnih sredstev 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
6. Sestavi bilanco stanja 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
7. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu, itd. ter zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
8. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu in nato vsak mesec ter kako je razdeljen?
9. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV UKINITVE AKONTACIJ
OBVEZNOSTI IZ DOHODKA

V začetnem primeru E-2 so ne glede na trenutek, v katerem je pridobljen dohodek, vedno sproti obračunani osebni dohodki za opravljeno delo, obresti za dobljene kredite, a tudi druge obveznosti iz dohodka, ki niso odvisne od njegovega dejanskega zneska (npr. zavarovalne premije, stroški plačilnega prometa) ali so pa pogoj za pokritje osebnih dohodkov in obresti (npr. ustrezni del prispevkov in davkov iz dohodka). Sedaj pa proučujemo posledice ukinitve kakršnihkoli akontacij iz naslova prihodnjega dohodka; niso več obračunani in plačani nikaki osebni dohodki dokler dohodek ni pridobljen, niso obračunane in plačane nikake obveznosti iz dohodka vključno z obrestmi, dokler dohodek ni pridobljen, ne pojavljajo se torej nikake tekoče obveznosti izven razporejanja ostvarjenega dohodka.

Vprašanja:

1. Kako ocenjujete realnost zgornjih predpostavk?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak naslednji mesec ter kako ocenjujete ob drugih nespremenjenih okoliščinah plačilno zmožnost temeljne organizacije?
4. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
5. Kolikšna je neodpisana vrednost osnovnih sredstev 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?

6. Sestavi bilanco stanja 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca!
7. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu itd. ter zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
8. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu in nato vsak nadaljnji mesec ter kako je razdeljen?
9. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV NEZADOSTNEGA DOLGOROČNEGA KREDITA ZA ZAČETNA OBRATNA SREDSTVA

V začetnem primeru E-2 je upoštevan normalen znesek obratnih sredstev 50 milijonov din, ki ga skupaj z začetnimi osnovnimi sredstvi 100 milijonov din omogoča kredit, ki je dobljen po obrestni meri 12 % letno. Sedaj pa ob drugih nespremenjenih okoliščinah dana temeljna organizacija lahko računa le s kreditom 135 milijonov din, ki ga dobi po obrestni meri 13,33 %.

Vprašanja:

1. Kako ocenjujete realnost zgornjih predpostavk?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak naslednji mesec ter kako ocenjujete ob drugih nespremenjenih okoliščinah plačilno zmožnost temeljne organizacije?
4. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
5. Kolikšna je neodpisana vrednost osnovnih sredstev 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
6. Sestavi bilanco stanja 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca!
7. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu itd. ter zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
8. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu in nato vsak nadaljnji mesec ter kako je razdeljen?
9. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV POVEČANJA ZALOG IN/ALI
TERJATEV OB NESPREMENJENEM OBSEGU POSLOVANJA

V začetnem primeru E-2 so zaloge proizvodov v mesecu dni po začetku proizvodnje že prodane in kupci v 15 dneh poravnajo račune za njim dobavljene proizvode. V sedanjem primeru pa se ob drugih nespremenjenih okoliščinah podaljša cikel od začetka proizvodnje do prodaje na 2 meseca, kupci pa postanejo slabši plačniki in poravnajo račune za njim dobavljene proizvode šele čez mesec dni.

Vprašanja:

1. Kako ocenjujete realnost zgornjih predpostavk?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak naslednji mesec ter kako ocenjujete ob drugih nespremenjenih okoliščinah plačilno zmožnost temeljne organizacije?
4. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
5. Kolikšna je neodpisana vrednost osnovnih sredstev 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
6. Sestavi bilanco stanja 2. februarja, 1. marca, 1. aprila, in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca?
7. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu itd. ter zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
8. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu in nato vsak nadaljnji mesec ter kako je razdeljen?
9. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV NAKUPA DODATNIH OSNOVNIH SREDSTEV

Dodatno k izhodiščnim podatkom v primeru E-2 je treba upoštevati še to, da proučevana temeljna organizacija v mesecu februarju kupi novo osnovno sredstvo za 10 milijonov din, ki ga potrebuje pri svoji upravni dejavnosti ter neposredno ne vpliva na obseg proizvodnje. Za nakup tega osnovnega sredstva ne dobi kredita.

Vprašanja:

1. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
2. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak naslednji mesec ter kako ocenjujete ob drugih nespremenjenih okoliščinah plačilno zmožnost temeljne organizacije?
3. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu itd. ter kako je razdeljen?
4. Sestavi bilanco stanja 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca!
5. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu itd. ter zakaj? Kako temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
6. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV POVEČANEGA OBSEGA POSLOVANJA

Dodatno k izhodiščnim podatkom v primeru E-2 je treba upoštevati še to, da začetna osnovna sredstva omogočajo večjo proizvodnjo kot je prvotno zamišljena in tudi trg omogoča že takoj ob začetku povečanje obsega proizvodnje za 40 % nad tistim, ki je bil prvotno zamišljen. Zaradi tako povečanega obsega dejavnosti se povečajo mesečni materialni stroški za 40 %, osebni dohodki za 30 % in druge obveznosti iz dohodka za 26,06 % medtem ko ostanejo amortizacija in obresti v mesečnem znesku nespremenjene. Prvotno načrtovana poraba materiala X je bila računana z 90 milioni din, materiala Y z 20 milioni din in materiala Z z 10 milijoni din, medtem ko znaša koeficient obračanja zalog materiala X 12, materiala Y 10 in materiala Z 9,5.

Vprašanja:

1. Kako ocenjujete realnost zgornjih predpostavk?
2. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak naslednji mesec ter kako ocenjujete ob drugih nespremenjenih okoliščinah plačilno zmožnost temeljne organizacije?
4. Kakšen je dohodek v januarju, februarju, marcu itd. ter kako je razdeljen?
5. Sestavi bilanco stanja 1.februarja, 1.marca, 1.aprila in nato ob začetku vsakega naslednjega meseca!
6. Za koliko se povečajo sredstva v januarju, februarju, marcu itd. ter zakaj? Kako se temu ustrezno povečajo obveznosti do virov sredstev?
7. Kakšni so vaši predlogi v zvezi s financiranjem te temeljne organizacije?

PREOBLIKOVANJE SREDSTEV - VPLIV VKLJUČITVE V VERIGO NASTAJANJA SKUPNEGA PROIZVODA KOT NOSILCA SKUPNEGA PRIHODKA

Proučevana temeljna organizacija je imela 1. februarja naslednje postavke v bilanci stanja: osnovna sredstva po nabavni vrednosti 100 milijonov din in popravku vrednosti 0,55 milijonov din, zalogo materiala 10,45 milijonov din, zalogo proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 25 milijonov din in denar 15 milijonov din, obveznosti pa le iz naslova dobljenih kreditov. Januarski proizvodi, ki so 1. februarja še v celoti na zalogi, so v februarju preneseni na naslednjo temeljno organizacijo, s katero dosega skupni prihodek, ko so končni skupni proizvodi prodani. Na januarskih proizvodih prve temeljne organizacije traja v drugi temeljni organizaciji proizvodni proces do konca februarja in so šele v marcu prodani, nakar pride prva temeljna organizacija do prihodkov 30 milijonov din, ki pomenijo njeno udeležbo v skupnem prihodku. Sicer se ji pa vsak mesec pri enakomerni proizvodnji pojavljajo stroški, ki so sestavljeni iz materialnih stroškov 10 milijonov din, amortizacije 0,55 milijonov din, osebnih dohodkov 10 milijonov din, obresti 1,5 milijonov din in drugih obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din. V mesecu, v katerem je prodan skupni proizvod in dosežen skupni prihodek, kupci plačajo šele polovico kupnine, drugo polovico pa v naslednjem mesecu. Tako tudi obstaja časovni razmik med udeležbo v skupnem prihodku in med denarnimi prejemki pri proučevani temeljni organizaciji.

Vprašanja:

1. Kolikšni so stroški v januarju, februarju, marcu in nato v vsakem naslednjem mesecu?
2. Kolikšna je vrednost zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) ter naložb v nastajanje skupnega proizvoda 1. februarja, 1. marca, 1. aprila in nato ob začetku vsakega meseca?

3. Kolikšni so prejemki in kolikšni izdatki v januarju, februarju, marcu in nato vsak mesec?
4. Kolikšni so prihodki in kolikšni odhodki ter poslovni izid v januarju, februarju, marcu in nato vsak nadaljnji mesec?
5. Koliko sredstev bi naslednja temeljna organizacija morala združiti v prvo temeljno organizacijo, da bi v novih okoliščinah financirala njena povečana sredstva?
6. Sestavi bilanco stanja za 1. marec, 1. april in začetek vsakega naslednjega meseca!
7. Komentiraj finančno stanje proučevane temeljne organizacije!

VRAČANJE SREDSTEV

Proučevana temeljna organizacija je pričela svoje poslovanje z dobljenim kreditom 150 milijonov din, ki ga je porabila v znesku 100 milijonov din za nakup osnovnih sredstev, medtem ko ostali del omogoča prisotnost obratnih sredstev. Kredit pa je treba vrniti v petih letih ali poenostavljeno vsako leto 30 milijonov din.

Vprašanja:

1. Kakšne so možnosti za vračilo zapadlega dela kredita v prvem letu, če upoštevamo izhodiščne podatke iz primera E-2, kakšne pa v pogledu ohranitve prvotnega zneska sredstev v novih razmerah njihovega financiranja? Sestavi bilanco stanja ob koncu prvega leta ob teh predpostavkah?
2. Kakšne so možnosti za vračilo zapadlega dela kredita, če upoštevamo, da je letno mogoče oblikovati poslovni sklad le v znesku 23,4 milijonov din, medtem ko znaša obračunana amortizacija 6,6 milijonov din? Kakšne so možnosti za ohranitev prvotnega zneska sredstev v novih razmerah njihovega financiranja? Sestavi bilanco stanja ob koncu prvega leta, drugega leta, tretjega leta, četrtega leta in petega leta!
3. Koliko novega kredita je treba najeti v posameznem letu, da bi bilo mogoče vrniti zapadli del starega kredita v primeru, ko je letno mogoče računati le z oblikovanjem poslovnega sklada v znesku 10 milijonov in obračunano amortizacijo 6,6 milijonov din? Kako je mogoče pokriti vračilo novo najetega kredita, če je tudi ta dan za razdobje pet let in vsako leto zapade enak obrok?
4. Koliko časa je mogoče uporabljati amortizacijska sredstva za vračilo kreditov ne da bi bile prizadete možnosti za enostavno reprodukcijo v temeljni organizaciji?
5. V čem vidite nerealistične poenostavitve v pojasnjenih okoliščinah pod 1), 2) in 3)?

VPLIV SESTAVE FINANCIRANJA NA VRAČANJE SREDSTEV IN NAJMANJŠI POTREBNI POZITIVNI POSLOVNI IZID

Proučevana proizvodjalna enota ima osnovna in obratna sredstva v skupnem znesku 150 milijonov din. Mesečno se pri njej pojavljajo materialni stroški 10 milijonov din, amortizacija 0,55 milijonov din, osebni dohodki 10 milijonov din in razne obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din.

Vprašanja:

1. Kakšni morajo biti mesečni prihodki, da proučevana proizvodjalna enota ne bi imela izgube, če so vsa njena poslovna sredstva pokrita v celoti s poslovnim skladom?
2. Kakšni morajo biti mesečni prihodki, da proizvodjalna enota ne bi imela izgube, če njena poslovna sredstva v celoti omogoča dobljeni kredit s 5 letno vračilno dobo in 12 % letnimi obrestmi? Kakšen mora biti najmanjši pozitivni poslovni izid, da bi bilo omogočeno vračilo zapadlega dela kredita ob koncu prvega leta, če so zapadli zneski v vsakem letu enaki?
3. Kakšni morajo biti mesečni prihodki, da proizvodjalna enota ne bi imela izgube, če je ustanovljena kot delniška družba in je delniški kapital enak osnovnim in obratnim sredstvom? Kakšen mora biti najmanjši pozitivni poslovni izid, če delničarji pričakujejo 12 % dividendco?
4. Kako vpliva sestava financiranja poslovnih sredstev na prodajne cene proizvodov, kako na finančni položaj proučevane proizvodjalne enote v stabiliziranem gospodarstvu in kako v pogojih inflacije?

VPLIV SESTAVE FINANCIRANJA NA RAZPOREJANJE DOHODKA

Proučevana temeljna organizacija v obračunskem razdobju doseže 30 milijonov din prihodkov, na prodane količine se pa nanašajo materialni stroški 10 milijonov din, amortizacija 0,55 milijonov din, obračunani osebni dohodki 10 milijonov din in razne akontirane obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din; po obračunu dohodka je mogoče povečati osebne dohodke za 0,8 milijonov din, obveznosti iz dohodka za 0,95 milijonov din, oblikovani so pa tudi sklad skupne porabe za 0,75 milijonov din, rezervni sklad za 0,50 milijonov din ter poslovni sklad z razliko, ki je še na razpolago.

Vprašanja:

1. Kakšen je po obračunu še nerazporejeni dohodek, če upoštevamo, da je proučevana temeljna organizacija v celoti financirana s kreditom, za katerega mora v obračunskem razdobju dodatno k prejšnjim podatkom obračunavati in plačevati še obresti v znesku 1,5 milijonov din? Kakšen je dohodek, kolikšen je čisti dohodek in za koliko je mogoče povečati poslovni sklad? Kako je razčlenjen v začetku še nerazporejen dohodek, ki ni vnaprej akontiran?
2. Kolikšen je skupni dohodek in kolikšen njegov ostanek, če je proučevana temeljna organizacija v celoti financirana z naložbo neke druge organizacije ter šteje pri obračunu standardni znesek materialnih stroškov le 9 milijonov din, standardni znesek osebnih dohodkov 10 milijonov din, oblikovanje sklada skupne porabe 0,6 milijonov din ter drugih obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din? Koliko ostanka skupnega dohodka pripada proučevani temeljni organizaciji potem, ko pride združevalec sredstev vanjo do nadomestila za gospodarjenje 1,5 milijonov din in do vračila sredstev 2 milijona din? Kako je razporejen ta ostanek skupnega dohodka, če upoštevamo izhodiščne podatke? Za koliko je dejansko oblikovan poslovni sklad?
3. Kakšne poenostavitve so vključene v obravnavani številčni primer?

VPLIV RAZPOREJANJA SKUPNEGA DOHODKA NA BILANCO STANJA

Proučevana temeljna organizacija, ki ima vsa svoja poslovna sredstva krita z obveznostjo do drugih organizacij iz naslova združenih sredstev, ima 1. februarja osnovna sredstva po nabavni vrednosti 100 milijonov din in s popravkom vrednosti 0,55 milijonov din, zalogo materiala 10,55 milijonov din, zalogo proizvodov (in nedokončane proizvodnje) 25 milijonov din in denar 15 milijonov din. V januarju je dosegla prihodke iz prodaje 30 milijonov din, vendar kupci plačajo polovico kupnine s 15 dnevno zamaknitvijo, tj. v februarju. Vsak mesec se ji pojavljajo materialni stroški 10 milijonov din, amortizacija 0,55 milijonov din, osebni dohodki 10 milijonov din, nadomestilo za gospodarjenje 1,5 milijonov din in druge obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din v akontiranem znesku. V mesecu februarju je glede na skupni dohodek meseca januarja odmerila znesek za vračilo sredstev na 2 milijona din, osebne dohodke, ki so bili akontirani januarja je povečala za 0,8 milijona din, obveznosti iz dohodka, ki so bile akontirane januarja pa so se povečale za 0,95 milijona din; prav tako je za nazaj oblikovala še sklad skupne porabe v znesku 0,75 milijona din, medtem ko je ostanek dohodka namenila v rezervni sklad. V mesecu februarju kot tudi v naslednjih mesecih nadaljuje z normalnim obsegom svojega poslovanja, pri katerem se pojavljajo že omenjene akontacije dohodka poleg materialnih stroškov in amortizacije.

Vprašanja:

1. Sestavi pregled prejemkov in izdatkov v mesecu februarju ter ugotovi končno stanje denarnih sredstev!
2. Sestavi pregled stroškov, odhodkov in prihodkov v mesecu februarju in ugotovi koliko denarnih sredstev, ki ostanejo iz meseca februarja, je glede na razdelitev dohodka v tem mesecu že angažiranih!

3. Sestavi bilanco stanja na dan 1. marec! Kako vpliva na to bilanco stanja poravnava obveznosti, ki izhajajo iz razporejanja dohodka meseca februarja? Kako vpliva nanjo dejstvo, da je od meseca februarja dalje treba vsak mesec vrniti 2 milijona din prvotno združenih sredstev?
4. Kakšne poenostavitve so vnešene v obravnavani številčni primer?

VPLIV SPREMENJENIH NABAVNIH CEN NA BILANCO STANJA IN
BILANCO USPEHA

Proučevana temeljna organizacija bi imela v bilanci stanja naslednje postavke, če ne bi prišlo do spremembe nabavnih cen materiala, ki je bil kupljen v zadnjem mesecu: nabavna vrednost osnovnih sredstev 100 milijonov din, popravek vrednosti 6,6 milijonov din, material 10,55 milijonov din, proizvodi (in nedokončana proizvodnja) 25 milijonov din, terjatve 15 milijonov din, nevrnjeni kredit 120 milijonov din, poslovni sklad 22 milijonov din in tekoče obveznosti 1,69 milijonov din. V izkazu uspeha bi bile ob enakih predpostavkah naslednje postavke: prihodki iz prodaje 330 milijonov din, materialni stroški 110 milijonov din, amortizacija 6,05 milijonov din, obresti 16,5 milijonov din, druge obveznosti iz dohodka 42,9 milijonov din, osebni dohodki 118,8 milijonov din, oblikovanje sklada skupne porabe 8,25 milijonov din, rezervnega sklada 5,5 milijonov din in poslovnega sklada 22 milijonov din.

Toda mesečno nabavljene količine materiala, ki bi zadnji mesec morale imeti vrednost 10 milijonov din, so se zaradi podražitve povečale na 13 milijonov din, kar v prejšnjih podatkih še ni upoštevano.

Vprašanja:

1. Kako vpliva na bilanco stanja podražitev materiala, če so zaloge upoštevane na podlagi metode zaporednih cen (FIFO)? Kakšen odraz ima ta sprememba na bilanco uspeha, ki se konča z dnem, za katerega je sestavljena bilanca stanja? Kakšen vpliv ima ob drugih nespremenjenih okoliščinah podražitev na plačilno zmožnost?
2. Kako vpliva na bilanco stanja podražitev materiala, če so zaloge upoštevane na podlagi metode povratnih cen (LIFO)? Kakšen odraz ima ta sprememba na bilanco uspeha, ki se konča z dnem, za katerega je sestavljena bilanca stanja?

3. Kako vpliva na bilanco stanja podražitev materiala, če so zaloge upoštevane na podlagi metode zaporednih cen (FIFO), toda je temeljna organizacija v tem mesecu že prodajala svoje proizvode po višjih cenah, ki ustrezajo natančno podražitvi tedaj kupljenih količin materiala? Kakšen odraz ima ta sprememba na bilanco uspeha, ki se konča z dnem, za katerega je sestavljena bilanca stanja? Kakšen vpliv ima ob drugih nespremenjenih okoliščinah podražitev na plačilno zmožnost?
4. Kako vpliva na bilanco stanja podražitev materiala, če so zaloge upoštevane na podlagi metode povratnih cen (LIFO), toda je temeljna organizacija v tem mesecu že prodajala svoje proizvode po višjih cenah, ki ustrezajo natančno podražitvi tedaj kupljenih količin materiala? Kakšen odraz ima ta sprememba na bilanco uspeha, ki se konča z dnem za katerega je sestavljena bilanca stanja?

POSLOVNOIZIDNI TOK IN FINANČNI TOK V PRIMERU POZITIVNEGA POSLOVNEGA IZIDA

Proučevana temeljna organizacija ima pred sestavo periodičnega obračuna osnovna in obratna sredstva v skupnem znesku 150 milijonov din, ki so pokrita z dobljenim dolgoročnim kreditom, poleg tega pa se je pri njej pojavil še nerazporejeni dohodek 30 milijonov din ter z njim povezana denarna sredstva izven v začetku omenjenih osnovnih in obratnih sredstev.

Vprašanja:

1. V čem se v bilanci stanja odraža poslovnoizidni tok ob sestavi periodičnega obračuna in v kakšnih smereh se utegne tedaj pojaviti?
2. V čem se po predložitvi periodičnega obračuna pojavlja finančni tok in kako se razlikuje v odvisnosti od izbranega primera poslovnega toka?
3. V čem vidite dohodkovni in v čem finančni tok v zvezi z vračilom zapadlega dela dolgoročnega kredita za poslovna sredstva v znesku 30 milijonov din,
4. Ali prihaja do kakih razlik med poslovnoizidnim tokom in finančnim tokom v primeru, ko se namesto kredita za poslovna sredstva pojavljajo ob samem začetku obveznosti do druge organizacije združenega dela iz naslova vloženih sredstev?

E-16

POSLOVNOIZIDNI TOK IN FINANČNI TOK V PRIMERU NEGATIVNEGA POSLOVNEGA IZIDA

Proučevana temeljna organizacija ima v bilanci stanja poslovna sredstva 130 milijonov din, denarna sredstva rezerv 10 milijonov din in neporavnano izgubo 20 milijonov din, a tudi obveznost iz dobljenega kredita 150 milijonov din ter rezervni sklad 10 milijonov din. V bilanci uspeha so vidni prihodki iz prodaje 261,6 milijonov din, odhodki 281,6 milijonov din in izguba 20 milijonov din.

Vprašanja:

1. V čem je poslovnoizidni tok in v čem finančni tok v primeru, ko temeljna organizacija poravna izgubo z rezervnim skladom ter kdaj se pojavljata?
2. V čem je poslovnoizidni tok in v čem finančni tok v primeru, ko temeljna organizacija dobi sanacijski kredit ter kdaj se pojavljata?
3. V čem je poslovno izidni tok in v čem finančni tok v primeru, ko temeljna organizacija prejme dotacijo za poravnavo izgube in kdaj se pojavljata?

E - 17

POSLOVNOIZIDNI TOK IN FINANČNI TOK V PRIMERU PLAČILNE NEZMOŽNOSTI

Proučevana temeljna organizacija ima v bilanci stanja stvari in pravice iz okvira poslovnih sredstev v znesku 170 milijonov din, denarna sredstva rezerv 10 milijonov din, obveznosti iz naslova prejetega dolgoročnega kredita 150 milijonov din, tekoče obveznosti 20 milijonov din in rezervni sklad 10 milijonov din.

Vprašanja:

1. Ali imamo v primeru reševanja plačilne nezmožnosti opravka s poslovno izidnim tokom?
2. V čem je finančni tok v primeru, ko se poslužujemo denarnih sredstev rezerv ter kako se odraža v bilanci stanja?
3. V čem je finančni tok v primeru, ko najame temeljna organizacija nov bančni kredit, kolikšen naj bo in kako se odraža v bilanci stanja?

POSLOVNOIZIDNI TOK IN FINANČNI TOK V PRIMERU UPORABE SREDSTEV SKUPNE PORABE

Proučevana temeljna organizacija ima denarna sredstva skupne porabe v znesku 8,25 milijonov din, kolikor znaša tudi sklad skupne porabe.

Vprašanja:

1. V čem je poslovnoizidni in v čem finančni tok v primeru, ko temeljna organizacija izplača regres za letovanje svojim delavcem v znesku 0,75 milijonov din?
2. V čem je formalno izkazani poslovnoizidni in v čem finančni tok v primeru, ko temeljna organizacija da delavcem kredit za stanovanjsko gradnjo v znesku 5 milijonov din?
3. Ali v razmerah inflacije obstaja kak prikrit poslovno izidni ali finančni tok v zvezi z danimi krediti delavcem?

E - 19 BILANCA GIBANJA SREDSTEV IN NJEN ODNOS DO BILANCE PREJEMKOV IN IZDATKOV

Proučevana temeljna organizacija ima naslednjo bilanco stanja:

Sredstva	Obveznosti do virov sredstev			
	Začetna	Končna	Začetna	Končna
Osnovna sredstva	100	93,4	150	150
Material	-	10,55	-	22
Proizvodi	-	25	-	1,95
Terjave	-	15	-	8,25
Denarna posl. sredstva	50	-	-	5,5
Denarna sredstva rezerv	-	5,5	-	-
	150	157,7	150	157,7

Bilanca uspeha za razdobje od začetne do končne bilance stanja pa je naslednja:

Odhodki	Prihodki	
Materialni stroški	110	330
Amortizacija	6,05	
Obresti	16,5	
Druge obveznosti iz dohodka	42,9	
Osební dohodki	118,8	
Za sklad skupne porabe	8,25	
Za rezervni sklad	5,5	
Za poslovni sklad	22	
	330	330

Za isto razdobje je bila sestavljena naslednja bilanca prejemkov in izdatkov:

Prejemki		Izdatki	
Začetno stanje iz dobljenega kredita za obratna sredstva	50	Za vračilo kredita za osnovna sredstva	30
		Za poravnavo obveznosti do dobaviteljev materiala	130,55
		Za poravnavo obveznosti iz obresti	18
Iz prodaje proizvodov	315	Za poravnavo drugih obveznosti iz dohodka	45,85
		Za izplačilo osebnih dohodkov	126,85
		Za prenos na izločena sredstva	8,25
		Za prenos na izložena sredstva rezerv	5,5
	365		365

Vsi zneski so mišljeni v milijonih din.

Vprašanja:

1. Sestavi bilanco gibanja poslovnih sredstev ob upoštevanju zaporednih bilanc stanja in bilance uspeha!
2. Sestavi bilanco gibanja poslovnih sredstev ob upoštevanju zgolj zaporednih bilanc stanja!
3. Zakaj se razlikujejo postavke v bilanci gibanja poslovnih sredstev, ki je sestavljena v smislu pod 2) od postavk v bilanci prejemkov in izdatkov?
4. Zakaj se razlikujejo postavke v bilanci gibanja poslovnih sredstev, ki je sestavljena v smislu pod 2) od tiste, ki je sestavljena v smislu pod 1)?
5. Kaj je v danem primeru "cash flow"?

E - 20 IZKAZOVANJE IN PRESOJANJE FINANČNIH TOKOV

V dani temeljni organizaciji so bila v zaporednih bilancah stanja izkazana naslednja sredstva:

	I	II	III	IV	V	VI
Osnovna sredstva	100	100	110	118	118	136
- Popravek vrednosti	6,6	15	22	30	38	50
- Neodpisana vrednost	93,4	95	88	88	80	86
Založbe	35,55	50	69,5	62,5	62,5	55,5
Terjavitve	15	25	13	10	10	5
Denarna poslovna sredstva	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Finančne naložbe	-	5	10	10	18	18
Denarna sredstva rezerv	5,5	5,5	-	-	-	12
Izguba	-	-	-	-	-	12
	149,45	181	181	171	171	177

Obveznosti do virov sredstev pa so bile izkazane takole:

	I	II	III	IV	V	VI
Poslovni sklad	22	35	36	39	39	39
Dolgoročne obveznosti	120	120	120	110	120	120
Kratkoročne obveznosti	1,95	15	13	13	-	6
Rezervni sklad	5,5	11	12	12	12	12
	149,45	181	181	171	171	177

Vsi zneski so mišljeni v milijonih din.

Vprašanja:

1. Sestavi bilanco neto gibanja poslovnih sredstev in večstopenjski izkaz gibanja sredstev za razdobje od I do II in pojasni finančne tokove v njem!
2. Sestavi bilanco neto gibanja poslovnih sredstev in večstopenjski izkaz gibanja sredstev za razdobje od II do III in pojasni finančne tokove v njem!
3. Sestavi bilanco neto gibanja poslovnih sredstev in večstopenjski izkaz gibanja sredstev za razdobje od III do IV in pojasni finančne tokove v njem!
4. Sestavi bilanco neto gibanja poslovnih sredstev in večstopenjski izkaz gibanja sredstev za razdobje od IV do V in pojasni finančne tokove v njem!
5. Sestavi bilanco neto gibanja poslovnih sredstev in večstopenjski izkaz gibanja sredstev za razdobje od V do VI in pojasni finančne tokove v njem!

VPLIV SESTAVE FINANCIRANJA ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA NA POSLOVNI IZID IN NJEGOV NERAZPOREJENI OSTANEK

Za načrtovani obseg poslovanja potrebuje organizacija združenega dela osnovna sredstva, ki imajo ob začetku nabavno vrednost 200 milijonov din, od tega zgradbe 100 milijonov din in oprema 100 milijonov din, ter obratna sredstva s povprečnim zneskom 80 milijonov din. Amortizacija zgradb je računana z 2 % letno, amortizacija opreme pa z 10 % letno. Materialni stroški znašajo 40 milijonov din letno, osebni dohodki 120 milijonov din letno, obveznosti iz dohodka izven finančnih stroškov 3 milijone din letno, sklad skupne porabe je oblikovan z 10 % od osebnih dohodkov, rezervni sklad pa z 2,5 % od dohodka. Prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka, zmanjšanega za polovico osebnih dohodkov. Prihodki so doseženi z 250 milijoni din letno.

Problemi:

1. Kakšen je ostanek poslovnega izida v primeru, če so potrebna poslovna sredstva v celoti pridobljena s kreditom po 15 % obrestni meri letno, ki se vrača v 20 enakih letnih zneskih ob koncu vsakega leta skupaj z letnimi obrestmi. Kako je mogoče presojati njegovo zadostnost?
2. Kakšen je ostanek poslovnega izida v primeru, če so potrebna poslovna sredstva v celoti pokrita s poslovnim skladom proučevane organizacije združenega dela, pri katerem je postavljena zahteva po njegovi 15 % donosnosti izven obveznega oblikovanja rezervnega sklada? Kako je mogoče presojati njegovo primernost?
3. Kako je mogoče presojati primernost poslovnega izida v primeru, ko je 40 % poslovnih sredstev dobljenih z naložbo druge organizacije združenega dela in je le 60 % poslovnih sredstev v začetku pokritih s poslovnim

skladom iste organizacije združenega dela, pri čemer vsaka stran računa najmanj s 15 % donosnostjo svojih vloženih sredstev, druga organizacija združenega dela pa tudi z vračilom v letnem dogovorjenem znesku 22,4 milijonov din, ki pa ni v okviru njene udeležbe v skupnem dohodku? Materialni stroški, amortizacija, osebni dohodki, druge obveznosti iz dohodka in oblikovanje sklada skupne porabe so po obračunu priznani v dejanskem znesku, oblikovanje rezervnega sklada pa je vključeno v okvir 15 % donosnosti.

DOPOLNJEVANJE PODATKOV O STALNIH STROŠKIH, SPREMENLJIVIH
STROŠKIH, ODHODKIH, DOBIČKU IN STOPNJI PRISPEVKA ZA KRITJE

Proučevane delovne organizacije imajo obseg proizvodnje usoglašen z obsegom prodaje, toda v poročilu o poslovnem izidu niso navedle vseh potrebnih podatkov.

Delovna organizacija A ima prihodke iz prodaje 160.000.-din, spremenljive stroške 100.000.- din in odhodke 120.000.- din. Kolikšen je dobiček, kakšni stalni stroški, kakšen prispevek za kritje in kakšna stopnja prispevka za kritje?

Delovna organizacija B ima prihodke iz prodaje 200.000.- din, stalne stroške 30.000.- din in stopnjo prispevka za kritje 0,4. Kakšni so pri njej prispevki za kritje, dobiček, odhodki in spremenljivi stroški?

Delovna organizacija C ima spremenljive stroške 70.000.- din, skupne stroške, ki so hkrati odhodki, 100.000.- din, dobiček pa 50.000.- din. Kakšni so pri njej stalni stroški, prispevek za kritje, prihodki iz prodaje in stopnja prispevka za kritje?

Delovna organizacija Č ima stalne stroške 40.000.- din, dobiček 20.000.- din in prihodke iz prodaje 100.000.- din. Kakšni so pri njej prispevki za kritje, spremenljivi stroški, odhodki in stopnja prispevka za kritje.

VPLIV VREDNOTENJA ZALOG PROIZVODOV (IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE)
PO LASTNIH CENAH, PO SPREMENLJIVIH STROŠKIH IN PO MATERIALNIH
STROŠKIH Z AMORTIZACIJO NA OBDOBNi POSLOVNI IZID V POGOJIH
ENAKOMERNE PRODAJE IN NEENAKOMERNE PROIZVODNJE

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja s proizvodnjo ene same vrste proizvoda. Na količinsko enoto se pojavljajo spremenljivi materialni stroški 100 din, dosega pa prodajno ceno 300 din. Celotni mesečni znesek stalnih stroškov je 15 milijonov din ter sestoji iz stroškov amortizacije 0,55 milijonov din in vračunanega dohodka 14,45 milijonov din.

V I. mesecu je proizvedenih 120.000 količinskih enot in prodanih 100.000 količinskih enot, v II. mesecu pa proizvedenih 80.000 količinskih enot in prodanih 100.000 količinskih enot. Niti ob začetku prvega in niti ob koncu drugega meseca ni nikakih zalog.

Vprašanja:

1. Kolikšna je lastna cena količinske enote, ki je proizvedena v I. mesecu, in tiste, ki je proizvedena v II. mesecu? Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po lastni ceni?
2. Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po spremenljivih stroških?
3. Kolikšni so materialni stroški z amortizacijo, ki odpadejo na količinsko enoto, ki je proizvedena v I. mesecu, in na količinsko enoto, ki je proizvedena v II. mesecu? Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po materialnih stroških z amortizacijo?
4. Zakaj se pojavljajo razlike v obdobjem poslovnem izidu in katero metodo kaže v danih okoliščinah priporočati ter zakaj?

VPLIV VREDNOTENJA ZALOG PROIZVODOV (IN NEDOKONČANE
PROIZVODNJE) PO LASTNIH CENAH, PO SPREMENLJIVIH STROŠKIH
IN PO MATERIALNIH STROŠKIH Z AMORTIZACIJO NA OBDOBNİ
POSLOVNI IZID V POGOJIH ENAKOMERNE PRODAJE

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja s proizvodnjo ene same vrste proizvoda. Na količinsko enoto se pojavljajo spremenljivi materialni stroški 100 din, dosega pa prodajno ceno 300 din. Celotni mesečni znesek stalnih stroškov je 15 milijonov din ter sestoji iz stroškov amortizacije 0,55 milijonov din in vračunanega dohodka 14,45 milijonov din.

V I. mesecu je proizvedenih 100.000 količinskih enot in prodanih 60.000 količinskih enot, v II. mesecu pa proizvedenih 100.000 količinskih enot in prodanih 140.000 količinskih enot. Niti ob začetku prvega in niti ob koncu drugega meseca ni nikakih zalog.

Vprašanja:

1. Kolikšna je lastna cena količinske enote, ki je proizvedena v I. mesecu, in tiste, ki je proizvedena v II. mesecu? Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po lastni ceni?
2. Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po spremenljivih stroških?
3. Kolikšni so materialni stroški z amortizacijo, ki odpadejo na količinsko enoto, ki je proizvedena v I. mesecu, in na količinsko enoto, ki je proizvedena v II. mesecu? Kolikšen je poslovni izid v I. mesecu in kolikšen v II. mesecu, če so zaloge ovrednotene po materialnih stroških z amortizacijo?
4. Zakaj se pojavljajo razlike v obdobjem poslovnem izidu in katero metodo kaže v danih okoliščinah priporočati ter zakaj?

VPLIV VREDNOTENJA ZALOG MATERIALA PO POVPREČNIH, PRVIH ALI ZADNJIH NABAVNIH CENAH NA VREDNOST ZALOG IN DOHODEK

Proučevana temeljna organizacija ima v začetni zalogi 105.500 količinskih enot določenega materiala po 100.- din. V mesecu dni nabavi 100.000 novih količinskih enot kolikor jih tedaj tudi porabi, vendar v danem mesecu njihova nabavna cena poraste na 150 din. Mesečni materialni stroški so sestavljeni le iz stroškov tega materiala, poleg njih se pa pojavlja še amortizacija 0,55 milijonov din. Prihodki pa znašajo 30 milijonov din. Zaloge proizvodov (in nedokončane proizvodnje) se ne spreminjajo. Mesečno vračunani dohodek, ki ni odvisen od ostvarjenega dohodka, znaša 14,45 milijonov din.

Vprašanja:

1. Kolikšna je drseča povprečna nabavna cena razpoložljivih količin v proučevanem mesecu? Koliko znaša strošek porabljenega materiala in koliko vrednost končne zaloge, če je v uporabi metoda drsečega povprečja?
2. Kolikšen je odstotek odmika od vrednosti zalog po stalnih cenah in kako na tej podlagi ugotovimo strošek porabljenega materiala ter vrednost končne zaloge tega materiala?
3. Kolikšen je strošek porabljenega materiala in kolikšna vrednost končne zaloge, če je v uporabi metoda zaporednih cen (FIFO)?
4. Kolikšen je strošek porabljenega materiala in kolikšna vrednost končne zaloge, če je v uporabi metoda povratnih cen (LIFO)?
5. Kolikšen je mesečni dohodek, če je v uporabi metoda povprečnih cen materiala, FIFO ali LIFO metoda?
6. Kolikšen je poslovni izid v mesecu dni, če je v uporabi metoda povprečnih cen materiala, FIFO ali LIFO metoda?

VPLIV SPROTNEGA POKRIVANJA AKONTIRANEGA DOHODKA NA
POSLOVNI IZID

Proučevana temeljna organizacija ima vsak mesec naslednje stroške: materialne stroške 10 milijonov din, amortizacijo 0,55 milijonov din, osebne dohodke 10 milijonov din, obresti 1,5 milijonov din in druge obveznosti iz dohodka 2,95 milijonov din. 1. januarja so imela njena osnovna sredstva vrednost 100 milijonov din in obratna sredstva, ki so bila še v celoti v denarni obliki, 50 milijonov din, pridobljena so pa bila s pomočjo kredita. S proizvodnjo prične v januarju, vendar še ničesar ne proda; januarski proizvodi so prodani šele v februarju, ko je z njimi dosežen prihodek 30 milijonov din, vendar kupci polovico tega zneska poravnajo šele v marcu. V januarju oblikuje temeljna organizacija tudi stalno zalogo materiala z vrednostjo 10,55 milijonov din, medtem ko tekoče plačuje vse račune za kupljene količine materiala in obračunane obveznosti iz dohodka. Prodaja sledi za enomesečnim zamikom proizvodnje, plačilo s strani kupcev pa s 14 dnevnim zamikom prodaje.

Vprašanja:

1. Kolikšni so stroški, prihodki in odhodki v januarju če upoštevamo vse akontirane dele dohodka že med odhodki?
2. Sestavi bilanco 1. februarja!
3. Kakšen je poslovni izid v februarju in nato v vsakem nadaljnjem mesecu in kakšen je kumulativni poslovni izid?
4. Sestavi bilanco stanja 1. marca, 1. aprila in 1. maja!
5. Ali se težave v pogledu poslovnega izida in plačilne zmožnosti pojavljajo vzporedno?
6. Kakšne poenostavitve so vključene v številčni primer?

VPLIV ZNIŽEVANJA PRODAJNIH CEN PRI NESPREMENJENEM OBSEGU PRODAJE NA POSLOVNI IZID

Pri danem obsegu poslovanja v temeljni organizaciji znašajo materialni stroški v letu dni 120 milijonov din, amortizacija 6,05 milijonov din, obresti 16,5 milijonov din, druge obveznosti iz dohodka, ki niso od njega odvisne 24,56 milijonov din, tiste, ki so od njega odvisne pa 10 % od dohodka, zmanjšane za 50 % osebnih dohodkov, osebni dohodki po načrtovani vrednosti točke 110 milijonov din, nanje vezano oblikovanje sklada skupne porabe 6 % od osebnih dohodkov in oblikovanje rezervnega sklada 2,5 % od dohodka; ostanek gre v poslovni sklad.

Vprašanja:

1. Kakšen je dohodek in kako je razporejen, če znašajo prihodki 330 milijonov din pri enakem obsegu poslovanja?
2. Kakšen je dohodek in kako je razporejen, če znašajo prihodki 250 milijonov din pri enakem obsegu poslovanja.
3. Kakšen je dohodek in kako je razporejen, če znašajo prihodki 150 milijonov din pri enakem obsegu poslovanja?
4. Kakšen je dohodek in kako je razporejen, če znašajo prihodki le 116,05 milijonov din pri enakem obsegu poslovanja?

UGOTAVLJANJE DOHODKA IN AKUMULACIJE OB UPOŠTEVANJU GIBANJA
NEDOKONČANE PROIZVODNJE IN ZALOG PROIZVODOV

Proučevana temeljna organizacija je dosegla prihodke iz prodaje 10 milijonov din, v istem razdobju so se ji na novo pojavili materialni stroški z amortizacijo 5 milijonov din, delavcem pa za opravljeno delo obračuna in izplača osebne dohodke po načrtovani vrednosti točke v znesku 4 milijonov din. V končni zalogi proizvodov in nedokončane proizvodnje je bilo za 1 milion din več materialnih stroškov z amortizacijo kot v začetni zalogi proizvodov in nedokončane proizvodnje, osebni dohodki, ki so se sklicevali na končno nedokončano proizvodnjo so pa bili za 0,5 miliona din večji od tistih, ki so se sklicevali na začetno nedokončano proizvodnjo. Obveznosti iz dohodka znašajo v vsakem primeru 1 milion din.

Čisti dohodek je razporejen z 72 % na osebne dohodke, z 8 % na sklad skupne porabe, ostanek 80 % čistega dohodka pa je namenjen za poslovni sklad in rezervni sklad.

Vprašanja:

1. Kakšen je dohodek, čisti dohodek in akumulacija, če se na končno nedokončano proizvodnjo lahko sklicujejo še z dohodkom nepokriti osebni dohodki?
2. Koliko znaša razlika med vračunanimi osebnimi dohodki, realiziranimi osebnimi dohodki, ostvarjenimi osebnimi dohodki in izplačanimi osebnimi dohodki, kdaj se pojavlja in kje se nahaja?

VPLIV KUPOPRODAJNIH ODNOSOV MED TEMELJNIMI ORGANIZACIJAMI
NA KALKULACIJO STROŠKOV IN PRIHODKA

V delovni organizaciji, ki je sestavljena iz dveh temeljnih organizacij, ki sta zaporedno povezani, je skupni prihodek, ki je dosežen ob prodaji končnega proizvoda, razdeljen takole:

	TOZD I	TOZD II	Kumulativno
neposredni materialni stroški	2,050.000	1,500.000	3.550.000
neposredni osebni dohodki	800.000	500.000	1,300.000
Splošni stroški	925.889	732.111	1,658.000
znesek za delovno skupnost	951.658	594.786	1,546.444
za oblikovanje skladov	827.778	794.444	1,612.222

Pri tem znesek za oblikovanje skladov kalkulatивно obsega tudi 10 % prispevke in davke iz dohodka.

Vprašanja:

1. Kakšen je celotni prihodek TOZD I in TOZD II?
2. Kakšen je celotni prihodek TOZD-a I, če ta prodaja svoje proizvode TOZDu II, kakšen je pa celotni prihodek TOZDa II, če ta odkupuje fazne proizvode od TOZDa I?
3. Kako se spremeni kalkulacija stroškov v TOZDu II, če ta odkupuje fazne proizvode od TOZDa I?
4. V čem vidite poenostavljene rešitve v danem primeru?

RAZPOREJANJE SKUPNEGA PRIHODKA

Predračunska kalkulacija skupnega proizvoda je naslednja:

Vrste stroškov	v din		
	TOZD I	TOZD II	Kumulativno
Neposredni materialni stroški	2,050.000	1,500.000	3,550.000
Programirani neposredni cesebi dohodki	800.000	500.000	1,300.000
Splošni stroški ustvarjanja učinkov	925.889	732.111	1,658.000
Splošni stroški nakupa, prodaje in administracije	951.658	594.786	1,546.444
Lastna cena I	4,727.547	3,326.897	8,054.444
Program. oblikovanje sklada skupne porabe (10 % od osebnih dohodkov)	95.000	56.000	151.000
Program. oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada (10 % od poslovnega sklada)	650.000	650.000	1,300.000
Prispevki in davki iz dohodka v zvezi s program. oblik. skladov	82.778	78.444	161.222
Lastna cena II	5,555.325	4.111.341	9.666.666

Vprašanja:

1. Kakšen je odstotek udeležbe posamezne temeljne organizacije pri začasnem razporejanju skupnega prihodka?
2. Kakšen je dokončen obračun razporejanja skupnega prihodka, če je ta pri nespremenjenem obsegu poslovanja dosežen z 10.000.000 din in se pri razporejanju spreminja le znesek za oblikovanje skladov? Kolikšen znesek pripada temeljni organizaciji A in kolikšen temeljni organizaciji B?

Vprašanja:

1. Kakšen je celotni prihodek?
2. Kakšen je celotni prihodek?
3. Kako se spreminja prihodek?
4. V čem vidite poslovanje?

v din

KOPD II Kumulativno

1.500.000 3.520.000

500.000 1.300.000

133.111 1.628.000

894.188 1.246.144

3.338.993 8.029.144

56.000 751.000

880.000 1.200.000

16.000 161.113

4.111.111 3.686.000

RAZPOREJANJE SKUPNEGA DOHODKA

Temeljna organizacija I ima 6,500.000 din poslovnega sklada, vendar za razširitev svojega poslovanja potrebuje še 2,000.000 din kredita ali združenih sredstev kake druge temeljne organizacije. Če bi dobila kredit, bi zanj morala plačati 10 % obresti, letno pa bi vrnila po 500.000 din. Če bi vanjo druga temeljna organizacija združila sredstva, bi kalkulatивно pričakovala 10 % nadomestilo za gospodarjenje, a tudi vračilo 500.000 din, kar je pa seveda odvisno od doseženega skupnega dohodka.

V primeru dobljenega kredita temeljna organizacija I kalkuli-
ra svoje stroške takole:

neposredni materialni stroški	2,050.000 din
splošni materialni stroški	100.000 din
amortizacija	400.889 din
neposredni osebni dohodki	800.000 din
splošni osebni dohodki	150.000 din
druge obveznosti iz dohodka	200.000 din
dohodek za delovno skupnost	951.658 din
prispevki in davki iz dohodka	75.000 din

lastna cena I	4,727.547 din
---------------	---------------

programirano oblikovanje sklada skupne porabe	95.000 din
--	------------

programirano oblikovanje poslovnega in rezervnega sklada	650.000 din
---	-------------

prispevki in davki v zvezi s program. oblikovanjem skladov	82.778 din
---	------------

lastna cena II	5,555.325 din
----------------	---------------

Prispevki in davki so računani od dohodka, zmanjšanega za 50% osebnih dohodkov in sicer po stopnji 10 % od osnove, ki jih že vključuje.

Vprašanja:

1. Kako se spremeni kalkulacija stroškov, če dobi temeljna organizacija I dodatno potrebna sredstva ne s kreditom, temveč z združitvijo iz temeljne organizacije II? Kako se spremeni lastna cena I in kako lastna cena II. za celotno proizvodnjo proučevanega leta?
2. Koliko znaša skupni dohodek, koliko udeležba drugih v njem in koliko udeležba dane temeljne organizacije I v njem? Koliko znaša ostanek skupnega dohodka potem, ko pride na vrsto udeležba temeljne organizacije II v njem, a tudi udeležba temeljne organizacije I za oblikovanje njenih skladov?
3. Kako je razdeljen skupni dohodek, če je pri nespremenjenem obsegu dejavnosti dosežen celotni prihodek 5,000.000 din?
4. Kakšne probleme pri razporejanju skupnega dohodka vidite in kako bi jih bilo treba razrešiti?

POSLOVNI IZID IZ SPREMENJENEGA OBSEGA ZALOG PROIZVODOV
IN NEDOKONČANE PROIZVODNJE

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja proizvode, za katere je značilna sezonska prodaja, medtem ko njihova proizvodnja poteka enakomerno. V vsakem obračunskem razdobju proizvede 50.000 količinskih enot, pri čemer se pojavljajo naslednji stroški:

materialni stroški z amortizacijo s spremenljivim značajem	60.- din na količ.enoto
materialni stroški z amortizacijo s stalnim značajem	500.000.- din v razdobju
osebni dohodki s spremenljivim značajem	50.- din na količ.enoto
osebni dohodki s stalnim značajem	800.000.- din v razdobju po načrtovani vred- nosti točke

oblikovanje sklada skupne porabe je obračunano
z 6 % od osebnih dohodkov

prispevki in davki iz dohodka so obračunani z 10 % od dohodka,
zmanjšanega za 2,000.000.- din, kolikor znašajo zajamčeni
osebni dohodki.

V prvem obračunskem razdobju proda 30.000 količinskih enot
in v drugem 70.000 količinskih enot, medtem ko zalog proizvo-
dov ni niti ob začetku prvega, niti ob koncu drugega razdobja.

Prodajna cena količinske enote je 150.- din. Čisti dohodek
se deli z 95 % na osebne dohodke skupaj z zneskom za sklad
skupne porabe, na akumulacijo pa odpade 5 %.

Problemi: 1. Kolikšna je akumulacija in kolikšna sprememba osebnih dohodkov po načrtovani vrednosti točke v obeh razdobjih, če so zaloge ovrednotene po povprečnih materialnih stroških z amortizacijo, osebni dohodki pa v celoti pokriti v okviru ostvarjenega dohodka?

2. Kakšna je akumulacija in kolikšna sprememba osebnih dohodkov po načrtovani vrednosti točke v obeh razdobjih, če so zaloge ovrednotene po povprečnih materialnih stroških z amortizacijo, a se v zvezi z njimi pojavljajo tudi povprečni osebni dohodki, ki jih še ni treba pokriti v okviru ostvarjenega dohodka?

INFLACIJSKI DOHODEK IN NJEGOVO RAZPOREJANJE

Proučevana organizacija združenega dela ima sestavljeno naslednjo bilanco uspeha:

Ugotavljanje dohodka za razdobje

Materialni stroški		Prihodki 24,000.000
začet.zaloga materiala	2,000.000	
+ kupljena količina materiala	7,000.000	
- končna zaloga materiala	3,000.000	
= stroški materiala v razdobju	6,000.000	
+ splošni materialni stroški	1,000.000	
+ materialni stroški v začetni zalogi proizvodov in nedokončani proizvodnji	4,000.000	
- materialni stroški v končni zalogi proizvodov in nedokončani proizvodnji	6,000.000	
= materialni stroški v prodanih količinah	5,000.000	
Amortizacija		
10 % od nabavne vrednosti osnovnih sredstev	2,000.000	
20,000.000		
Dohodek	17,000.000	
	24,000.000	24,000.000

Razporejanje dohodka za razdobje

Prispevki in davki iz dohodka (10 % od 17,000.000 manj pov- prečni osebni dohodki iz pre- teklega leta pri številu delavcev v tekočem letu 7,000.000	1,000.000	Dohodek	17,000.000
Druge obveznosti iz dohodka	615.000		
Oblikovanje rezervnega sklada 2,5 % od dohodka	425.000		
Osebni dohodki akontirani po načrtovani vrednosti točke	12,000.000		
Oblikovanje sklada skupne porabe (8 % od akonti- ranih osebnih dohodkov)	960.000		
Povečanje osebnih dohodkov in sklada skupne porabe (20 % od ostanka čistega dohodka)	400.000		
Povečanje poslovnega sklada (80 % od ostanka čistega dohodka)	1,600.000		
	17,000.000		17,000.000

Količine materiala v začetni zalogi so enake tistim v končni zalogi, prav tako je v količinskem pogledu začetna zaloga proizvodov enaka končni zalogi, začetna nedokončana proizvodnja pa končni nedokončani proizvodnji. Nedokončana proizvodnja in zaloga proizvodov sta ovrednoteni samo po neposrednih materialnih stroških.

Problemi: 1. Ali zadošča povečanje poslovnega sklada za enostavno reprodukcijo v proučevani organizaciji združenega dela? Kolikšen je realni dohodek glede na tekočo raven cen materiala in kako naj bi bil razporejen?

F - 13

SKRITI DOBIČEK IN SKRITA IZGUBA

Proučevana organizacija združenega dela ima naslednji zaključni račun:

Bilanca stanja

Stvari: osnovna sredstva	1,790.000	Skladi: rezervni	50.000
zaloge	800.000	drugi	450.000
Pravice	209.000	Dolgoročne obv.	1,600.000
Denar	1.000	Tekoče obv.	700.000
	2,800.000		2,800.000

Bilanca uspeha

Materialni stroški	400.000	Prihodki	1,000.000
Amortizacija	100.000		
Prispevki in davki iz dohodka (10 % od dohodka 500.000 manj 200.000)	30.000		
Druge obveznosti iz dohodka	121.000		
Osební dohodki (že akontirani)	300.000		
Oblikovanje sklada skupne porabe (8% od osebnih dohodkov)	24.000		
Oblikovanje rezervnega sklada (2,5 % od dohodka)	12.500		
Oblikovanje poslovnega sklada	12.500		
	1,000.000		1,000.000

Prihodki so zasnovani na zaračunani prodaji, zaloge so pa ovrednotene po cenah, ki so za 20 % pod obstoječimi tržnimi cenami ob koncu razdobja.

- Problemi:
1. Kako vpliva na izkazane postavke v bilanci stanja in bilanci uspeha spoznanje, da je med prihodki zajeta tudi prodajna vrednost prodanih proizvodov 5.000.- din, za katero ni izgledov, da bi jo kupci poravnali, kako pa dejstvo, da je med njimi tudi znesek 30.000.- din, ki ob bilančnem datumu še ni bil poravnan in za katerega kupci niso dali inštrument za zavarovanje plačila, vendar je bil poravnan 6 tednov kasneje?
 2. Kako vpliva na izkazane postavke v bilanci stanja in bilanci uspeha spoznanje, da so obveznosti do dobaviteljev dejansko večje za 10.000.- din?
 3. Proučevana organizacija združenega dela želi prikazati boljši poslovni izid kot je prvotno ugotovljen ter s tem namenom izstavi fiktivni račun za 100.000.- . Kako ta postopek spremeni prvotno sestavljeni zaključni račun?
 4. Proučevana organizacija združenega dela želi prikazati boljši poslovni izid kot je prvotno ugotovljen ter s tem namenom ovrednoti zaloge po obstoječih tržnih cenah, zmanjšanih za 10 % manipulativnih stroškov. Kako ta postopek spremeni prvotno sestavljeni zaključni račun?

GRADILIT

Delovna organizacija Gradilit se ukvarja z množinsko proizvodnjo ene same vrste proizvoda. V načrtu za leto dni je predvidela proizvodnjo 240.000 količinskih enot. Letni načrt pa je razdelila na tromesečne plane, od katerih je vsak obsegal proizvodnjo 60.000 količinskih enot. Za to proizvodnjo so bili planirani naslednji stroški:

	za 60.000 kol.enot	na enoto
neposredni materialni stroški	1,600.000 din	26,67 din
neposredni osebni dohodki	1,800.000 din	30.- din
splošni proizvodni stroški - var.	500.000 din	8,33 din
splošni proizvod.stroški - fiksni	1,200.000 din	20.- din
splošni upr.-prod.stroški	420.000 din	7.- din
	5,520.000	92.- din

Za 60.000 količinskih enot so torej bili načrtovani spremenljivi stroški 3,700.000 din in stalni stroški 1,620.000 din. Na enoto pa so bili načrtovani spremenljivi stroški 65.- din in stalni stroški 27.- din.

Prodajna cena količinske enote je bila postavljena na 100.- din ter od nje delovna organizacija ni odstopala.

V začetku drugega polletja so organi upravljanja začeli obravnavati rezultate dela v prvih dveh tromesečjih. Pri tem so se naslanjali na poročilo o gibanju količin in vrednosti, ki ga je pripravila računovodska služba.

Poročilo o količinah

	I. tromesečje	II. tromesečje
začetna zaloga	-	-
proizvedeno	60.000 enot	68.000 enot
na razpolago	60.000 enot	68.000 enot
končna zaloga	-	12.000 enot
prodano	60.000 enot	56.000 enot

Poročilo o odhodkih in prihodkih

	I. tromesečje	II. tromesečje
stroški v zač. zalogi	-	-
novo nastali stroški	5,490.760 din	6,059.012 din
stroški v razpol. količ.	5,490.760 din	6,059.012 din
stroški v končn. zalogi	-	1,069.200 din
odhodki	5,490.760 din	4,989.812 din
prihodki	6,000.000 din	5,600.000 din
dobiček	509.240 din	610.188 din

Računovodja je pojasnil, da v prvem tromesečju nastali stroški 5,490.760 din ne dosegaajo načrtovanih stroškov 5,520.000 din, medtem ko v drugem tromesečju nastali stroški 6,059.012 din ne bistveno presegajo tiste, ki bi glede na načrtovane stalne stroške za celoto in spremenljive stroške na enoto ustrezali doseženi proizvodnji; ti bi namreč znašali 6.040.000 din.-

Organom upravljanja pa je padlo v oči, da so bili prihodki v drugem tromesečju za cca 6,6 % nižji od onih v prvem tromesečju, vendar je bil dobiček v drugem tromesečju višji od onega v prvem. Zato so izrazili dvom v pravilnost prikazanih stroškov. Računovodja pa je pojasnil, da bremenijo proizvodnjo vsi v razdobju nastali stroški, torej vključno vsi splošni proizvodni in splošni upravno-prodajni stroški ter da na končne zaloge v drugem tromesečju odpade ravno toliko stroškov, kolikor jih ustreza tedanjim količinam, obračunanim po povprečni lastni ceni razpoložljivih količin v drugem tromesečju, tj. 89,1 din.

Za tretje tromesečje so dobili organi upravljanja tole poročilo:

Poročilo o količinah

III. tromesečje

začetna zaloga	12.000 enot
proizvedeno	56.000 enot
na razpolago	68.000 enot
končna zaloga	4.000 enot
prodano	64.000 enot

Poročilo o odhodkih in prihodkih

III. tromesečje

stroški v zač. zalogi	1,069.200 din
novi nastali stroški	5,285.000 din
stroški v razpol. količ.	6,354.200 din
stroški v končni zalogi	373.775 din
odhodki	5,980.424 din
prihodki	6,400.000 din
dobiček	419.576 din

Računovodja je spet pojasnil, da bi proizvodnji 56.000 količin-skih enot v tem tromesečju ustrezali načrtovani stroški 5,260.000 din ter da so novi nastali stroški v tem razdobju višji za 25.000 din.

Diskusija se je pa pričela ob vprašanju, zakaj je dobiček v III. tromesečju nižji kot v drugem, saj so vendar prihodki kar občutno višji. Računovodja je utemeljeval, da je podana slika povsem pravilna, saj so stroški v razpoložljivih količinah tretjega razdobja znašali na enoto 93,44 din, torej več kot v drugem razdobju.

Za četrto tromesečje so končno dobili organi upravljanja tole poročilo:

Poročilo o količinah

	IV. tromesečje
začetna zaloga	4.000 enot
proizvedeno	60.000 enot
na razpolago	64.000 enot
končna zaloga	-
prodano	64.000 enot

Poročilo o odkhodkih in prihodkih

	IV. tromesečje
stroški v začetni zalogi	373.776 din
novi nastali stroški	5.527.100 din
stroški v razpol. količ.	5.900.876 din
stroški v končni zalogi	-
odhodki	5.900.876 din
prihodki	6.400.000 din
dobiček	499.124 din

Računovodja je še pojasnil, da so novi nastali stroški v tem tromesečju prekoračili načrtovane samo za 2.100 din in da je povprečna lastna cena enote 92,2 din.

Organom upravljanja pa spet ni šlo v glavo, zakaj je pri istih prihodkih kot v tretjem tromesečju dobiček spet višji.

"V drugem tromesečju so bili prihodki nižji kot v prvem, a dobiček višji kot v njem. V tretjem tromesečju so bili prihodki višji kot v prvem ali drugem tromesečju, a dobiček nižji kot v njih. Končno so v četrtem tromesečju prihodki enaki tistim v tretjem tromesečju, vendar višji kot v prvem ali drugem tromesečju, dobiček pa je sedaj višji kot v tretjem tromesečju, a nižji kot v prvem ali drugem tromesečju. Kdo naj še razume te računovodske manipulacije?"

Vprašanje: V čem je problem in kako bi ga razrešili?

"MERKURIA"

"Merkuria" je manjša trgovsko delovna organizacija, ki se je specializirala za prodajo ene same vrste trgovskega blaga. Povpraševanje po tem blagu je enako vsako leto. Zato ga tudi kupuje in prodaja vsako leto v enakih količinah. Nabavna cena tega blaga se pa mnogokrat spreminja in sicer ob začetku leta. Zato organi upravljanja tedaj postavijo novo prodajno ceno in sicer tako, da k novi veljavni nabavni ceni prištejejo razliko v ceni 10 N din pri količinski enoti. S to razliko pokriva delovna organizacija svoje režijske stroške, a tudi oblikuje sklade.

Režijski stroški imajo stalen značaj in sicer znašajo

stroški brez osebnih dohodkov	800.000 N din letno
osebni dohodki	3,000.000 N din letno

Spremenljiv značaj imajo nasprotno le stroški prodanega trgovskega blaga. Toda delovna organizacija prodaja v vseh proučevanih letih povsem enake količine. Zato spremenljivost teh stroškov v pravem smislu niti ne pride do izraza. Pač pa nanje bistveno vpliva sprememba nabavne cene. Z druge strani pa na letne prihodke vpliva sprememba prodajne cene. Ker pa organi upravljanja takoj, ko se ob začetku novega leta spremenijo dotedanje nabavne cene, spremenijo tudi svoje prodajne cene, pričakujejo, da bo tudi vsako leto mogoče oblikovati sklade v enaki višini.

Ob koncu prvega poslovnega leta je računovodstvo pripravilo naslednje poročilo:

Poročilo o gibanju blaga v 1. letu

začetna zaloga	100.000 enot po 20.- N din	2,000.000 Ndin
nabavljeno	400.000 enot po 20.- N din	8,000.000 Ndin
na razpolago	500.000 enot po 20.- N din	10,000.000 Ndin
končna zaloga	100.000 enot po 20.- N din	2,000.000 Ndin
prodano	400.000 enot po 20.- N din	8,000.000 Ndin

Izkaz uspeha za 1. leto

Prihodki 4,000.000 x 30.- Ndin	12,000.000 Ndin
-Nab.vrednost prodanega blaga	8,000.000 Ndin
Realizirana razlika v ceni	4,000.000 Ndin
-Stroški brez osebnih dohodkov	800.000 Ndin
Čisti dohodek	3,200.000 Ndin
-Osebni dohodki	3,000.000 Ndin
Za povečanje skladov	200.000 Ndin

Ob začetku drugega leta se je nabavna cena blaga dvignila na 30.- Ndin za količinsko enoto. Zato so sprejeli sklep, da začno prodajati to blago po ceni 40.- Ndin. Ob koncu drugega poslovnega leta pa je računovodstvo pripravilo naslednje poročilo:

Poročilo o gibanju blaga v 2. letu

začetna zaloga	100.000 enot po 20.- Ndin	2,000.000 Ndin
nabavljeno	400.000 enot po 30.- Ndin	12,000.000 Ndin
na razpolago	500.000 enot	14,000.000 Ndin
končna zaloga	100.000 enot po 30.- Ndin	3,000.000 Ndin
prodano	400.000 enot	11,000.000 Ndin

Izkaz uspeha za 2. leto

Prihodki 400.000 x 40.- Ndin	16,000.000 Ndin
-Nab.vrednost prodanega blaga	11,000.000 Ndin
Realizirana razlika v ceni	5,000.000 Ndin
-Stroški brez osebnih dohodkov	800.000 Ndin
Čisti dohodek	4,200.000 Ndin
-Osebni dohodki	3,000.000 Ndin
Za povečanje skladov	1,200.000 Ndin

Delavci so hitro zapazili, da je to leto bilo mogoče formirati precej višje sklade kot v preteklem letu. Čeprav so bile prodane enake količine kot prvo leto in čeprav so bili obračunani enaki stroški, je delovna organizacija lahko povečala sklade ne samo za 200.000 Ndin, temveč za 1,200.000 Ndin. A tudi realizirana

razlika v ceni je že bila višja za 1,000.000 Ndin, čeprav je prodala enako količino kot v prvem letu in čeprav je bila nova prodajna cena zasnovana na novi nabavni ceni, povečani za enako razliko v ceni kot prvo leto.

Ob začetku tretjega leta je nabavna cena blaga ostala nespremenjena. Zato so sprejeli sklep, da ga bodo prodajali po isti ceni kot preteklo leto. Ob koncu tretjega poslovnega leta pa je računovodstvo pripravilo naslednje poročilo:

Poročilo o gibanju blaga v 3. letu

začetna zaloga	100.000 enot po 30.- Ndin	3,000.000 Ndin
nabavljeno	400.000 enot po 30.- Ndin	12,000.000 Ndin
na razpolago	500.000 enot	15,000.000 Ndin
končna zaloga	100.000 enot po 30.- Ndin	3,000.000 Ndin
prodano	400.000 enot	12,000.000 Ndin

Izkaz uspeha za 3. leto

Prihodki	400.000 x 40.- Ndin	16,000.000 Ndin
-Nab.vrednost prodanega blaga		12,000.000 Ndin
Realizirana razlika v ceni		4,000.000 Ndin
-Stroški brez osebnih dohodkov		800.000 Ndin
Čisti dohodek		3,200.000 Ndin
-Osebni dohodki		3,000.000 Ndin
Za povečanje skladov		200.000 Ndin

Čeprav je to leto delovna organizacija prodajala blago po isti ceni kot prejšnje leto in čeprav ga je kupovala po isti ceni kot prejšnje leto, je lahko oblikovala sklade samo v višini 200.000 Ndin namesto 1,200.000 Ndin. Pri tem so pa bili stroški nespremenjeni. In še več. Realizirana razlika v ceni je že bila nižja za 1,000.000 Ndin kot v drugem letu, čeprav je bila prodana enaka količina kot tedaj.

Ob začetku četrtega leta je nabavna cena blaga padla in sicer na 10.- Ndin za količinsko enoto. Zato so sprejeli sklep, da začno prodajati to blago takoj po ceni 20.- Ndin. Ob koncu četrtega leta pa je računovodstvo pripravilo naslednje poročilo:

Poročilo o gibanju blaga v 4. letu

začetna zaloga	100.000 enot po 30.- Ndin	3,000.000 Ndin
nabavljeno	400.000 enot po 10.- Ndin	4,000.000 Ndin
na razpolago	500.000 enot	7,000.000 Ndin
končna zaloga	100.000 enot po 10.- Ndin	1,000.000 Ndin
prodano	400.000 enot	6,000.000 Ndin

Izkaz uspeha v 4. letu

Prihodki	400.000 x 20.- Ndin	8,000.000 Ndin
-Nab.vrednost prodanega blaga		6,000.000 Ndin
Realizirana razlika v ceni		2,000.000 Ndin
-Stroški brez osebnih dohodkov		800.000 Ndin
Čisti dohodek		1,200.000 Ndin
-Osebnih dohodki		3,000.000 Ndin
Izguba		1,800.000 Ndin

Te situacije delavci niso mogli razumeti. Saj so vendar postavili novo prodajno ceno z istim pribitkom na novo nabavno ceno kot pretekla leta, prodali so isto količino blaga, imeli enake stroške, so pa poslovali z izgubo, medtem ko so prejšnja leta imeli presežek dohodka, ki so ga lahko razporejali na sklade. Tudi realizirana razlika v ceni je bila za 2,000.000 Ndin nižja kot v tretjem letu, čeprav je delovna organizacija prodala enako količino kot v njem.

Ob začetku petega leta je nabavna cena blaga spet poskočila na 20.- Ndin za količinsko enoto. Zato so v podjetju sprejeli sklep, da začno to blago prodajati po ceni 30.- Ndin. Ob koncu petega leta pa je računovodstvo pripravilo naslednje poročilo:

Poročilo o gibanju blaga v 5.letu

začetna zaloga	100.000 enot po 10.- Ndin	1,000.000 Ndin
nabavljeno	400.000 enot po 20.- Ndin	8,000.000 Ndin
na razpolago	500.000 enot	9,000.000 Ndin
končna zaloga	100.000 enot po 20.- Ndin	2,000.000 Ndin
prodano	400.000 enot	7,000.000 Ndin

Izkaz uspeha za 5. leto

Prihodki 400.000 x 30.- Ndin	12,000.000 Ndin
-Nab.vrednost prodanega blaga	7,000.000 Ndin
Realizirana razlika v ceni	5,000.000 Ndin
-Stroški brez osebnih dohodkov	800.000 Ndin
Čisti dohodek	4,200.000 Ndin
-Osebni dohodki	3,000.000 Ndin
Za povečanje skladov	1,200.000 Ndin

Ta situacija je bila delavcem še manj razumljiva. Stroške vendar vsako leto obračunavajo v enaki višini. Vsako leto prodajo enako količino trgovskega blaga in tudi enako količino nabavijo. Če se nabavna cena spremeni, spremenijo takoj tudi prodajno ceno in sicer tako, da je razlika med novo prodajno ceno enote in novo nabavno ceno enote vedno enaka. Kako je potemtakem mogoče, da se je v četrtem letu pojavila izguba 1,800.000 Ndin, sedaj pa presežek dohodka 1,200.000 Ndin?

Vprašanje: V čem je problem in kako bi ga razrešili?

G - 1

STOPNJA OBDAVČITVE POZITIVNEGA POSLOVNEGA IZIDA

Temeljna organizacija A v proučevanem razdobju pridobi 19,45 milijonov din dohodka. Iz katerega obračuna 3,9 milijona din prispevkov in davkov, oblikuje poslovni sklad z 2 milijono din in rezervni sklad z 0,5 milijoni din.

Temeljna organizacija B v proučevanem razdobju pridobi 14,45 milijonov din dohodka, iz katerega obračuna 2,95 milijona din prispevkov in davkov, medtem ko ne more oblikovati nikakega poslovnega sklada in rezervnega sklada.

Temeljna organizacija C v proučevanem razdobju ustvari 0,5 milijona din izgube, kljub temu pa mora obračunati 2,9 milijona din prispevkov in davkov iz dohodka.

Vprašanja:

1. Kakšna je stopnja obdavčitve pozitivnega poslovnega izida v primeru temeljne organizacije A, B in C?
2. Kakšne prigovore je mogoče postaviti načinu izračuna in kakšne sistemskim rešitvam?

G - 2

UGOTAVLJANJE DENARNIH SREDSTEV, KI SO PORABLJENA PRI VRAČILU KREDITA

Proučevana temeljna organizacija je v začetku leta imela osnovna sredstva 100 milijonov din in obratna sredstva 50 milijonov din, ki so v celoti bila pridobljena s pomočjo kredita. Ob koncu leta so imela osnovna sredstva še vedno neodpisano vrednost 100 milijonov din, vendar se je pri njih že pojavil popravek vrednosti 6,6 milijonov din; zaloga materijala je imela vrednost 10,55 milijonov din, zaloga proizvodov (in nedokončane proizvodnje), ki je ovrednotena po povprečnih celotnih stroških, 25 milijonov din, terjatve pa 15 milijonov din; izločena so bila sredstva skupne porabe 8,25 milijonov din in sredstva rezerv 5,5 milijonov din. Nevrnjeni kredit je ob koncu leta znašal samo še 120 milijonov din, neporavnane so ostale tekoče obveznosti 1,95 milijonov din, skladi so pa bili izkazani s stanjem, ki je izhajalo iz razporejanja dohodka v tem letu.

V tem letu so bili doseženi prihodki iz prodaje 330 milijonov din, nanje so se nanašali materialni stroški 110 milijonov din, amortizacija 6,05 milijonov din, obresti 16,5 milijonov din, druge obveznosti iz dohodka 42,9 milijonov din, osebni dohodki 118,8 milijonov din, sklad skupne porabe je bil oblikovan z 8,25 milijoni din, rezervni sklad z 5,5 milijoni din in poslovni sklad z 22 milijoni din.

Vprašanja:

1. Zakaj se razlikuje amortizacija med odhodki od zneska popravka vrednosti v bilanci stanja?
2. Katera denarna sredstva so bila porabljena za vračilo kredita in v kolikšnem znesku?
3. Kako je mogoče razrešiti težave v pogledu plačilne zmožnosti obravnavane temeljne organizacije?

G - 3

ODMIK OSTVARJENIH NEPOSREDNIH MATERIALNIH STROŠKOV
KOLIČINSKE ENOTE PROIZVODA OD NAČRTOVANIH

Dana temeljna orgnaizacija je na količinsko enoto proizvoda določene vrste načrtovala potrošek 19 enot materiala po nabavni ceni 21,73 din. Ostvarjeni stroški tega materiala so pa na količinsko enoto proizvoda te vrste znašali 443,75 din, pri čemer je bilo porabljenih 20 količinskih enot materiala.

Vprašanja:

1. Koliko znaša razlika v materialnih stroških na količinsko enoto proizvoda, ki jo pripisujemo spremenjenim cenam?
2. Koliko znaša razlika v materialnih stroških na količinsko enoto materiala, ki jo pripisujemo spremenjenim potroškom?
3. V čem vidite pomanjkljivost izračuna?

G - 4

ODMIK OSTVARJENIH SPLOŠNIH STROŠKOV KOLIČINSKE ENOTE PROIZ- VODA OD NAČRTOVANIH

Ostvarjeni splošni stroški, ki odpadejo na količinsko enoto določene vrste proizvoda, znašajo 207,25 din in so dobljeni z ostvarjenim koeficientom 1,27538 na ostvarjene neposredne osebne dohodke na količinsko enoto tega proizvoda, ki znašajo 162,5 din. Načrtovani pa so bili z 186,50 din in sicer s pomočjo načrtovanega koeficiente dodatka 1,24126 na neposredne osebne dohodke 150,25 din.

Vprašanja:

1. Koliko znaša razlika v splošnih stroških količinske enote proizvoda, ki jo je mogoče pripisovati spremenjenemu koeficientu dodatka splošnih stroškov?
2. Koliko znaša razlika v splošnih stroških količinske enote proizvoda, ki jo je mogoče pripisovati spremenjenim neposrednim osebnim dohodkom?
3. V čem vidite pomanjkljivost izračuna?

G - 5

ZBIRNE BILANCE USPEHA ZA TRI RAZLIČNO SESTAVLJENE DELOVNE ORGANIZACIJE

Proučevati želimo gospodarnost v treh delovnih organizacijah, ki so različno sestavljene. Zanje obstajajo naslednji podatki v bilanci uspeha:

Delovna organizacija I (enovita)

Odhodki		Prihodki	
	v din		
neposredni stroški	4,850.000	Prihodki iz prodaje	10,000.000
Splošni mater.str., amort., osebni do- hodki in obveznosti iz dohodka	2,990.000		
Prispevki in davki iz dohodka	360.000		
Oblikovanje sklada skupne porabe	300.000		
Oblikovanje poslovne- ga in rezervnega skla- da	1,500.000		
	10,000.000		10,000.000

Delovna organizacija II

(z delovno skupnostjo in skupnim prihodkom temeljnih organizacij)

Odhodki		v din	Prihodki	
Neposredni stroški	4,850.000		Skupni prihodek temeljnih organizacij	10.000.000
Splošni mat.str., amort., osebni dohodki in obveznosti iz dohodka - izvirni	2,990.000		Prihodki delovne skupnosti	1,546.444
Splošni str.zneski, ki jih temeljne organizacije dajejo delovni skupnosti	1,546.444			
Prispevki in davki iz dohodka	360.000			
Oblikovanje sklada skupne porabe	300.000			
Oblikovanje poslovnega sklada	1,500.000			
	11,546.444			11,546.444

Delovna organizacija III

(z delovno skupnostjo in 2 temeljnima organizacijama
s kupoprodajnimi odnosi)

Odhodki	din	Prihodki	
Neposredni stroški		Prihodki iz prodaje	
- izvirni	4.850.000	TOZD I v TOZD II	5,555.325
Neposredni stroški		Prihodki iz prodaje	
v TOZD II iz troše-		TOZD II na trgu	10,000.000
nja poslovnih učinkov		Prihodki delovne	
TOZD I		skupnosti	1,546.444
Splošni mater.str.			
amort.osebni dohod.			
in obveznosti iz do-			
hodka - izvirni	2,990.000		
Splošni stroški -			
zneski, ki jih te-			
meljne organizacije			
dajejo delovni			
skupnosti	1,546.444		
Prispevki in davki			
iz doh.	360.000		
Oblikovanje posl.in			
rezervnega sklada	1,500.000		
	17,101.769		17,101.769
	=====		=====

Vprašanja:

1. Koliko znašajo v vsaki izmed teh delovnih organizacij celotni stroški (tj. prihodki manj akumulacija), koliko od njih neposredni stroški in koliko splošni stroški? Kolikšen je % neposrednih stroškov v celotnih stroških in kolikšen je % splošnih stroškov v celotnih stroških pri teh treh delovnih organizacijah?

2. Katere postavke bi bilo treba izločiti, ker se v delovni organizaciji podvajajo, kako bi izgledala konsolidna bilanca uspeha in kakšna je vnjej udeležba neposrednih stroškov v celotnih stroških in kakšna udeležba splošnih stroškov v celotnih stroških?

Splošni stroški - amort. osebni dohod. in ovrznost iz do- hodov - Splošni stroški - zneski, ki jih se- melne organizacije dati za delovni skupnosti Priloge in davki iz doh. Opilovanje posl. in rezervnega sklada 17.101.742 17.101.742 17.101.742	Splošni stroški amort. osebni dohod. in ovrznost iz do- hodov - Splošni stroški - zneski, ki jih se- melne organizacije dati za delovni skupnosti Priloge in davki iz doh. Opilovanje posl. in rezervnega sklada 17.101.742 17.101.742 17.101.742
---	---

Vprašanje:

1. Koliko znašajo v vsaki izmed teh delovnih organizacij celotni stroški (tj. prihodki manj akumulacija), koliko od njih neposredni stroški in koliko splošni stroški? Kolikšen je % neposrednih stroškov v celotnih stroških in kolikšen je % splošnih stroškov v celotnih stroških pri teh člen delovnih organizacij?

G - 6

VPLIV REORGANIZACIJE DELOVNE ORGANIZACIJE NA RAZMERJE
SPLOŠNIH IN NEPOSREDNIH STROŠKOV

Ob začetku so v enoviti delovni organizaciji (A) naslednje postavke v izkazu uspeha:

neposredni stroški	170 milijonov din
splošni stroški	<u>30 milijonov din</u>
vsi stroški	200 milijonov din
dobiček	<u>22 milijonov din</u>
prihodki	222 milijonov din

Ko je bila razčlenjena na dve temeljni organizaciji, ki sta udeleženi v skupnem prihodku, in delovno skupnost, so se v delovni organizaciji (B) pojavile naslednje postavke:

	TOZD A	TOZD B	DS	SKUPAJ
prihodki	111	111	10	232
neposredni stroški	85	85	-	170
splošni stroški brez DS	10	10	-	20
splošni stroški DS	5	5	10	20
dobiček	11	11	-	22

Ko so sosed obema temeljnima organizacijama začeli razvijati kupoprodajni odnosi in je druga proizvode iz prve vključila med neposredne stroške, so se v delovni organizaciji (C) pojavile naslednje postavke (ob zanemarjanju delovne skupnosti):

	TOZD A	TOZD B	SKUPAJ
prihodki	111	222	333
izvirni neposredni stroški	85	85	170
preneseni neposredni str.	-	111	111
splošni stroški	15	15	30
dobiček	11	11	22

Ko je v razmerah kupo-prodajnih odnosov temeljna organizacija II vključila poslovne učinke temeljne organizacije I deloma tudi med svoje splošne stroške, so se pojavile naslednje postavke v delovni organizaciji (C):

	TOZD A	TOZD B	SKUPAJ
prihodki	111	222	333
Izvirni neposredni stroški	85	85	170
preneseni neposredni stroški	-	100	100
izvirni splošni stroški	15	15	30
preneseni splošni stroški	-	11	11
dobiček	11	11	22

Vprašanja:

1. Kakšen je koeficient dodatka splošnih stroškov na neposredne, koeficient dodatka dobička na vse stroške, stopnja udeležbe splošnih stroškov v prihodkih in stopnja udeležbe dobička v prihodkih v primeru delovne organizacije A, B, C, Č ?
2. Ali je sodba na podlagi izračunov, ki upoštevajo navedene podatke, pravilna? Kaj predlagate?

G - 7

DEJANSKI IN STANDARDNI STROŠKI PROIZVODNJE V INDUSTRIJSKI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja proizvode X, pri katerih se pojavljajo naslednji neposredni stroški po predračunu:

Neposredni materialni stroški:

vrsta materiala	standardni potroški	standardna cena
A	5 kg	120.- din
B	2 kg	840.- din
C	12 kg	240.- din

Neposredni osebni dohodki:

operacija	štev.	standardni čas	standardna postavka
1		5 ur	90.- din
2		15 ur	96.- din
3		3 ure	105.- din
4		7 ur	117.- din

Operaciji štev. 1 in 2 sta opravljeni v obratu I, operaciji številka 3 in 4 pa v obratu II. Poleg teh dveh obratov ima organizacija združenega dela še lastno električno centralo.

Gibljivi predračun splošnih stroškov v obratu I je zasnovan na naslednjih izhodiščnih podatkih za razdobje:

Vrsta stroškov	0 neposrednih ur	2.000 neposrednih ur
material	1.800.- din	3.600.- din
osebni dohodki	36.450.- din	83.400.- din
amortizacija	10.500.- din	10.500.- din
električna energija	11.250.- din	22.500.- din
Skupaj	60.000.- din	120.000.- din

V obratu II pa je naslednji:

Vrsta stroškov	0 neposrednih ur	1.000 neposrednih ur
material	8.250.- din	18.000.- din
osebni dohodki	19.500.- din	34.500.- din
amortizacija	60.000.- din	60.000.- din
električna energija	33.750.- din	67.500.- din
Skupaj	121.500.- din	180.000.- din

Kot standarden je v obratu I vzet obseg proizvodnje, ki je izražen z 2.000 neposrednimi urami, v obratu II pa tisti, ki je izražen s 1.000 neposrednimi urami.

V obračunskem razdobju je pri proizvodnji A organizacija združenega dela porabila:

materiala A	520 kg
materiala B	200 kg
materiala C	1.100 kg

Nasprotno bi pri ostvarjeni proizvodnji glede na standarde lahko porabila:

materiala A	450 kg
materiala B	180 kg
materiala C	1.200 kg

Dejanske cene enote porabljenega materiala so znašale:

material A	103,2 din
material B	924.- din
material C	264.- din

V obračunskem razdobju je bilo opravljeno naslednje število ur neposrednega dela:

operacija 1	525 ur
operacija 2	1.540 ur
operacija 3	230 ur
operacija 4	560 ur

Standardni delovni čas za ostvarjeno količino proizvodnje pa znaša:

operacija 1	400 ur
operacija 2	1.500 ur
operacija 3	280 ur
operacija 4	560 ur

Delovni čas je bil obračunan z urnimi postavkami kot sledi:

operacija 1	90.- din
operacija 2	99.- din
operacija 3	108.- din
operacija 4	114.- din

Končno je organizacija združenega dela v proučevanem obračunskem razdobju imela splošne stroške v:

električni centrali	85.500.- din
obratu I (brez elektrike)	98.160.- din
obratu II (brez elektrike)	109.200.- din

Stroški električne energije so bili razporejeni na obrat I v znesku 22.500.- din in na obrat II v znesku 63.000.- din.

- Problemi:
1. Kolikšni so dejanski neposredni materialni stroški celotne količine, ki je proizvedena v danem razdobju in zakaj se razlikujejo od standardne velikosti?
 2. Kolikšni so dejanski neposredni osebni dohodka celotne količine, ki je proizvedena v danem razdobju in zakaj se razlikujejo od standardne velikosti?
 3. Kolikšni so dejanski splošni proizvodni stroški v obeh obratih in zakaj se razlikujejo od tiste velikosti, ki bi jo pri ostvarjenem obsegu proizvodnje mogli obravnavati kot standardno?

LOČENE RAZLIKE PRI STALNEM IN SPREMENLJIVEM DELU
SPLOŠNIH PROIZVODNIH STROŠKOV

Proučevana proizvodjalna organizacija združenega dela se poslužuje v svojem računovodstvu sistema standardnih stroškov. Standardni znesek splošnih proizvodnih stroškov je zasnovan na mesečni proizvodnji 2.500 količinskih enot danega proizvoda, pri čemer je v mesecu upoštevanih 25 delovnih dni. Standardni čas za proizvodnjo količinske enote danega proizvoda znaša 14 ur. Standardni splošni proizvodni stroški pa pri standardnem obsegu proizvodnje razčlenjeni takole:

stalni del	206.000 din mesečno
spremenljivi del	250.000 din mesečno

V mesecu februarju je organizacija združenega dela delala samo 24 dni, pri čemer je proizvedla 2.430 količinskih enot. Splošni proizvodni stroški so se pa tedaj pojavili v naslednjem znesku:

stalni del	206.400 din
spremenljivi del	245.200 din

Problemi: 1. Kolikšna je razlika med spremenljivim delom dejanskih splošnih proizvodnih stroškov in spremenljivim delom standardnih splošnih proizvodnih stroškov pri ostvarjeni proizvodnji v mesecu februarju in zakaj se pojavlja?

2. Kolikšna je razlika med stalnim delom dejanskih splošnih proizvodnih stroškov in stalnim delom standardnih splošnih proizvodnih stroškov pri ostvarjeni proizvodnji v mesecu februarju in zakaj se pojavlja?

SKUPNE RAZLIKE PRI SPLOŠNIH PROIZVODNIH STROŠKIH

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja eno samo vrsto proizvoda. Standardni splošni proizvodni stroški na količinsko enoto tega proizvoda znašajo 30.- din.

Po gibljivem predračunu je mesečni znesek splošnih proizvodnih stroškov načrtovan

pri 4.000 količinskih enotah	160.000.- din
pri 8.000 količinskih enotah	200.000.- din

V mesecu marcu je organizacija združenega dela proizvedla 5.500 količinskih enot, medtem ko so se tedaj pojavili splošni proizvodni stroški z 180.000.- din.

Problemi:

1. Kolikšen je spremenljivi del načrtovanih splošnih proizvodnih stroškov, ki odpade na količinsko enoto proizvoda in kolikšen je stalni del načrtovanih splošnih proizvodnih stroškov za posamezni mesec?
2. Kateri obseg proizvodnje je vzet kot standardni za posamezni mesec?
3. Zakaj se pojavljajo odmiki med dejanskimi in standardnimi splošnimi proizvodnimi stroški v mesecu marcu?

G - 10

PREDRAČUNSKA IN AKTIVNOSTNA RAZLIKA PRI SPLOŠNIH PROIZ- VODNIH STROŠKIH

Proučevana organizacija združenega dela proizvaja eno samo vrsto proizvoda.

V januarju je bila pri splošnih proizvodnih stroških ugotovljena predračunska razlika 300.000.- din, medtem ko aktivnostne razlike ni bilo. Sicer pa je bilo v tem mesecu proizvedenih 400 količinskih enot proizvoda, medtem ko so se splošni proizvodni stroški pojavili v znesku 3,500.000.- din.

V februarju ni bila pri splošnih proizvodnih stroških ugotovljena nikaka predračunska razlika, medtem ko je aktivnostna razlika znašala 400.000.- din. Sicer je bilo v tem mesecu proizvedenih 300 količinskih enot proizvoda, medtem ko so se splošni proizvodni stroški pojavili v znesku 2,800.000.- din.

V marcu je bilo proizvedenih 450 količinskih enot, medtem ko so se splošni proizvodni stroški pojavili v znesku 3,550.000.- din.

S predračunsko razliko je razumeti razliko med dejanskimi in prilagojenimi načrtovanimi splošnimi proizvodnimi stroški, z aktivnostno razliko pa razliko med prilagojenimi načrtovanimi splošnimi proizvodnimi stroški in standardnimi splošnimi proizvodnimi stroški ostvarjenega obsega dejavnosti.

Problemi:

1. Koliko znaša spremenljivi del standardnih splošnih proizvodnih stroškov na količinsko enoto in koliko stalni del splošnih proizvodnih stroškov v celotnem mesečno načrtovanem znesku?
2. Koliko znašajo prilagojeni načrtovani splošni proizvodni stroški v marcu in koliko standardni splošni proizvodni stroški ostvarjenega obsega proizvodnje v marcu?
3. Kolikšni sta predračunska in aktivnostna razlika pri splošnih proizvodnih stroških v marcu?

ODMIK OSTVARJENIH POSTAVK PRI OBLIKOVANJU IN RAZPOREJANJU DOHODKA OD NAČRTOVANIH

Proučevana organizacija združenega dela se ukvarja s pridobivanjem 2 vrst poslovnih učinkov, tj. učinka X in učinka Y. Proizvedene količine so hkrati prodane količine, tako da ne obstajajo zaloge, v katerih bi se zadrževali stroški. Zato so stroški hkrati odhodki. Pojavljajo se pa kot materialni stroški A, B, C in D, amortizacija E, prispevki in davki iz dohodka F, osebni dohodki pri delih G, H, I in J, osebni dohodki splošnega značaja K, poleg tega pa se pojavljajo tudi obračunani zneski za oblikovanje sklada skupne porabe L. Načrtovane velikosti za posamezno mesečno razdobje, kakor tudi tedanje ostvarjene velikosti so naslednje:

učinki	Čini- telji	Proizvedene in prod.količine a)		Prodajna cena enote učinka b)	
	Vrste	Ostvar- jeno(o)	Načrto- van(o)	Ostvar- jen(o)	Načrto- van(o)
	X	80 enot	100 enot	2.850.-	2.700.-
	Y	120 enot	100 enot	2.700.-	2.850.-

Spremenljivi materialni stroški

Čini- telji	Potroški na enoto učinka(a)		Količina učinkov (b)		Nabavna cena prvine (c)	
Vrste	ostv.(o)	načrt(n)	ostv.(o)	načrt(n)	ostv.(o)	načrt(n)
A _x	18 enot	18 enot	80 enot	100 enot	48.-	42.-
B _x	19 enot	20 enot	80 enot	100 enot	24.-	30.-
C _y	19 enot	19 enot	120 enot	100 enot	36.-	30.-
D _y	20 enot	19 enot	120 enot	100 enot	15.-	18.-

Amortizacija

Čini- telji	Amort.stopnja (a)		Amort.osnova (b)	
Vrsta	ostvar.(o)	načrtov.(n)	ostvar.(o)	načrtov.(n)
E	0,15	0,10	300.000.-	270.000.-

Prispevki in davki iz dohodka

Čini- telji	Stopnja dav.in prisp.(a)		Osnova za obračun (b)	
Vrste	ostvar.(o)	načrtov.(n)	ostvar.(o)	načrtov.(n)
F	0,09	0,10	ostvarje- ni dohod. -12.000 x število delavcev	načrtovani dohodek - 12.000 x število delavcev

Spremenljivi
osebni
dohodki

Čini- telji	Čas na enoto učinka(a)		Količina učinkov(b)		Postavka na uro(c)	
	ostv.(o)	načr.(n)	ostv.(o)	načr.(o)	ostv.(o)	načr.(n)
G _x	1,5 ure	2 uri	80 enot	100 enot	126.-	120.-
H _x	3 ure	2,5 ure	80 enot	100 enot	114.-	105.-
I _y	4 ure	5 ur	120 enot	100 enot	132.-	126.-
J _y	5 ur	4 ure	120 enot	100 enot	120.-	114.-

Stalni oseb-
ni dohodki

Čini- telji	Število oseb(a)		Znesek na osebo(b)	
	ostvar.(o)	načrtov.(n)	ostvar.(o)	načrtov.(n)
K	5	6	18.000.-	15.000.-

Sklad skupne porabe se oblikuje s 6 % od osebnih dohodkov.

Problemi: 1. K

1. Kolikšen je načrtovani in kolikšen ostvarjeni ostanek dohodka za akumulacijo?
2. Kako je mogoče razčleniti odmik ostvarjenega poslovnega izida od načrtovanega?

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

0000009082

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

361299